

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

Nebankovní úvěry v České republice

Bc. Kamila Jungerová

© 2021 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Kamila Jungerová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Nebankovní úvěry v České republice

Název anglicky

Non-banking credit in the Czech Republic

Cíle práce

Hlavním cílem této diplomové práce je analýza trhu nebankovních úvěrů v České republice. Dílčím cílem práce je následné porovnání nabídky nebankovních úvěrů s bankovními úvěry. Dílčím cílem je rovněž shrnutí problematiky nebankovních a bankovních úvěrů a jejich regulace.

Metodika

Tato práce se bude zabývat nebankovními úvěry v České republice a jejich porovnáním s bankovními úvěry. V teoretické části bude objasněna problematika nebankovních a bankovních úvěrů v teoretické rovině, jejich pravidla, regulace a rizika z hlediska spotřebitelů. Pro zpracování této části budou využity odborné literární zdroje.

V další, praktické části práce, bude analyzován strukturovaný rozhovor s pracovníkem subjektu poskytujícího nebankovní úvěry s ohledem na rizika pro spotřebitele a následně budou jeho výstupy porovnány s teoretickými východisky. Dále bude zpracována vícekriteriální analýza variant pro výběr optimálního nebankovního úvěru, která varianta je nejvýhodnější a přináší nejmenší rizika pro spotřebitele a následně bude porovnána s optimálním bankovním úvěrem.

Výsledkem práce bude shrnutí a porovnání získaných dat a zhodnocení rizik nebankovních úvěrů z pohledu klienta.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

Úvěr, banka, nebankovní subjekt, licence, ČNB, peníze, splátka, úrok.

Doporučené zdroje informací

ČESKO. *Bankovnictví ; Platební styk ; Finanční arbitr ; Praní špinavých peněz ; Stavební spoření : další předpisy : podle stavu k 27.8.2012.* Ostrava: Sagit, 2012. ISBN 978-80-7208-940-6.

Insolvence ; Exekuční řád ; Veřejné dražby [ÚZ 2019 č. 1322]. Ostrava: Sagit, 2019. ISBN 978-80-7488-356-9.

KALABIS, Z. *Základy bankovnictví : bankovnictví obchody, služby, operace a rizika.* Brno: BizBooks, 2012. ISBN 978-80-265-0001-8.

KANTNEROVÁ, L. *Základy bankovnictví : teorie a praxe.* V Praze: C.H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-595-4.

KURKA, R. – PAŘÍKOVÁ, A. *Subjekty finančního trhu : vybrané aspekty likvidace a insolvence.* V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-277-9.

POLOUČEK, S. *Bankovnictví.* V Praze: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-491-9.

REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovnictví.* Praha: Management Press, 2014. ISBN 978-80-7261-279-6.

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Lenka Kopecká, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 11. 12. 2020

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 22. 1. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 11. 03. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Nebankovní úvěry v České republice" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31.3.2021

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Lence Kopecké, Ph.D. za její cenné rady a náměty při zpracování obsahu této diplomové práce.

Nebankovní úvěry v České republice

Abstrakt

Úvěry jsou již neodmyslitelným prvkem dnešní společnosti. Potenciální žadatel o půjčku má nespočet možností získání cizího kapitálu. Každá z možností má svoje výhody, nevýhody a podmínky, ve kterých je často těžké se zorientovat. Podstatou této práce je objasnit podmínky těchto půjček a zlepšit informovanost potenciálních žadatelů. Tím je minimalizováno riziko ztráty svěřených prostředků poskytovatele úvěrů a zároveň sníženo riziko neschopnosti plnění závazků na straně klienta.

Primárním cílem této práce je analyzovat a vyhodnotit bezpečnost úvěrů od nebankovních poskytovatelů. Práce je zaměřena na analýzu a srovnání jednotlivých bankovních i nebankovních poskytovatelů půjček a podmínek získání úvěrů. Následně je vyhodnocena nejvýhodnější půjčka s minimem rizik.

Problematika bankovních a nebankovních úvěrů je zpracována pro pochopení veřejnosti a zároveň jako přehled a porovnání možností pro potenciálního žadatele o úvěr. V závěru této práce budou navrženy doporučení, která by měla ochránit spotřebitele před nevhodným výběrem poskytovatele úvěru.

Klíčová slova: úvěr, banka, nebankovní subjekt, licence, ČNB, peníze, splátka, úrok, RPSN

Non-banking loans in Czech republic

Abstract

Loans are no longer an integral part of today's society. Any potential loan applicant has countless options outside of obtaining capital. Each option has its pros and cons but also terms and conditions, which are very hard to familiarise yourself with. The main objective of this diploma thesis is to explain the terms of these loans and improve awareness of potential applicants. It should decrease the risk of losing borrowed money for loan companies but also eliminate the risk of not being able to meet liabilities for the applicant.

The main goal of this thesis is analysing and evaluating the safeness of non-banking loans. This thesis is focused on analysis and comparison of banking and non-banking loan providers and the terms of acquiring these loans. At the end there will be an evaluation of the best loan with minimum risks.

Problems of bank and non-bank loans has been written in style for the general public. It could be also used as a well-arranged overview of options for potential loan applicants. At the end of this thesis there will be proposed recommendation, which should protect loan applicants before making bad decisions when choosing a loan provider.

Keywords: loans, bank, non-banking subject, license, CNB, money, payment, interest, annual percentage rate of costs

Obsah

1 Úvod	13
2 Cíl práce a metodika.....	14
2.1 Cíl práce.....	14
2.2 Metodika.....	14
3 Teoretická východiska	19
3.1 Vznik a vývoj bankovníctví v České republice	19
3.2 Historie půjčování	19
3.3 Problém lichvy	20
3.4 Úvěr a jeho legislativa.....	21
3.5 Úvěrová rizika.....	21
3.6 Spotřebitelské úvěry	22
3.6.1 Úvěr vs. Zápůjčka	23
3.6.2 Úrok a úroková míra	24
3.6.3 RPSN.....	25
3.6.4 Dělení úvěrů.....	25
3.6.5 Ochrana spotřebitele.....	26
3.6.6 Asociace poskytovatelů nebankovních úvěrů.....	28
3.6.7 Posouzení úvěruschopnosti.....	28
3.6.8 Registr dlužníků	29
3.6.9 Náležitosti smlouvy o úvěru	30
3.6.10 Navigátor bezpečného úvěru	32
3.7 Finanční systém.....	33
3.7.1 Typy financování	33
3.7.2 Finanční trh.....	35
3.8 Dohled nad poskytovateli půjček.....	36
3.9 Finanční zprostředkovatelé.....	38
3.10 Bankovní subjekty v ČR.....	40
3.10.1 Bankovní systém	41
3.10.2 Centrální banka	42
3.10.3 Česká národní banka	42
3.11 Nebankovní subjekty v ČR.....	43
3.11.1 Licence pro nebankovní subjekty	45
3.11.2 Příčina vzniku nebankovních subjektů.....	45
3.11.3 Nebankovní úvěr	46
3.11.4 Platební aplikace a P2P	47

3.11.5	Nebankovní poskytovatelé úvěrů v ČR	48
3.11.6	Nebankovní poskytovatelé vzhledem k pandemii COVID-19	50
3.12	Bankovní poskytovatelé úvěrů v ČR	52
4	Vlastní práce	55
4.1	Modelový úvěr I.	55
4.2	Modelový úvěr II.	56
4.3	Porovnání bankovních poskytovatelů	56
4.3.1	Základní informace o poskytnutí úvěru	57
4.3.2	Poplatky spojené s bankovním úvěrem	58
4.3.3	Informace o pojištění a zajištění u bankovního úvěru	59
4.3.4	Předložení dokladů k poskytnutí bankovního úvěru	60
4.3.5	Charakteristika žadatele o bankovní úvěr	62
4.3.6	Parametry bankovního úvěru	62
4.3.7	Využití modelového úvěru I.	63
4.3.8	Využití modelového úvěru II.	65
4.3.9	Komparace bankovních poskytovatelů modelového úvěru I. a II.	66
4.4	Porovnání nebankovních poskytovatelů	67
4.4.1	Základní informace o poskytnutí úvěru	67
4.4.2	Poplatky spojené s nebankovním úvěrem	68
4.4.3	Informace o pojištění a zajištění u nebankovního úvěru	69
4.4.4	Předložení dokladů k poskytnutí nebankovního úvěru	70
4.4.5	Charakteristika žadatele nebankovního úvěru	72
4.4.6	Parametry nebankovního úvěru	73
4.4.7	Využití modelového úvěru I.	74
4.4.8	Využití modelového úvěru II.	75
4.4.9	Komparace nebankovních poskytovatelů modelového úvěru I. a II.	76
4.5	Rozhovor s pracovníkem nebankovního subjektu	77
4.5.1	Výsledky polostrukturovaného rozhovoru	77
4.5.2	Prověřování bonity žadatelů nebankovním subjektem	79
5	Výsledky a diskuse	80
5.1	Komparace bankovních a nebankovních subjektů	80
5.1.1	Stanovení kritérií	80
5.1.2	Váhy kritérií	82
5.1.3	Bázická metoda	84
5.2	Výsledky	86
5.3	Doporučení	88
6	Závěr	89

7 Seznam použitých zdrojů	91
8 Přílohy.....	100

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Meziroční dynamika růstu úvěrů v ČR v letech 2016-2022.....	23
Obrázek 2 - Finanční trh.....	34

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Random index	16
Tabulka 2 - Základní informace o poskytnutí úvěru u bankovních poskytovatelů.....	57
Tabulka 3 - Poplatky spojené s poskytnutím bankovního úvěru	58
Tabulka 4 - Pojištění a zajištění u bankovních subjektů	60
Tabulka 5 - Přeložení dokladů u bankovního úvěru	61
Tabulka 6 - Charakteristika žadatele o bankovní úvěr	62
Tabulka 7 - Parametry úvěrů u bankovních poskytovatelů	63
Tabulka 8 - Využití modelového úvěru I.....	64
Tabulka 9 - Využití modelového úvěru II.	65
Tabulka 10 - Základní informace o poskytnutí úvěru u nebankovních poskytovatelů	67
Tabulka 11 - Poplatky spojené s nebankovním úvěrem.....	68
Tabulka 12 - Pojištění a zajištění u nebankovního úvěru.....	69
Tabulka 13 – Předložení dokladů k nebankovnímu úvěru	70
Tabulka 14 – Charakteristika žadatele nebankovního úvěru.....	72
Tabulka 15 - Parametry nebankovního úvěru.....	73
Tabulka 16 - Využití modelového úvěru I. u nebankovních poskytovatelů.....	74
Tabulka 17 - Modelový úvěr II u nebankovních subjektů.....	75
Tabulka 18 - Saatyho metoda kvantitativního párového porovnávání.....	82
Tabulka 19 - Párové porovnání kritérií	82
Tabulka 20 - Stanovení vah	83
Tabulka 21 - Bázická metoda	84

Seznam použitých zkratk

a.s.	akciová společnost
APNÚ	Asociace poskytovatelů nebankovních úvěrů
atd.	a tak dále
BRKI	Bankovní registr klientských informací
BÚ	bankovní účet
CBCB	Czech Banking Credit Bureau
č.	číslo
ČLFA	Česká leasingová a finanční asociace
ČNB	Česká národní banka
ČNR	Česká národní rada
ČOI	Česká obchodní inspekce
ČR	Česká republika
ČSOB	Československá obchodní banka
KB	Komerční banka
Kč	korun českých
MF	Ministerstvo financí
mil.	milion
mld.	miliarda
např.	například
NBÚ	Navigátor bezpečného úvěru
NRKI	Nebankovní registr klientských informací
p.a.	per annum (za rok)
P2B	peer-to-business
P2P	peer-to-peer
RPSN	roční procentní sazba nákladů
s.r.o.	společnost s ručením omezeným
Sb.	Sbírka zákonů
SIPO	Soustředěné inkaso plateb obyvatelstva
SOLUS	Sdružení na ochranu leasingu a úvěrů spotřebitelům
SR	Slovenská republika

1 Úvod

Bankovní a nebankovní úvěry jsou nedílnou součástí života občanů a domácností. Výdaje a spotřeba českých domácností je stále v rostoucí tendenci a s tím je spojená i zadluženost domácností. Ačkoli relativní zadluženost domácností stagnuje, u nefinančních subjektů se zvyšuje. To je způsobeno především snazším získáním úvěru od poskytovatele a často nedostatečným prověřením bonity klienta ze strany subjektu.

Nejrozšířenějším typem půjček je spotřebitelský úvěr, u kterého není třeba uvádět účel půjčky. A to je důvod, proč je tolik využívána. Klienti mohou být často ve finanční tísní, kdy jim stačí i malý finanční obnos pro uspokojení jejich potřeb a jednání je často spontánní bez předchozího promýšlení. Neuvědomují si následky a sankce, kterou mohou přijít s nemožností splácet dluhy. Právě finanční negramotnost může dostat spotřebitele do dluhové spirály či exekuce.

Nebankovní subjekty poskytují své služby především online s vysokou rychlostí zpracování, což je lákavé. Je třeba si ale dát pozor na lichváře a podvodné nabídky. V tomto případě do toho vstupuje ČNB a příslušné zákony, které mají za úkol regulovat a dohlížet na finanční trh a předcházet tak potenciálním nekalým praktikám.

Cílem této diplomové práce je zhodnotit bankovní a nebankovní úvěry z hlediska jejich výhodnosti a rizikovosti pro spotřebitele. Poskytnout informace o náležitostech spojených s poskytováním úvěru, jejich regulace a dohledu nad poskytovateli půjček. Prioritou je ochrana spotřebitele při poskytování úvěrů, porozumět problematice spojené s lichvou a seznámení se s poskytovateli půjček a jejich následné zhodnocení.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem této diplomové práce je analýza trhu nebankovních úvěrů v České republice. Dílčím cílem práce je následné porovnání nabídky nebankovních úvěrů s bankovními úvěry a jejich zhodnocení z hlediska výhodnosti a rizikovosti pro spotřebitele. Dílčím cílem je rovněž shrnutí problematiky nebankovních a bankovních úvěrů a jejich regulace. Prioritou je představení základních východisek v oblasti poskytování spotřebních úvěrů pro žadatele a předcházet tak případným nesrovnalostem, lichevním podvodům a neznalosti tak, aby se klient mohl sám v této problematice orientovat. Díky tomu je možné minimalizovat zadluženost domácností a jedinců, kteří mají problém se splácením svých závazků.

2.2 Metodika

Tato práce se zabývá nebankovními úvěry v České republice a jejich porovnáním s bankovními úvěry. V teoretické části je objasněna problematika nebankovních a bankovních úvěrů v teoretické rovině, jejich pravidla, regulace a rizika z hlediska spotřebitelů. Pro zpracování této části byli využity odborné literární zdroje.

V praktické části práce je analyzován polostrukturovaný rozhovor s pracovníkem subjektu poskytujícího nebankovní úvěry s ohledem na rizika pro spotřebitele a následně budou jeho výstupy porovnány s teoretickými východisky. Dále je zpracována vícekriteriální analýza variant pro výběr optimálního úvěru, která varianta je nejvýhodnější a přináší nejmenší rizika pro spotřebitele a následně budou porovnání ostatní poskytovatelé úvěrových služeb. Poskytnutí úvěru pro spotřebitele je hodnoceno hned z několika pohledů, a to především informovanost o náležitostech úvěrů, výše RPSN, jaké jsou spjaty s úvěrem poplatky, jaké charakteristiky musí žadatel splňovat a jaké podmínky musí být dodrženy.

Výsledkem práce je shrnutí a porovnání získaných dat a zhodnocení rizik bankovních a nebankovních úvěrů z pohledu klienta. Na základě získaných dat jsou formulována doporučení, na která by měl klient před žádostí o úvěr zohlednit.

V práci je využita Saatyho metoda vícekriteriální analýzy variant. Charakter analýzy má kvalitativní i kvantitativní povahu. Cílem analýzy je nalézt jednu či více optimálních variant

ze všech možných, které jsou hodnoceny podle kritérií. K výběru varianty slouží systém postupů a metod analyzující jednotlivé varianty. (Brožová, 2003).

V první části je nutné vybrat **kritéria**, která budou v analýze hodnocena a následně uspořádána do *kritériální matice* S , jejíž prvky tvoří hodnocení i -té varianty podle j -tého kritéria (Brožová, 2003), kde K je kritérium a n počet kritérií.

$$S = \begin{array}{c|cccc} & K_1 & K_2 & \cdots & K_n \\ \hline K_1 & 1 & s_{12} & \cdots & s_{1n} \\ K_2 & s_{21} & 1 & \cdots & s_{2n} \\ \cdots & \cdots & \cdots & 1 & \cdots \\ K_n & s_{n1} & s_{n2} & \cdots & 1 \end{array} \quad (2.1)$$

Je nutné stanovit přiměřený počet kritérií, aby Saatyho matice byla dostatečně přehledná. Brožová (2003) rozlišuje kritéria podle **povahy na typy**:

- kritéria maximalizační – nejlepší varianta podle tohoto kritéria má nevyšší hodnoty
- kritéria minimalizační – nejlepší varianta podle tohoto kritéria má nejmenší hodnoty

A podle kvantifikovatelnosti rozlišuje Brožová (2003) kritéria na:

- kritéria kvantitativní – hodnoty variant jsou objektivně měřitelné
- kritéria kvalitativní – hodnoty variant nelze objektivně změřit a často se využívá bodovací stupnice nebo relativní hodnocení variant

Následuje **sestavení matice**, která podle Saatyho fuguje na principu kvantitativního párového porovnávání, kde jsou mezi sebou porovnávána jednotlivá kritéria, která určují velikost preference. Velikost preferencí je bodováno škálou 1-9, kde hodnoty na stupnici jsou definovány následovně:

- 1 – rovnocennost, kritéria jsou stejně významná,
- 3 – slabá preference, první kritérium je slabě významnější než druhé,
- 5 – silná preference, první kritérium je silně významnější než druhé,
- 7 – velmi silná preference, první kritérium je velmi silně významnější než druhé,
- 9 – absolutní preference, první kritérium je absolutně významnější než druhé.

Pro stanovení vah kritérií lze použít i mezistupně 2, 4, 6, 8. (Brožová, 2003)

Saatyho matice S_i (2.1) podle Brožové a kol. musí splňovat podmínku $n \times n$, kdy matice je čtvercová. *Diagonálu* matice tvoří čísla 1, neboť platí vztah, že každá libovolná varianta je k sobě samé stejně významná. Dále je nutné zjistit, zda je matice *reciproční*, při $i, j = 1, 2, \dots, m$ musí platit:

$$S_{ij} = \frac{1}{s_{ji}} \quad (2.2)$$

V dalším kroku je nutné ověřit, zda matice je konzistentní. U kvalitativního párového porovnání nelze téměř nikdy vytvořit dokonale konzistentní matici, ale musí splňovat index poměru konzistence:

$$CR < 0,10,$$

a pro ověření validity tabulky je nutné vypočítat index konzistence (CI) a náhodný index (RI), jelikož pro ověření konzistentnosti platí:

$$CR = \frac{CI}{RI} \quad (2.3)$$

kde index konzistence (CI) se vypočítá následujícím vzorcem 2.4:

$$CI = \frac{\lambda_{max} - n}{n-1}, \quad (2.4)$$

přičemž λ_{max} je největší vlastní číslo matice a n je počet kritérií v matici. V tomto případě platí vztah, kde λ_{max} je menší nebo rovno počtu kritérií. Hodnota náhodného indexu (RI) je dána dle tabulky 1 (Saaty, 2010).

Tabulka 1 - Random index

k	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
RI	0,58	0,90	1,12	1,24	1,32	1,41	1,45	1,49	1,51	1,54	1,56	1,57

Zdroj: vlastní zpracování dle Saaty, 2010

Počet kritérií v tabulce 1 je vyobrazen od kritéria 3, jelikož v případě 1 či 2 kritérií je random index roven 0. Po výpočtu vzorce 2.3 lze určit, zda je matice dostatečně konzistentní, pokud platí vztah $CR < 0,10$ (Saaty, 2010).

Následuje **stanovení vah** pomocí normalizovaného geometrického průměru řádků Saatyho matice. Výpočet geometrického průměru řádků lze realizovat pomocí vzorce 2.5:

$$b_i = \sqrt[n]{\prod_{j=1}^n s_{ij}} \quad (2.5)$$

A váhy se vypočtou normalizací hodnot b_i následujícím výpočtem 2.6:

$$v_i = \frac{b_i}{\sum_{i=1}^n b_i} \quad (2.6)$$

Z výsledných hodnot ze vzorců 2.5 a 2.6 lze stanovit váhy k jednotlivým kritériím a **bázickou metodou** zjistit optimální a kompromisní varianty. Po stanovení bázických hodnot h_i , tedy nejlepších v daném sloupci v závislosti na minimalizační či maximalizační povaze je nutné dopočítat zbylé hodnoty v tabulce pomocí vzorců:

- Hodnocení pro výnosová (maximum) kritéria je vzorec:

$$h_i = \frac{x^i}{x_i^b} \quad (2.7)$$

Kde x_i^b je hodnota báze a x^i dílčí hodnota (Brožová, 2003).

- Hodnocení pro nákladová (minimum) kritéria platí obrácený vztah:

$$h_i = \frac{x_i^b}{x^i} \quad (2.8)$$

Kde x_i^b je hodnota báze a x^i dílčí hodnota (Brožová, 2003).

V posledním kroku je nutné sestavit agregované dílčí hodnoty funkce užítku jednotlivých variant dle vzorce:

$$u(a_i) = \sum_{j=1}^n v_j s_{ij} \quad (2.9)$$

Kde v_j jsou váhy jednotlivých kritérií, s_{ij} jsou dílčí funkce užítku a n počet kritérií. Podle hodnot agregované funkce užítku lze varianty seřadit od nejvyššího celkového ohodnocení a zjistit tak optimální variantu (Fiebelová, 2007).

3 Teoretická východiska

V následující části práce jsou objasněna teoretická východiska spjatá s bankovními a nebankovními úvěry v České republice.

3.1 Vznik a vývoj bankovníctví v České republice

První banky začaly působit už na počátku 19. století a první česká banka byla založena v roce 1824 s názvem Česká spořitelna. Další významnou bankou byla státní poštovní spořitelna založena roku 1883, která byla významná pro drobné střadatele a zájemce o malé úvěry. I tak byl ale rozvoj českého bankovního sektoru opožděný oproti ostatním evropským zemím (Polouček, 2013).

Zlom přišel až na počátku 20. století, kdy byl bankovní systém už stabilní a byla zřízena centrální banka, jejíž činnost byla zahájena 1. dubna 1926 a dostala oficiální název Národní banka Československa. Ta získala na 15 let výhradní právo vydávat bankovky a udržovat kurz (Polouček, 2013).

Počet bank se zvyšoval, v roce 1929 jich bylo 114 a bankovní soustava se stávala rozsáhlou, strukturovanou a plně funkční. Funkce bank byla stále více řízena zákonem, a tak se jejich počet snižoval a nedocházelo k růstu, způsobené od roku 1994 především přísnými opatřeními centrální banky. Po roce 1995 byl opět omezen vstup nových subjektů na trh, byly zavedeny další regulativní opatření a u stávajících subjektů se zvýšila obezřetnost bank při poskytování úvěrů (Polouček, 2013).

3.2 Historie půjčování

Možnosti směnování a půjček jsou známy pradávná, jen ne v podobě, ve které se vyskytují dnes. Původně fungoval jen směnný obchod neboli barter, tedy výměna zboží za jiné zboží. Samozřejmě i tento způsob směňky způsoboval rozepře, jelikož vyměňované zboží ne vždy bylo stejné nebo podobné hodnoty, a tak se od výměnného obchodu postupně ustoupilo. Slované později přišli s možností platit plátnem, které také nabylo určité hodnoty. Bohužel i tento způsob platidla se příliš neuchytil, a tak se přešlo na kovová platidla, která už známe dnes (Aktual.24, 2018).

V antickém období si lidé půjčovali nejen peníze, ale třeba i obilí, aby měli čím osít pole. Už tehdy dlužníci byli trestáni, pokud včas nespláceli své dluhy. Pokud dlužník

nesplácí své dluhy, nejen že mohl dlužník přijít o svůj majetek, ale také mohl skončit v roli otroka. První zmínky o bankovníctví spadají do středověku, kde typické byly směnky, mezistátní transakce a nebankovní půjčky. Též se křesťanům velmi zamlouvalo půjčovat na úrok, kde poskytovatelem byl často klášterní řád nebo bohatý rytíř. Zástava nemovitosti je známa už od dob středověku, kdy věřitel půjčoval peníze dlužníkovi a ten, pokud dluh nesplácel, mohl přijít o svou nemovitost. Se středověkem přišla také lichva, kdy lichvář vypůjčil peníze za velmi vysoké úroky (Aktual.24, 2018).

S novověkem přišlo jakési uvolnění a objevovaly se první banky. Začínala bohatnout šlechta, která si uvědomila, že i nízký úrok přináší výdělek. Začínaly vznikat první obchodní společnosti, tiskly se bankovky, půjčovali si králové, řemeslníci a drobní podnikatelé. Doba přála půjčkám tak, jako jim přeje i dnes (Aktual.24, 2018).

3.3 Problém lichvy

Podle občanského zákoníku Zákon č. 89/2012Sb. je lichva definována v § 1796 následovně *„Neplatná je smlouva, při jejímž uzavírání někdo zneužije tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti, rozrušení nebo lehkomyšlnosti druhé strany a dá sobě nebo jinému slibit či poskytnout plnění, jehož majetková hodnota je k vzájemnému plnění v hrubém nepoměru“*

Obecně lze říct, že lichva je situace, kdy jsou poskytnuty peníze za několikanásobně vyšší úrok a poplatky, než je standartní. S lichvou jsou často spojeny brzké termíny splácení či vysoké sankce za pozdní úhradu (Komerční banka, 2021).

Nelegální poskytovatelé krátkodobých půjček neboli lichváři se často zaměřují na sociálně slabé skupiny z hlediska příjmů a záměrně zneužívají jejich finanční tísně. Ačkoliv mohou působit důvěryhodně a přátelsky, je dobré se jim vyhnout v jakékoliv situaci (APNU, 2020).

Lichváře lze odhalit hned z několika hledisek. Většinou nenabízejí žádnou ochranu spotřebitele, či jen velmi omezenou. Klientům nejsou často dodány informace o podmínkách úvěrové smlouvy ani o plánovaných splátkách, informace o výši úrokové míry či dlužné částky a pokud ano, jsou za poplatek. Často se lze setkat i se situací, kdy si od klientů vyžádají osobní věci do záruky, jako průkaz totožnosti, pas, řidičský průkaz nebo platební karty. Následkem jednání s lichváři je násilí, zastrašování, výhrůžky a hrozby (APNU, 2020).

Vždy je doporučeno žadatelům o finanční pomoc u nebankovních poskytovatelů si ověřit jejich legitimitu v obchodním rejstříku či na webu České národní banky, kde eviduje všechny licencované subjekty (APNU, 2020).

3.4 Úvěr a jeho legislativa

Nejčastěji využívané zdroje cizího kapitálu jsou úvěry. **Úvěrem** se rozumí poskytnutí určité peněžní částky pro vlastní potřebu s povinností je ve stanové lhůtě vrátit a zaplatit peněžitou odměnu za poskytnutí peněz (úrok). V následujícím textu bude hodnocen pouze úvěr spotřebitelský, ten vyjadřuje vztah pouze mezi fyzickými osobami, tedy spotřebiteli a bankami či nebankovními institucemi (Ministerstvo financí, 2017).

Subjekt, který poskytuje úvěr, je věřitel a člověk, který si vezme úvěr je dlužník a vzniká mu dluh. **Dluh** je povinnost dlužníka splatit závazek věřiteli a jeho součástí je přidaná hodnota, zejména úrok či jiné poplatky (za poskytnutí úvěru, vedení účtu či uzavření smlouvy) (Veber J., 2008).

Spotřebitelský úvěr je chráněn **zákonem č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru**, který je účinný od 1. prosince 2016. Tento zákon nahradil zákon č. 145/2010 a obsahuje podrobný právní rámec zabývající se úpravou všech spotřebitelských úvěrů a jejich regulací. Více o tom, jak tento zákon chrání spotřebitele je v kapitole 3.6.5 Ochrana spotřebitele (Ministerstvo financí, 2017).

Dále je třeba se řídit **zákonem č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník (nový)**, který obsahuje veškeré informace týkající se uzavírání smluv, plnění jejich povinností a sankce za nesplnění, úpravu spotřebitelských smluv a smluv o úvěru a o zápůjčce. Toto platí pro smlouvy uzavřené od 1.1.2014 (Ministerstvo financí, 2017).

3.5 Úvěrová rizika

S poskytováním úvěrů vznikají rizika na obou stranách, jak na straně poskytovatele, tak na straně spotřebitele.

Pro poskytovatele je úvěrovým rizikem nedodržení podmínek finanční transakce od klienta či obchodního partnera, a tak vzniká poskytovateli finanční ztráta. Vyplývá to z platební neschopnosti či nevěle dlužníků splácet své závazky, které vznikají z poskytnutých úvěrů, úroků a dalších produktů v portfoliu. Úvěrovému riziku lze předcházet díky komplexnímu prověření bonity klientů a obchodních partnerů a využití

zajišťovacích nástrojů, např. zástavou nemovitých a movitých věcí, ručení, zárukou aj. (Revenda, 2014).

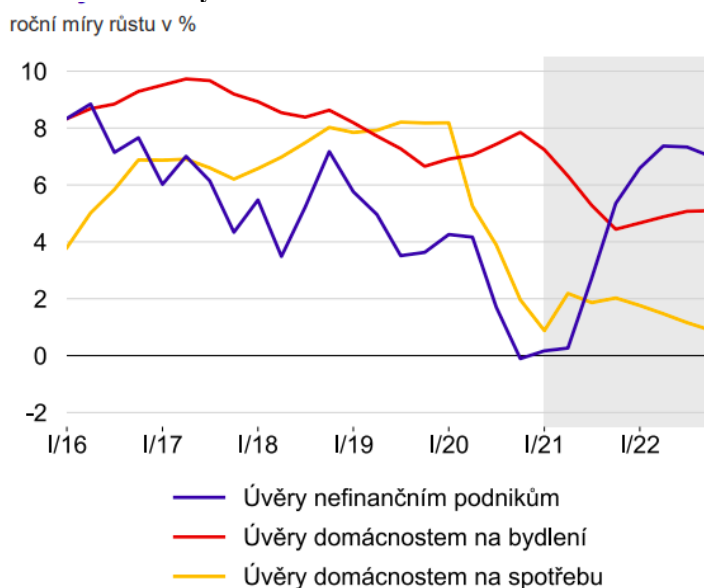
Na straně spotřebitele vzniká riziko z poskytování úvěrů především při online poskytování půjček přes internet. Na internetu je umístěno velké množství nabídek úvěrů od poskytovatelů a zprostředkovatelů, kteří k tomu nemají oprávnění. Často neuvádějí svoji identitu, platby vyžadují předem či používají nepřiměřené záruky a nekalé praktiky. Spotřebitelé obecně nejsou příliš seznámeni s podmínkami smluv, které podepisují, a tak mohou být vystaveni riziku klamání. Dalším rizikem je neodpovědné půjčení částky, kterou není spotřebitel schopen splácet, ale i tak je mu poskytnuta a dochází k problémům se splácením, v horším případě i předlužením klienta (Ministerstvo financí, 2019).

3.6 Spotřebitelské úvěry

Spotřebitelské úvěry lze charakterizovat jako neúčelové úvěry poskytnuté jednotlivcům, tedy fyzickým osobám na nepodnikatelské účely. Úvěr poskytuje jen banka a nebankovní instituce nebo podnikající osoba na základě živnostenského oprávnění. Zákon o spotřebitelském úvěru stanovuje povinnosti poskytovatelům a zprostředkovatelům, a tak chrání dlužníky před případnými podvody (Kababis, 2012).

Spotřebitelský úvěr je poskytnut na jakoukoli věc, která není pořízena za podnikatelským účelem. Může být zajištěný nebo bez zajištění. V každém případě se úvěrem rozumí odložená platba, úvěr nebo půjčka, kterou je třeba za dohodnutých podmínek vrátit ve stanoveném termínu a za jejich poskytnutí se platí úplata – úrok. Tato finanční služba je poskytovaná nebo přislíbená dlužníkovi, tedy spotřebiteli, jeho zprostředkovatelem nebo věřitelem (Málek, 2010).

Obrázek 1 - Meziroční dynamika růstu úvěrů v ČR v letech 2016-2022

Zdroj: ČNB, 2021

V obrázku 1 je uvedena dynamika vývoje růstu úvěrů nefinančním podnikům a domácnostem na spotřebu a bydlení v České republice. Meziroční růst úvěrů je sledován za období 2016 až do prvního čtvrtletí roku 2021 včetně prognózy na rok 2022. Od roku 2016 je vidět znatelný nárůst spotřebitelských úvěrů a svou rostoucí tendenci měl víceméně po celou dobu sledovaného období až do roku 2020. Kde se jeho dynamika růstu vyšplhala na 8,2 %. Což bylo významný údajem, jelikož v roce 2019 spotřebitelské úvěry překonaly hranici růstu hypotečních úvěrů. U těch lze sledovat od začátku grafu mírný nárůst a od roku 2017 měl jen klesající tendenci, až na pár výkyvů. V roce 2020 v době pandemie COVID-19 lze sledovat u spotřebitelských úvěrů výrazný propad, který byl způsoben především sníženou spotřebou domácností. U úvěrů na bydlení dynamika růstu rostla a dosahovala hranice 8 %. Prognóza na rok 2021 a 2022 předpokládá nepatrný růst spotřebitelských úvěrů a následný pokles až do konce sledovaného období. Stejně tak budou klesat i hypoteční úvěry.

3.6.1 Úvěr vs. Zápůjčka

Úvěr, jak již bylo zmíněno, je poskytnutí finančních prostředků a řídí se zákonem o spotřebitelském úvěru. Aby společnost mohla poskytovat finanční úvěry, musí mít licenci od České národní banky. Smlouva o úvěru vzniká až ve chvíli podpisu, bez ohledu na to,

kdy jsou finanční prostředky poskytnuty, jedná se tudíž o smlouvu konsenzuální. Nehledě na to, že podmínkou smlouvy je vždy její písemná forma. Předmětem smlouvy o uzavření úvěru je vždy placení úroku. Úvěr lze poskytnout třetí osobě v jeho prospěch a musí být vždy navrácen ve měně, v které byl poskytnut (Kalabis, 2012).

Zápůjčka, známá také jako termín půjčka, se od úvěru liší především v právní formě. Od 1.1.2014 se termín „půjčka“ změnil a vymazal a byl nahrazen termínem zápůjčka. Na rozdíl od úvěru může být předmětem zápůjčky kromě peněžních prostředků i jakákoli hmotná věc, a může ji poskytnout kdokoli bez podnikatelského oprávnění. Zápůjčka je definovaná v občanském zákoníku a jedná se o tzv. reálnou smlouvu. Smlouva totiž vzniká až ve chvíli předání věci, může být sjednána bez úroků a lze ji vrátit v jiné měně, než byla poskytnuta. Zápůjčku lze poskytnout pouze vydlužiteli nebo jeho zástupci (Stario Agency, 2020).

Často se tyto dva pojmy zaměňují a klienti mohou být zmateni z nabídek typu půjčka zdarma, rychlá půjčka, mikro půjčka apod. V tomto případě se často jedná o nebankovní poskytovatele finančních služeb, kteří ovšem jsou držitelem licence od ČNB, tudíž se z právního hlediska vždy jedná o úvěr, i když se nejedná o banku (Stario Agency, 2020).

3.6.2 Úrok a úroková míra

Úrok je finanční odměna, kterou zaplatí dlužník za zapůjčené peníze věřiteli, který mu peníze poskytl. Úrok nejvíce ovlivňuje výslednou částku, která bude zaplacená. Výše úroku závisí na několika faktorech, jako je délka trvání úvěru, jeho výše či rizikovost a jiné podmínky. Pro výpočet úroku je potřeba znát výši dlužné částky, úrokovou míru a délku trvání úvěru. Vzorec pro výpočet je následující: $\text{úrok} = (\text{dlužná částka} \times \text{úroková míra} \times \text{délka úvěru v letech}) / 100$. Délka úvěru, nebo také úroková doba, je časové období vyjádřené v letech, po kterou je finanční částka zapůjčena a za tento časový úsek se počítá úrok (Moneta, 2019).

Úroková míra, označována také jako úroková sazba, je základním parametrem úvěru. Vyjadřuje se v procentech navýšení z vypůjčené částky za určité období. Nejčastěji se uvádí roční úroková míra a vyjadřuje hodnotu peněz a rizikovost půjčky. Čím je vyšší úroková míra, tím je větší riziko nesplácení úvěru věřiteli (Moneta, 2019).

Výše úroku je jedním z hlavních rozdílů mezi úvěrem bankovním a nebankovním, kde u nebankovního je zpravidla úrok podstatně vyšší (Kantnerová, 2016).

3.6.3 RPSN

Roční procentní sazba nákladů je úzce spojena se spotřebitelskými úvěry. Jsou tím vyjádřeny celkové náklady úvěru pro spotřebitele, které se uvádí jako roční procentní podíl nákladů z celkové částky spotřebitelského úvěru. Jednoduše řečeno RPSN udává, kolik bude úvěr ročně (průměrně) stát a čím je tato hodnota menší, tím bude úvěr levnější (Chudoba, 2016).

RPSN podléhá zákonu č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru a nastavuje sankci při neuvedení či chybnému uvedení hodnoty RPSN u úvěru. Nesmí být tedy nižší hodnota uvedena mylně a sloužit jako obchodní strategie pro získání klientů. Tím zákon zamezí neoprávněnému zvýšení zisku a ochrání tak spotřebitele. Spotřebitel díky RPSN musí znát veškeré náklady spojené s úvěrem ještě před podpisem smlouvy, jako jsou úroky, provize, poplatky za zprostředkování, daně a jiné poplatky související s poskytnutím úvěru (Chudoba, 2016).

3.6.4 Dělení úvěrů

Spotřebitelské úvěry lze dělit podle **délky trvání**:

- Krátkodobé – se splatností do 1 roku.
- Střednědobé – se splatností 1–5 let.
- Dlouhodobé – se splatností nad 5 let (Kantnerová, 2016).

Dále se úvěry dělí podle **osoby věřitele**:

- Bankovní úvěry – poskytují je pouze bankovní instituce.
- Nebankovní úvěry – poskytují je nebankovní instituce a fyzické či právnické osoby, které jsou zároveň investory (Kantnerová, 2016).

A podle osoby **dlužníka**:

- Spotřebitelský – určeny pro jednotlivce na nepodnikatelské účely.
- Úvěry poskytované osobám, kteří nejsou konečnými spotřebiteli (Kantnerová, 2016).

Podle **zajištění**:

- Zajištěné úvěry – dlužník ručí závazkem někoho jiného, že pokud nesplatí svůj dluh včas, zaplatí za něj dluh určená osoba, dále lze ručit zástavou nemovitosti (tzv. hypotékou), či dohodou o srážkách ze mzdy.
- Nezajištěné úvěry – společnost poskytuje jen vybraným klientům (Kantnerová, 2016).

Podle **účelu**:

- Na spotřebu – stanovené pro koupi spotřebního zboží, např. bílé či černé domácí elektroniky, auta, dovolené atd. Peníze jsou rovnou převedeny na účet prodejce po předložení faktury.
- Na bydlení – peníze jsou výhradně pro pořízení či opravy nemovitostí. Úvěry na bydlení lze dále dělit na **hypoteční úvěry**. Jedná se o spotřebitelský úvěr určený výhradně na bydlení, tedy na zajištění nemovitosti (hypotéka). V tomto případě, pokud dlužník nebude splácet svůj úvěr, může přijít věřitelem o nemovitost. Věřitel ji následně prodá v dražbě, kde si ze získané částky vezme částku, co mu dlužník nesplatil a přebytečnou částku musí vrátit dlužníkovi (Ministerstvo financí, 2019).
- Ostatní (neúčelové) – většinou se vyznačují vyšší úrokovou sazbou, jelikož klient nesdělí účel, na který peníze z úvěru použije, peníze jsou převedeny rovnou na účet klienta a dále nemusí dokazovat použití peněžní částky (Ministerstvo financí, 2019).
- Revolvingové úvěry – lze též zařadit pod spotřebitelský úvěr, u kterého lze čerpat finanční prostředky až do maximální výše, kterou stanoví banka. Pokud klient splní všechny stanovené podmínky, lze jej automaticky obnovovat (Kababis, 2012).

3.6.5 Ochrana spotřebitele

Právní úprava zákona o spotřebitelském úvěru 257/2016 Sb., z prosince 2016 výrazně zlepšuje postavení spotřebitele pro všechny typy spotřebitelských úvěrů – od hotovostních po kreditní karty, pořízení zboží na splátky či mikropůjčky nebo hypotéky na bydlení. Návrh chrání spotřebitele, jejich zneužívání či lichevní podvody (Ministerstvo financí, 2017).

Nejdůležitější opatření pro ochranu spotřebitele jsou:

- **Omezení sankcí při pozdní splátce úvěru** – v souvislosti s prodlením splátky dluhu vzniká zákonný úrok z prodlení, který je ovšem omezen na nejvýše 0,1 % denně z částky, z které je spotřebitel v prodlení, a nebo celkově, což může být až polovina úvěru, nejvíce však 200 000Kč.
- **Umožnit splatit předčasně úvěr na bydlení bez vysokých nákladů** – spotřebitel může kdykoliv splatit svůj dluh a poskytovatel úvěru může vyžadovat pouze úhradu účelně vynaložených nákladů spojených s předčasným splácením. Pokud se spotřebitel nachází v těžké životní situaci a nemá možnost úvěr splácet, tak v tomto případě je předčasné splacení úvěru na bydlení zcela zdarma. Je také možné 1x ročně splatit až 25 % výše úvěru zcela bez poplatků.
- **Neplatnost smlouvy o spotřebitelském úvěru, pokud nebude posouzena úvěruschopnost** – jedná se o schopnost spotřebitele řádně splácet jednotlivé splátky z jeho příjmů. Pokud smlouva nebude platná, spotřebitel neplatí žádný úrok a pokud již tak učinil, zaplacené úroky se mu vracejí.
- **Rozšíření regulace na hypoteční úvěry a mikroúvěry** – zastavit vyhýbání se regulacím a nezákonným praktikám.
- **Úplný zákaz výskytu rozhodčích doložek ve smlouvách se spotřebitelem.**
- **Zvýšení nároků na nebankovní instituce** – vstup nebankovních institucí do odvětví je regulován zákonem a klade se větší nárok na úroveň počátečního kapitálu, důvěryhodnost a odbornost.
- **ČNB a dohled na licence pro poskytovatele a zprostředkovatele úvěrů** – ČNB je vybavena pravomocemi udávat sankce a pokuty při porušení zákona.
- **Pokud nelicencovaný poskytovatel zřídí úvěr, musí být zcela zdarma** – bez úroků (Ministerstvo financí, 2019).

Česká národní banka chrání spotřebitele v oblasti přijímání a prošetřování stížností a podnětů spotřebitelů, dohlíží na dodržování povinností stanovených zákonem včetně ukládání opatření k jejich nápravě a sankce. V neposlední řadě má zabránit ohrožení majetku spotřebitele pozastavením poskytování služeb. Ochrana spotřebitele ČNB se týká všech subjektů finančního trhu: bankovní sektor, družstevní záložny, nebankovní subjekty, zprostředkovatelé a další instituce v oblasti platebního styku (Ministerstvo financí, 2017).

3.6.6 Asociace poskytovatelů nebankovních úvěrů

Ochranou spotřebitele se se zabývá i Asociace poskytovatelů nebankovních úvěrů (APNÚ), která poskytuje informace o nebankovních úvěrových službách. Jedná se o nezávislou a veřejnou organizaci, která sdružuje poskytovatele nebankovních úvěrů. Cílem Asociace je vybudovat spolehlivou a dlouhodobou spolupráci s tržním dozorem a být tak pozitivně vnímán spotřebiteli. V jejich zájmu je vzdělávat veřejnost a spotřebitele finančních půjček k zodpovědnému půjčování finančních prostředků. Dále podporovat dodržování norem ochrany práv spotřebitelů u spotřebitelských úvěrů poskytovaných nebankovními subjekty a zajistit tak poskytování kvalitních služeb (APNU, 2020).

Úkolem Asociace je aktivní účast v daném sektoru související s legislativou a spolupráce s dohlížením na nebankovní sektor. Součástí účasti je průzkum trhu na základě, kterého dojde k vyhodnocení vývoje směrnic obsahující spolehlivé postupy. Dále poskytuje právní pomoc a poradenství svým členům k dosažení cílů celé Asociace. Také poskytuje své poradenské služby dlužníkům v případě problémů s úvěrem a jeho splácením či obdobným problémem (APNU, 2020).

3.6.7 Posouzení úvěruschopnosti

Nežli bude spotřebiteli poskytnut úvěr nebo jeho významné navýšení úvěru je nutné, aby si věřitel ověřil a posoudil schopnost spotřebitele splácet závazky, tedy úvěr. Tento krok provádí věřitel s odbornou péčí na základě dat získaných od žadatele. Účelem posouzení úvěruschopnosti je především ochrana spotřebitele a zároveň zaručení zodpovědného přístupu a chování poskytovatelů úvěrů. Jelikož negativní následky nekontrolovaného poskytování úvěrů dopadnou na celou společnost, je na její dodržování kladen opravdu velký důraz. Přísné požadavky na prověřování klientů klade i Evropský orgán pro bankovníctví, který vydal obecné pokyny pro posuzování úvěruschopnosti. Hlavními pokyny, které by měl poskytovatel provádět, jsou:

- Zavedení spolehlivých postupů při posuzování spotřebitele a jeho schopnosti plnit své závazky uvedené ve smlouvě o úvěru.
- Prověření výše příjmů spotřebitele včetně historie a výkyvů.
- Důkladné vedení záznamů o posouzení žadatele, na základě, kterých byl úvěr poskytnut včetně kroků, které věřitel učinil při kontrole příjmů, a to nejméně po celou dobu trvání smlouvy.

- Zpracování smluvní dokumentace tak, aby byla zcela srozumitelná a nedocházelo ke zkreslení informací mezi všemi stranami – věřitel, žadatel (spotřebitel), zprostředkovatel.
- Zohlednění závazků spotřebitele vůči jinými institucím, výše úvěrů a úrokové sazby, výše nesplacené jistiny či doklad o zpožděných platbách (Dohnal, 2019).

Zákon o spotřebitelském úvěru v § 75 vyžaduje, aby výše uvedené kroky byly prováděny s odbornou péčí. Úvěřující by měl mít k dispozici potvrzení zaměstnavatele spotřebitele o výši mzdy a využít informace o životním a existenčním minimu. Při nedodržení postupů při důkladném ověření úvěruschopnosti klienta může poskytovatel dostat pokutu až do výše 20 000 000 Kč. Při nesprávném posouzení bonity klienta podle § 85 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru se jedná o neplatnost smlouvy a žadatel má nárok na odvolání v tříleté promlčecí době ode dne uzavření smlouvy (Dohnal, 2019).

3.6.8 Registr dlužníků

Jedním z nástrojů, jak posoudit platební morálku osob a firem je databáze registru dlužníků. V registrech lze nalézt neplatiče, ale i klienty, kteří své závazky řádně splácejí a plní. Úvěrové registry tedy vznikly jako nástroj pro snižování úvěrových rizik, kde bankovní a nebankovní instituce shromažďují a sdílejí data o platební morálce jejich klientů. Účelem je ochránit banky a další poskytovatele finančních služeb před neschopností klientů splácet své závazky (Moneta, 2020).

V České republice je registrováno několik bankovních i nebankovních registrů dlužníků. Základní rozdělení je na pozitivní a negativní. Tzv. pozitivní registry zahrnují klienty, kteří řádně splácí své závazky. Pokud je klient v pozitivním registru, může dosáhnout i na lepší podmínky půjčky. Na druhé straně negativní registry obsahují data o klientech, kteří nesplácejí své závazky včas. Díky údajům v negativní registru je ovlivněn budoucí průběh půjčování tak, že případný další úvěr nemusí být poskytnut (Moneta, 2020).

Mezi negativní registry se řadí **Bankovní registr klientských informací (BRKI)**, který spojuje některé české banky a provozovatelem je CBCB – Czech Banking Credit Bureau, a. s. K zakládajícím členům registru patří Česká spořitelna, MONETA Money Bank, UniCredit Bank, Komerční banka a Československá obchodní banka. Informace v tomto

registru jsou pouze pro interní účely členům a slouží k poskytnutí informací o důvěryhodnosti a úvěruschopnosti klientů ohledně splácení svých závazků. K lednu 2021 bylo celkem 24 finančních subjektů podílejících se na účasti projektu (Moneta, 2020).

Dalším registrem je **Nebankovní registr klientských informací (NRKI)**, kde si údaje o klientech navzájem poskytují leasingové společnosti, společnosti poskytující spotřebitelské úvěry a některé banky. Tyto společnosti se účastní na projektu především za účelem snížení rizik pro ochranu spotřebitele, kde jsou vypovídající údaje o bonitě klienta, jeho důvěryhodnost a platební morálka. K lednu 2021 bylo uživateli NRKI 41 subjektů zajišťující technické zpracování informací. Mezi NRKI a BRKI může docházet k vzájemné výměně informací ohledně klientů na základě příslušných smluv, pokud se jedná o poskytovatele úvěrů (CNCB, 2021).

Sdružení na ochranu leasingu a úvěrů spotřebitelům (SOLUS) má odlišné postavení než přechází dva registry. SOLUS sdružuje velké množství institucí, od bankovního a nebankovního sektoru až po poskytovatele mobilních služeb, pojišťoven nebo dodavatelů energie. O výpis z registru SOLUS může požádat každá fyzická a právnická osoba po uhrazení správního poplatku 250 Kč v papírové podobě, nebo 99 Kč po instalaci aplikace do telefonu. Lze zmínit i Centrální registr úvěrů České národní banky, který se ovšem zaměřuje pouze na platební morálku právnických osob a podnikatelů (Moneta, 2020).

Půjčka bez registru tedy představuje vysoké riziko jak pro poskytovatele finančních služeb, který může očekávat neschopnost klienta splácet své finanční závazky, ale riziko vzniká i na straně klienta, který se může více a více dostat do dluhové spirály tím, že mu bude poskytnuta další půjčka (Moneta, 2020).

3.6.9 Náležitosti smlouvy o úvěru

Povinné informace, které musí obsahovat smlouva o spotřebitelském úvěru, jsou uvedeny detailně v příloze (Příloha 1). Smlouva musí být vždy v písemné formě a v případě nedodržení uvedených informací je považována za neplatnou. Smlouvu o úvěru může zpracovat bankovní i nebankovní instituce (Marek, 2015).

Předmětem úvěru jsou vždy pouze finanční prostředky v hotovostní či bezhotovostní formě. Podstatnou náležitostí je uvedení výše úvěru a druh měny, ve které je úvěr poskytnut. Výše úvěru je buď sjednána jako pevná částka, úvěrový limit nebo částka úvěrového rámce (Marek, 2015).

Čerpání úvěru je základním právem, nikoliv povinností. Pokud smlouva nestanoví jinak, lze úvěr čerpat vcelku naráz nebo postupně v částech. Často jsou ve smlouvách uvedeny podmínky pro čerpání úvěru, a to nejčastěji zajištěním pohledávek, které vznikají z úvěrové smlouvy. Úvěrovaný také může uplatnit právo na čerpání úvěru ve lhůtě stanovené ve smlouvě (Marek, 2015).

Úroková sazba je nedílnou součástí úvěrové smlouvy. Je nutné uvést podmínky a informace o výši sazby, postup při změně úrokové míry a údaje o roční procentní sazbě nákladů (RPSN). Výše úroků je vypočtena z dlužné částky a úvěrovaný je povinen je zaplatit za poskytnuté finanční prostředky (dTest, 2021).

Splácení úvěru je povinností úvěrovaného splatit peněžní závazky stanovené ve smlouvě. Jakým způsobem budou prostředky vráceny musí být vždy uvedeno ve smlouvě (hotovostně/bezhotovostně). U úvěru si banka/nebankovní poskytovatel sjedná právo přijímat splátky, ty jsou nejčastějším způsobem splácení úvěrů. Úvěr se stává splatným v předem stanoveném termínu a smlouva udává, zda bude splacen jednorázově či ve splátkách. Je nutné ve smlouvě uvádět výši splátek a konečné datum splatnosti. Splátky mohou mít různou podobu, a to pevná splátka a splátka úroků - ta se buď v průběhu splácení nemění, či se zvyšuje nebo snižuje. Tyto údaje musí být vždy uvedeny ve smlouvě (Marek, 2015).

Prodlení úvěrovaného se splněním svého peněžitého závazku nebo jen části. Pokud dojde k prodlení splátek, může být úvěrovaný sankcionován podle předem stanovených podmínek ve smlouvě. Uplatnění sankcí v tomto směru není cílem poskytnutí půjček, ale pouze nástroj ke snížení rizik (Kroh, 1999).

Zajištění úvěrů má za účel zabezpečit pohledávku u banky či nebankovní instituce pro případ platební neschopnosti klienta. Mezi základní nástroje zajištění patří ručení banky nebo jiné právnické či fyzické osoby, postoupení pohledávky nebo zástava movitého či nemovitého majetku. Problém zajištění úvěrů býval často u lichvářů, kteří si do zástavy brali nemovitosti a předem počítali s nesplacením půjčky (Kroh, 1999).

Předčasná splatnost úvěru a předčasné ukončení závazku je umožněno zákonem č. 257/2016 Sb. o spotřebitelském úvěru, aby úvěrovaný mohl splatit úvěr před dobou uvedenou ve smlouvě a tento termín se nazývá mimořádná splátka. Pro tento případ musí být vždy ve smlouvě uvedeny podmínky pro předčasné splacení úvěru. Subjekty si mohou inkasovat určitou finanční kompenzaci ve formě poplatku za předčasné splacení (Marek, 2015).

3.6.10 Navigátor bezpečného úvěru

Dalším způsobem, jak posílit ochranu spotřebitele úvěrů je dokument Navigátor bezpečného úvěrování (NBÚ). Ten sleduje a reaguje na změny na finančním trhu a ukazuje aktuální vývoj na trhu spotřebitelských úvěrů. Navigátor se snaží o zvýšení finanční gramotnosti a informovanosti spotřebitelů, což přispívá k zodpovědnějšímu přístupu finančních subjektů ke klientům (NBÚ, 2018).

Zodpovědné úvěrování je klíčový termín, se kterým se pracuje v rámci NBÚ. Díky němu se pracuje s problémem předluženosti obyvatelstva, insolvenčí a neschopností plnit finanční závazky v jednotlivých zemích. Cílem tohoto dokumentu je zmapovat český trh finančních poskytovatelů spotřebitelských úvěrů a půjček a posoudit jejich kvalitu z hlediska informovanosti a bezpečnosti pro spotřebitele. Navigátor má stanovená kritéria, podle kterých subjekty hodnotí, a to především z hlediska:

- Kontroly klienta
- Dostupnosti informací o úvěru a půjčce
- Podmínek úvěru
- Ceny úvěru včetně úrokové míry, RPSN atd.
- Sankčních podmínek (NBÚ, 2018).

Na základě získaných dat Navigátor vyhodnotí sledované subjekty a výsledky zobrazí do dokumentu, který je přístupný veřejnosti a spotřebitelé se tak mohou přehledně orientovat a bezpečně vybrat subjekt poskytující finanční služby (NBÚ, 2018).

Stejně tak funguje Index bezpečného úvěrování od společnosti Člověk v tísni, o.p.s, který sleduje bankovní i nebankovní poskytovatele a provádí analýzu bezpečnosti těchto poskytovatelů. (Kovalčík, 2019)

3.7 Finanční systém

Finanční systém je nezbytnou součástí ekonomického systému a skládá se především z finančních institucí, dokumentů a finančních trhů. Jeho hlavní význam spočívá v mechanismu, díky kterému se prostředky k zapůjčení dostanou tam, kde je chtějí a potřebují (Mynář, 2012).

Finanční dokumenty tvoří všechny druhy i formy cenných papírů, které slouží k dokumentování pohledávek a závazků vzniklých na základě finančních transakcí mezi stranami. Mezi tyto dokumenty lze zařadit bankovní depozita, cenné papíry či obligace, vlastnické cenné papíry – akcie a podílové listy, směnky nebo zahraniční cenné papíry. Nejpoužívanější formou finančních dokumentů jsou peníze (Polouček, 2013).

Finanční trh představuje místo, kde probíhá nákup a prodej finančních dokumentů. Jedná se o mechanismus, kde jeho prostřednictvím dochází k výměně finančních dokumentů. Do finančních trhů lze zařadit kapitálový trh, termínové a operační trhy či trh peněz a deviz (Polouček, 2013).

Finanční systém je velmi striktně regulovaný v oblasti ekonomiky. Je to dáno především velmi blízkého vztahu stability finančního systému a stability ekonomiky, které jsou vzájemně významné jako celek. Pro zajištění finanční stability a posilování finančního systému má velký význam Česká národní banka spolu s dalšími institucemi. Finanční systém má za úkol plnit především dvě funkce, a to shromažďování investic, které jsou poté transformovány v investice a uskutečňování plateb za veškeré transakce v ekonomice (Polouček, 2013).

3.7.1 Typy financování

Finanční systém rozděluje tři typy financování:

- **Přímé financování**

Jde o způsob financování, kde si dlužníci půjčují peníze přímo od spotřebitelů tak, že jim sami prodávají vlastní cenné papíry. Tato metoda je nejjednodušší pro provádění finančních transakcí, ale často je doprovázena řadou problémů např. dlužníci i spotřebitelé musí mít

zájem o vyhovující množství peněžních prostředků za dohodnuté investiční cenné papíry a mít dostatečně prověřenou druhou stranu vztahu (Polouček, 2009).

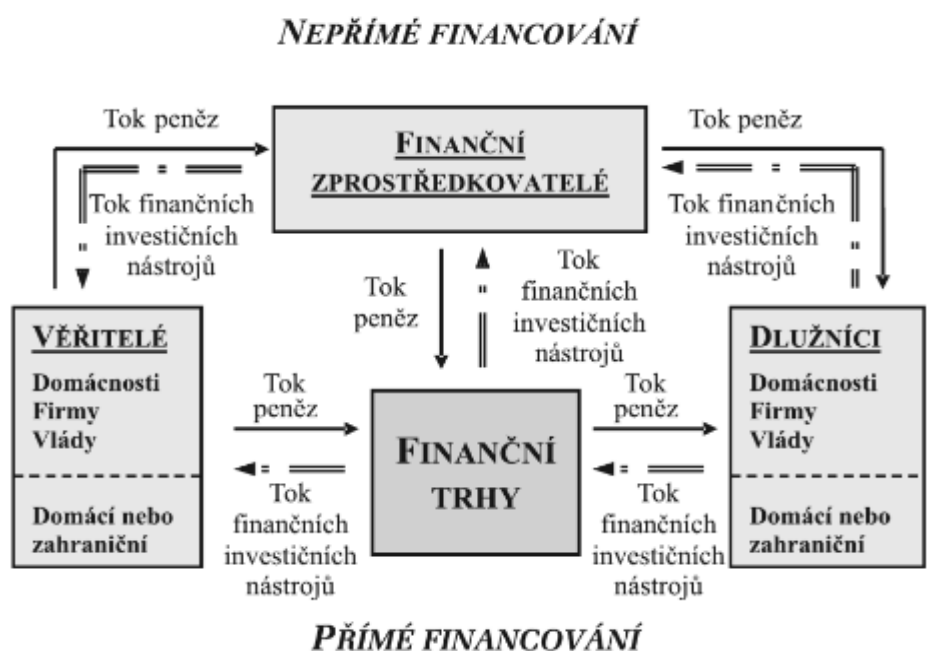
- Polopřímé financování

Polopřímé financování je vhodné pro potenciální investory i pro zájemce o peněžní prostředky, které jsou levnější, než u nepřímého financování. Týká se především investorů a vypůjčovatelů, kteří se střetávají za účasti prostředníků. Prostředníkem jsou buď brokerské firmy, které pouze poskytují informace o možnostech nákupu a prodeji cenných papírů, či zprostředkovávají obchody pro potenciální kupce a prodejce (Polouček, 2009).

- Nepřímé financování

Zprostředkovatelé nepřímého financování jsou především obchodní banky, které zprostředkovávají finance investorům a zájemcům o peníze. Tyto instituce provozují činnost za účelem dosažení zisku, který získávají z vyššího úroku z poskytnutých úvěrů (Polouček, 2009).

Obrázek 2 - Finanční trh

Zdroj: Základní principy bankovníctví, Mejstřík M., Pečená M., Teplý P. 2008

Obrázek 2 ilustruje situaci na finančním trhu, včetně finančních zprostředkovatelů a druhů financování. Obsahuje informace o toku peněz a jak je věřitel a dlužník propojen s finančním trhem a zprostředkovateli.

3.7.2 Finanční trh

Finanční trh slouží k přemístování peněz od subjektů, které jich mají nadbytek k subjektům, které o ně žádají a potřebují jich více, než s kolika disponují. Jednoduše řečeno se jedná o místo, kde se střetává nabídka peněz a jejich následná poptávka jinými subjekty (Kurka R., 2014).

Peněžní trh

Je součástí trhu finančního, kde probíhají obchody s krátkodobými cennými papíry se splatností do jednoho roku. Hlavními subjekty peněžního trhu jsou zpravidla banky a centrální banka. Ty obchodují mezi sebou z důvodu své krátkodobé likvidity svých prostředků. Pro centrální banku je peněžní trh místo pro realizaci obchodů v rámci měnové politiky. Investice finančních prostředků do peněžního trhu mají i další finanční instituce jako pojišťovny, fondy peněžního trhu a případně i velké nefinanční firmy (Revenda, 2014).

Kapitálový trh

Představuje další část, na kterém se obchoduje s akcemi a se střednědobými a dlouhodobými cennými papíry. Jednak umožňuje jejich získání na střední až dlouhou dobu, ale také do nich umožňuje investovat. Nejvýznamnější část emitentů (ti, kdo si na kapitálovém trhu vypůjčují) tvoří stát a další subjekty veřejného sektoru, finanční instituce, banky a velké nefinanční firmy. Na druhé straně investory tvoří především investiční a penzijní domácnosti, banky a pojišťovny, domácnosti a nefinanční firmy. Hlavním důvodem vstupu na kapitálový trh je snaha investorů získat vyšší zhodnocení investovaného kapitálu, než je možné u trhu peněžního (Revenda, 2014).

Devizový trh

Často označován také jako měnový nebo forexový, lze charakterizovat jako trh, kde se obchoduje s bezhotovostní formou jedné měny za druhou. Cena vyjádřená za jednotlivé cizí měny je stanovena měnovým neboli devizovým kurzem. Hlavním cílem je provádění platebního styku na mezinárodní úrovni a získat profit díky pohybu kursů směňovaných měn. Pro devizový trh je typické, že prováděné konverze nejsou na úvěrovém principu jako většina finančních trhů a od toho se odvíjí i vykazovaný obrat za určité období, nikoliv k určitému datu (Revenda, 2014).

Devizový trh lze rozdělit na tři segmenty, kde je velkoobchodní trh, který provádí obchody na vysoké částky především mezi bankami a trh maloobchodní, kde probíhají obchody mezi bankami a jejich klienty. Dále trh s valutami, kde jsou realizovány operace v hotovostní formě a trh s devizami, který obchoduje s bezhotovostními penězi ve formě pohledávek u bank či cenných papírů. A v neposlední řadě spotový trh, kde jsou realizovány obchody s okamžitou platností (obvykle 2 pracovní dny po uzavření obchodu), a termínový trh, kde je obchod realizován k určitému datu v budoucnosti (Revenda, 2014).

Úvěrový trh

Je součástí finančního trhu, na kterém se sjednávají obchody mezi bankami a nebankovním sektorem. Dominantní postavení na úvěrovém trhu mají komerční banky. Ty mohou přijímat různé formy vkladů od svých klientů, tj. domácností a podnikový a veřejný sektor. Oproti tomu poskytují banky různé druhy úvěrů. Hlavním produktem úvěrového trhu je spotřebitelský úvěr. Řídí ho zákon č. 145/2020 S., o spotřebitelském úvěru a lze ho dělit na několik typů. Mezi hlavní typy patří: hotovostní a bezhotovostní úvěry a půjčky, úvěrové rámce (kreditní karty), běžné účty (kontokorentní), financování zboží (nákup na splátky, finanční leasing). V poslední době je projevován větší zájem a kladen důraz na tzv. rychlé úvěry, mikropůjčky nebo také půjčky do výplaty. Jedná se o krátkodobou a relativně rizikovou půjčku s krátkou dobou splatnosti, kde ji lze sjednat prostřednictvím SMS zprávy nebo internetu (Revenda, 2014).

Z institucionální hlediska lze úvěrový trh dělit na bankovní a nebankovní. U bankovních trhů se na jejich realizaci podílejí úvěrové instituce, konkrétně banky a družstevní záložny. Na druhé straně u nebankovního trhu jsou poskytovatelé rozlišeni podle druhu a rozsahu poskytovaných služeb. Tito poskytovatelé působí na trhu spotřebitelských úvěrů většinou na základě živnostenského oprávnění, které je vydáno živnostenskými úřady. Kontrolu nad plněním povinností uložené zákonem vykonává Česká národní banka (Ministerstvo financí, 2014).

3.8 Dohled nad poskytovateli půjček

Základem pro poskytování půjček a úvěrů je důvěryhodnost a stabilita bankovního sektoru, které vedou k správnému fungování ekonomiky. Aby byly splněny veškeré

podmínky a zajištění stabilní činnosti úvěrových institucí, je třeba tento segment regulovat a kontrolovat pomocí poměrně velkého množství omezujících a příkazujících pravidel a bankovních regulací v podobě právních předpisů. Nejen kontrola zaměřená na dodržování pravidel, ale také vyvozování důsledků z porušování či nedodržování pravidel je nedílnou součástí dohledu nad úvěrovými institucemi, kterými se zabývá bankovní dohled a dohled u bankovní záložny, do které spadají spořitelni a úvěrní družstva (ČNB, 2020).

Cílem je zajistit plynulý a bezpečný rozvoj finančního systému a podpora tržní disciplíny a konkurenčního prostředí poskytovatelů půjček, předcházet tak krizím a posilovat důvěryhodnost bankovního systému (ČNB, 2020).

Smyslem všech opatření v oblasti poskytování půjček je ochrana finančního trhu a omezení možnosti vzniku protiprávního jednání (ČNB, 2020).

Dohled nad poskytovateli půjček provádí Česká národní banka a je upraven zejména zákonem č. 6/1993 Sb., o České národní bance a zákonem č. 21/1992 Sb., o bankách. Na základě zákonů ČNB vydává vyhlášky a opatření, které stanoví podmínky pro povolení činnosti v oblasti poskytování půjček. Zahrnuje především rozhodování o udělení licencí, registraci a jiných povolení, kontroluje dodržování stanovených pravidel a zákonů, vykonává kontrolu nad dodržováním vyhlášek a opatření, které vydala. Získává informace nezbytné pro výkon dohledu, jejich pravdivost, aktuálnost a úplnost a případně vymáhá subjekty k nápravě a sankcím o přestupcích a správních deliktech (ČNB, 2020).

ČNB dohlíží především na dodržování zákazu nekalých obchodních praktik finančních zprostředkovatelů, do kterého spadá například uvedení nepravdivých údajů či zamlčení informací. Dalším podstatným nařízením je zákaz diskriminace spotřebitele. Podle zákona o ochraně spotřebitele nesmí zprostředkovatel diskriminovat žádného spotřebitele, např. z důvodu národnosti nebo náboženství. Dále dohlíží na dodržování pravidel a povinností spojených s informovaností o ceně služby, kdy spotřebitel vždy musí znát veškeré ceny spojené s úkonem služby. K tomu se váže dodržování povinností podle nového občanského zákoníku o uzavírání smluv o finančních službách, a to především na dálku přes telefon, internet či email. Ačkoliv je tento způsob pohodlný a rychlý, ne vždy se ke spotřebiteli dostanou veškeré informace. Proto občanský zákoník stanovuje rozsah informací, které musí spotřebitel dostat před podpisem smlouvy (Ministerstvo financí, 2017).

Je důležité zmínit, že Česká národní banka není jediná, která dohled nad zprostředkovateli provádí. Pokud nebankovní zprostředkovatel či poskytovatel zatím nemá udělené oprávnění k výkonu činnosti od ČNB, porušení povinností řeší Českou obchodní inspekci (ČOI). Ta je podřízena Ministerstvu průmyslu a obchodu a vykonává kontrolu a dohled právníkům i fyzickým osobám, které poskytují služby včetně poskytování spotřebitelského úvěru. Ve finančních službách ovšem ČOI dohlíží na zprostředkovatele nebankovních úvěrů pouze na přechodnou dobu, a to do doby, než tyto subjekty nezískají oprávnění k výkonu činnosti od ČNB (Ministerstvo financí, 2017).

U nebankovních poskytovatelů dohlíží ČNB dle zákona č. 257/2016 Sb., na výkaznictví úvěrů vůči ČNB. Ti mají povinnost ve stanovené lhůtě předložit výkaz činnosti společně s rozvahou, výkazem zisků a ztrát a objemem poskytnutých spotřebitelských úvěrů za uplynulý kalendářní rok (Ministerstvo financí, 2017).

3.9 Finanční zprostředkovatelé

Na finančním trhu lze s finančními prostředky manipulovat dvojím způsobem:

- přímým přesunem prostředků mezi přebytkovými a deficitními subjekty,
- nepřímým přesunem prostředků prostřednictvím finančních zprostředkovatelů.

U přímého financování není přítomen mezi subjekty žádný další mezičlánek. Naopak u nepřímého financování je mezi dlužníkem a věřitelem další subjekt, který přijímá prostředky ze strany věřitelů a zároveň poskytuje své prostředky dlužníkům (Reveda, 2014).

Finanční zprostředkovatelé mají velký význam pro fungování finančního trhu a mohou vykonávat základní funkce. Finanční zprostředkovatelé se dělí na bankovní a nebankovní poskytovatele služeb. Mezi **základní funkce** lze zařadit transformaci peněz a kapitálu, zajištění finančního zprostředkování a realizace platebních styků (Reveda, 2014).

Základní funkce:

Transformace peněz a kapitálu představuje pohyb peněz a kapitálu, kdy finanční zprostředkovatelé poskytují své závazky (peníze od věřitelů) dlužníkům, ale v jiných formách a s jinými podmínkami. Mezi nejvýznamnější transformace patří:

- **Kvantitativní transformace**, kterou provádí banky takovým způsobem, že získané zdroje v malých částkách vkladů poté poskytují v částkách jiných, naopak mohou poskytnout velký úvěr.
- **Časová transformace**, která se zabývá dobou splatnosti, v praxi znamená, že banky mají jinou splatnost svých závazků a mohou tak poskytovat střednědobé až dlouhodobé úvěry.
- **Teritoriální transformace** představuje využití odlišných teritorií, kde banky získávají své zdroje a kam je umisťují (může probíhat v rámci jedné země, nebo mezinárodně).
- **Transformace z hlediska obchodovatelnosti** spočívá v praxi, kde banky svá neobchodovatelná málo likvidní aktiva stále drží ve svém portfoliu, ale na straně druhé prodávají obchodovatelné likvidní produkty, např. dluhopisy.
- **Transformace z hlediska úvěrového rizika** probíhá z rozdílného úvěrového rizika aktiv a pasiv v bance. Vklady v bankách jsou pojištěné, a tak mají nižší úvěrové riziko, které dává věřitelům bank jistotu, že se nemusí bát o své vklady a jsou bezpečně uloženy i v případě bankrotu.
- **Měnová transformace** představuje získávání zdrojů v jiných měnách, než v jakých jsou nominální aktiva umisťována (Revenda, 2014).

Efektivní finanční zprostředkování zjednodušuje situaci pro investory i pro potenciální dlužníky z hlediska posouzení jeho bonity, kde je možné si potřebné prostředky vypůjčit hned. Finanční zprostředkovatelé mají menší transakční náklady především díky své specializaci a tomu, že svou činnost provádí rozsáhle (Revenda, 2014).

Realizace platebních styků u bank především představuje většinu realizovaných plateb v rámci ekonomiky daného státu. Bankovní zprostředkovatelé jsou dnes schopni provádět platební transakce rychle a bezpečně v obrovských objemech kdekoliv. K tomu využívají velkou síť poboček, vzájemnému propojení bank a nezbytné výpočetní technice (Revenda, 2014).

3.10 Bankovní subjekty v ČR

Bankovní instituce lze považovat za nejvýznamnější subjekty finančního systému, které podléhají přísně regulovanému bankovnímu systému, ať už na národní či nadnárodní úrovni. Bankovní subjekty lze rozdělit na banky, stavební spořitelny a spořitelní a úvěrní družstva (Bakeš, 2012).

Stavební spořitelny působí podle zákona č.96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření. Stavební spořitelny též podléhají dohledu ČNB a státní dozor provádí Ministerstvo financí. Kontrola je zaměřena na používání finančních prostředků poskytnutých klientům za účelem stavebního spoření jako státní podpora. Stavební spoření slouží pouze ke spoření finančních prostředků klienta, případně je čerpat na úvěr. Aby mohl být úvěr poskytnut, je třeba splnit minimální dobu spoření, ta je většinou 2 roky a minimální naspořenou částku ve výši 30 % - 60 % z cílové částky. Pokud jsou tyto podmínky splněny, lze zažádat o tři typy úvěrů – řádný úvěr, překlenovací úvěr nebo hypoteční úvěr (Bakeš, 2012).

Od listopadu 2008 působí na území České republiky 5 stavebních spořitel, které jsou zároveň členy České bankovní asociace a Asociace českých stavebních spořitel (AČSS, 2019).

Spořitelní a úvěrní družstva, také nazýváno jako družstevní záložny, jsou finanční instituce, které nejsou bankami. Jsou tvořeny právníckými a fyzickými osobami ve formě družstva, a jejich činnost je upravena zákonem č.87/1995 Sb. o spořitelních a úvěrních družstvech a zákon ČNR č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů. Družstevní záložny jsou budovány na členském principu, kde počet členů musí být nejméně 30 a základní zapisovaný kapitál musí být nejméně 500 000 Kč, ovšem kapitál splacený o povolení vzniku podnikání musí tvořit nejméně 35 mil. Kč. Tento kapitál může být tvořen rizikovým a rezervním fondem, rezervami a dalšími fondy či zisky, ale jeho minimální výše musí být udržována po celou dobu existence. Stejně jako banky mohou přijímat vklady od svých členů a také jim poskytovat úvěry, finanční leasing a další peněžní služby s tím rozdílem, že tyto služby poskytují jen svým členům a nikoli veřejnosti. Zároveň si mohou družstevní záložny mezi sebou poskytovat úvěry, přijímat vklady, ukládat vklady do bank či od nich přijímat úvěry. Stejně jako banky musí dodržovat stanovená pravidla a předpisy ČNB, včetně vydávání

povolení k jejímu vzniku a činnosti a provádění dohledu a kontroly nad jejich hospodařením. Na webových stránkách ČNB je uveden seznam družstevních záložen a jejich počet je 9 (Bakeš, 2012).

Komerční banky, někdy také používáno obchodní jsou upraveny zákonem č. 21/1992 Sb., o bankách, který se ovšem nevztahuje na Českou národní banku. Tento zákon upravuje vztahy týkající se vzniku, podnikání a zániku banky na území České republiky. Bankou se rozumí akciová společnost, které přijímá vklady od klientů, poskytuje úvěry, finanční leasing, platební služby, směnářenskou činnost a další. Banka musí zažádat o licenci od České národní banky a také musí splňovat požadavek minimálního základního kapitálu 500 000 000 Kč, aby banka mohla vykonávat svou činnost. Banka musí splňovat přísná kritéria pro výkon své činnosti, na kterou dohlíží ČNB. Po udělení licence banky musí dodržovat další zvláštní zákony, např. č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu a dodržovat stanovená pravidla. Více o dohledu nad bankovním sektorem je v kapitole 3.8 Dohled nad poskytovateli půjček (Bakeš, 2012).

K únoru 2021 je v České republice 56 měnových finančních institucí. Těmi se rozumí centrální banka, obchodní banky, spořitelni a úvěrní družstva a fondy peněžního trhu. Seznam bankovních úvěrových institucí je umístěn v příloze (Příloha 2) (Česká národní banka, 2021).

3.10.1 Bankovní systém

Bankovní systém, často také označován jako bankovní soustava, je tvořen soustavou institucí, které na území daného státu poskytují bankovní služby. Jsou samostatným a otevřeným systémem. Skládají se z obchodních bank, které mají bankovní licenci, a tudíž mohou provádět bankovní operace a služby. Specializují se především na přijímání vkladů, poskytování úvěrů a dalších bankovních služeb. V České republice se jedná se o tzv. dvoustupňový systém, který tvoří centrální banka a všechny obchodní banky působící v dané zemi. Zabývá se vztahem mezi nimi a vazbami k okolí (Rejnuš, 2014).

Způsob, jakým bankovní systém funguje závisí na několika faktorech, jako je rozvinutost ekonomiky nebo fungování nadnárodního hospodářského společenství. Tím je ovlivněno systémové uspořádání a legislativa národního bankovního systému a jeho způsob

regulace. Dalším faktorem je směnitelnost měny, její význam a ekonomická i finanční situace daného státu (Rejnuš, 2014).

3.10.2 Centrální banka

Základní bankou státu je právě centrální banka provádějící měnovou politiku státu. Dohlíží na obchodní banky a jejich činnost, poskytuje úvěry a uděluje licence, stanovuje obecné podmínky a regulace pro činnost finančních subjektů. Jednou z hlavních funkcí centrální banky je sledování množství peněz a stanovení úrokových sazeb. V některých zemích se zabývá i měnovým kurzem. Mezi centrální banky lze zařadit například Evropskou centrální banku, založenou roku 1998. Jejím hlavním úkolem je udržet cenovou stabilitu v eurozóně a dohlížet na 19 zemí Evropské unie (Kurzy.cz, 2020).

3.10.3 Česká národní banka

Centrální bankou České republiky je Česká národní banka (dále jen ČNB), která je státní institucí zajišťující dohled nad finančním trhem. Je zřízena Ústavou České republiky a řídí se zákonem č. 6/1993 Sb., o České národní bance. Sídli v Praze, kde vykonává svou činnost spolu s dalšími mimopražskými pracovišti v Brně, Ostravě, Hradci Králové, Plzni, Českých Budějovicích a v Ústí nad Labem. ČNB hospodaří se svým majetkem s odbornou péčí a lze do ní zasahovat jen na základě zákona. Je součástí Evropského systému centrálních bank, kde spolupracuje na dosažení cílů a úkolů s ostatními centrálními bankami. Je také součástí Evropského systému dohledu nad finančními trhy a Evropské rady pro systémová rizika (ČNB, 2020), (ČESKO, 2012).

Bankovní rada je nejvyšším řídicím orgánem ČNB a jejími členy jsou guvernér, dva viceguvernéři a další čtyři členové bankovní rady. Všichni členové jsou voleni na šestileté období, kde mohou setrvat maximálně dvě šestileté období (ČNB, 2020).

Hlavní činnosti ČNB:

- Péče o cenovou stabilitu a její dosažení a udržení v nízko inflačním prostředí ekonomiky.
- Nezávislost banky na politických vlivech.
- Vydávání bankovek a mincí.
- Poskytování bankovních služeb státu a veřejnému sektoru.

- Vedení účtu organizacím či jiným osobám napojeným na státní rozpočet.
- Péče o finanční stabilitu a bezpečnost finančního systému.
- Provádění operací spojených s emisemi státních dluhopisů a investicemi na finančních trzích.
- Stanovování pravidel pro činnosti komerčních bank.
- Identifikace rizik ohrožení stability a odolnosti finančního systému.
- Podpora hospodářské politiky vlády České republiky a v Evropské unii.
- Dohled nad peněžním oběhem, platebním stykem a zúčtováním bank.
- Dohled nad bankovním sektorem, pojišťovnictvím, kapitálovým trhem, penzijním pojištěním, institucemi elektronických peněz a směnárna a družstevními záložnami (ČNB, 2020).

Hlavní cíle ČNB:

- Určování a péče měnové politiky.
- Vytváření podmínek pro udržitelný hospodářský růst (ČNB, 2020).

3.11 Nebankovní subjekty v ČR

Nebankovní instituce lze charakterizovat jako alternativu k bankovním institucím, které jsou vhodné k získání dluhového financování. Řada těchto subjektů je propojena s bankovním sektorem. Z pohledu klienta je nebankovní instituce vnímána jako alternativní zdroj financování podnikatelských a jiných potřeb, na které mohou dosáhnout v případě, že je bankovní instituce odmítly. Jejich portfolio je sestaveno podobně jako u bankovních úvěrů – splátkový prodej, kreditní karta, neúčelový úvěr apod. Na rozdíl od bankovních institucí poskytují i specifické produkty či modely, jako je leasing, peer to peer půjčky (známé jako „lidé půjčují lidem“), online půjčky či zpětné hypotéky (Ministerstvo financí , 2019).

Podíl nebankovních institucí ve finančním trhu je dlouhodobě pod 10 % a neustále klesá, v roce 2018 byl 5,8 %. I přes to je jejich bilanční suma v růstové tendenci, kdy na konci roku 2018 vzrostla o 3,5 % a dosáhla rekordních 426,5 mld Kč (Ministerstvo financí , 2019).

Sektor nebankovních poskytovatelů lze rozdělit do tří segmentů, kde se jedná o společnosti poskytující finanční leasing, společnosti ostatních úvěrů a faktoringové a forfaitingové společnosti (ČNB, 2020).

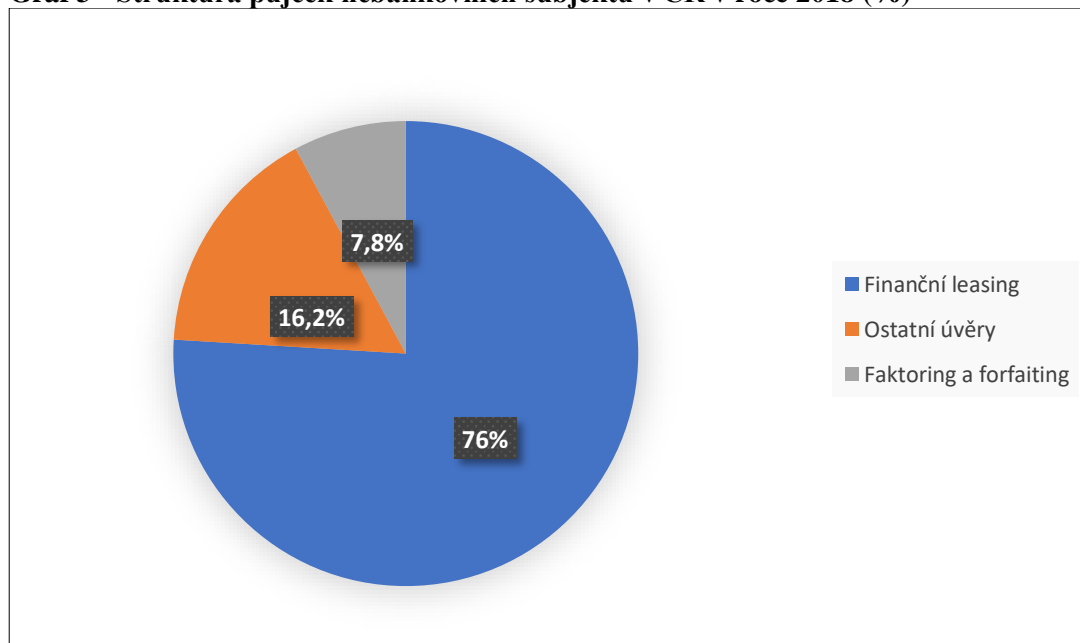
Společnosti finančního leasingu poskytují tzv. pronájem, kde po skončení doby pronájmu dochází k odkupu věci nájemcem (Valouch, 2009).

Společnosti ostatního úvěrování, jejichž hlavní činností je poskytování úvěrů nebo půjček, včetně úvěrů spotřebitelských, z kreditních karet a splátkových prodejů (ČNB, 2020).

Faktoringové a forfaitingové společnosti se zabývají odkupem pohledávek před koncem jejich splatnosti (ČNB, 2020).

Obdobně jako bilanční suma rostl i objem poskytnutých nebankovních půjček v roce 2018 o 4 % na téměř 318,6 mld Kč. V následujícím grafu 3 je vyobrazena struktura nebankovních půjček dle objemu poskytnutých finančních prostředků. Je nutné zmínit, že graf obsahuje pouze poskytovatele, kteří jsou členové České leasingové a finanční asociace.

Graf 3 - Struktura půjček nebankovních subjektů v ČR v roce 2018 (%)

Zdroj: vlastní zpracování dle MFČR (2018)

Největší část 76 % zastupuje finanční leasing s částkou 242 mld Kč, i přes to, že meziročně klesl o 3,3 %. Ostatní úvěrování vykazuje už několik let nárůst objemu půjček o 5,7 % na 51,6 mld Kč, i přes to, že se v červnu 2018 zpřísnily podmínky pro podnikání nebankovních subjektů a pro poskytování úvěrů je třeba vlastnit licenci ČNB. Ostatní úvěry zahrnující spotřebitelské úvěry zastupují v grafu 16,2 %. Faktoringové a forfaitingové společnosti rovněž vykazaly nárůst objemu půjček o 7,7 % na 25 mld Kč a tvoří tak 7,8 % z celého objemu viz graf 3 (Ministerstvo financí, 2019).

3.11.1 Licence pro nebankovní subjekty

Zákon o spotřebitelském úvěru č. 257/2016 Sb., přinesl velké změny v oblasti poskytovatelů nebankovních půjček. Nově totiž specifikuje jasná pravidla v poskytování půjček, kdo a za jakých podmínek smí poskytnout úvěr. Nejvýznamnější změnou je povinnost nebankovních subjektů získat licenci od ČNB pro poskytování spotřebitelského úvěru (Fiala, 2016).

Tomáš Nidetzský, člen bankovní rady ČNB uvedl několik důvodů, proč k této změně došlo. Jedním z nich je především ochrana spotřebitele. Je třeba klást větší důraz na prověření klienta, jeho bonitu a schopnost splácet. Dalším důvodem je harmonizace legislativy EU, což znamená, že v rámci evropského hospodářského prostoru by měli mít spotřebitelé stejné podmínky k přístupu k úvěrům a ochraně spotřebitele. A v neposlední řadě jde o vytvoření stejných podmínek na trhu a dohledu na všechny subjekty. V případě přestupků nebankovních subjektů jim ČNB udělí sankci, pokud se jedná o velmi závažný přestupek, hrozí i odnětí licence (Česká národní banka, 2017).

Cílem zákona je omezení možnosti půjčit si peníze od ilegálního nebankovního poskytovatele. Jedním z důvodů je možnost dát klientům prostor pro ověření instituce, která úvěr poskytuje. V přílohách (Příloha 2 a Příloha 3) je uveden seznam licencovaných institucí, kde si klient může instituci zkontrolovat (Česká národní banka, 2017).

3.11.2 Příčina vzniku nebankovních subjektů

Díky striktní kontrole a selekci žadatelů o bankovní půjčky ze strany poskytovatelů bankovních půjček vznikla na trhu nerovnováha. Poptávka po půjčkách byla vysoká, avšak banky v některých případech kvůli vysokému riziku ztráty svěřených prostředků nechtěly své peníze půjčit komukoli. Tím vznikla na trhu mezera a nerovnováha nabídky a poptávky.

Nabízeny byly půjčky, ale jen těm, kteří splnili přísná kritéria. Na druhé straně stála poptávka ze strany žadatelů, kterým by klasická bankovní půjčka nebyla schválena. Této podnikatelské příležitosti se brzy chopili poskytovatelé nebankovních půjček. Ti mají obvykle benevolentnější kritéria pro poskytnutí půjčky, avšak s vyšším rizikem ztráty svěřených prostředků. Vyšší riziko je pak nutné pokrýt vyšší úrokovou mírou (Lux, 2015).

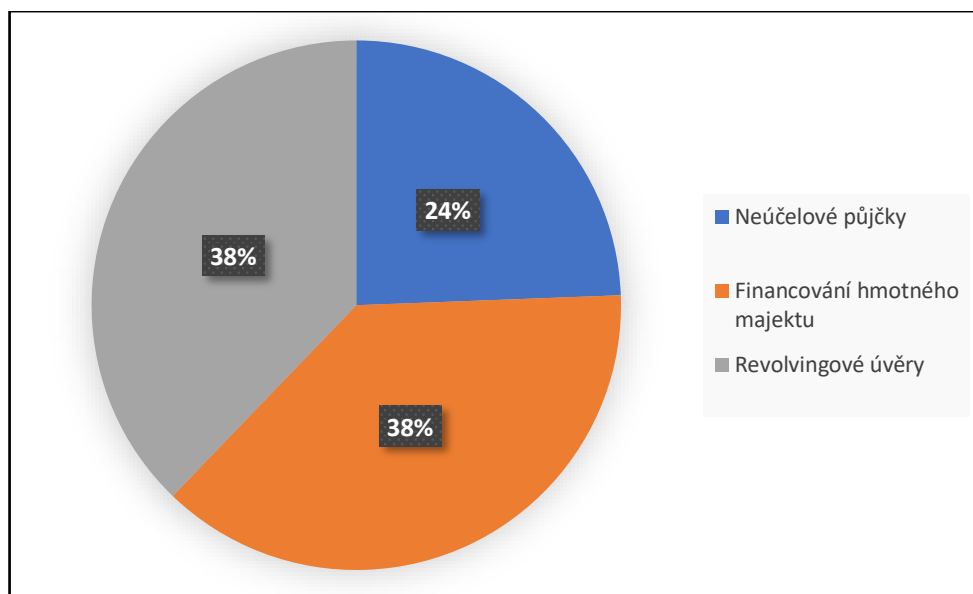
3.11.3 Nebankovní úvěr

Nebankovní půjčka představuje úvěr poskytovaný nebankovní společností s podstatně nevýhodnějšími podmínkami, než poskytují bankovní společnosti. Jedinou výhodou je, že na tento typ půjčky dosáhnou klienti s nízkými příjmy, kteří by jinak půjčku nezískali. To nese i své negativa, jako vyšší poplatky či horší úrokovou míru. Řada společností poskytuje své nebankovní půjčky bez zástavy, bez registru a bez poplatku předem. U těchto společností často není vyžadováno mnoho dokumentů a dokladů a lze tak získat půjčku jen na občanský průkaz (Double information, 2020).

Zpravidla se jedná o krátkodobé půjčky, které nemají příliš vysokou hodnotu. Jedná se o tzv. mikro půjčky, která jsou poskytnuty do maximální výše 5000 Kč. Náročnost poskytnutí půjčky na žadatele je velice nízká. Některé společnosti poskytují půjčky až do 100 000 Kč, ovšem se zde již musí počítat s důkladnějším prověřováním žadatele. Pokud takové půjčky nebudou zajištěny, je třeba počítat s vysokou úrokovou mírou. Dalším typem půjčky je tzv. americká hypotéka, kdy žadatel ručí nemovitostí. Částky se pohybují v rozmezí 100 000 Kč až 2 000 000 Kč a musí se zde počítat s velkými nároky na prověření žadatele, včetně doložení příjmů. Tento typ půjčky poskytují i bankovní subjekty (Double information, 2020).

V následujícím grafu 4 je vyobrazena struktura nebankovních spotřebitelských úvěrů v ČR za rok 2019. Součástí struktury grafu jsou pouze nebankovní subjekty, které jsou členy ČLFA. Více jak třetina úvěrů je revolvingových, kde vstupní dluh byl 10 224,83 mil. Kč u 140 433 sjednaných smluv. Financování hmotného majetku má téměř stejný poměr, jedná se konkrétně o dluh v hodnotě 10 231,29 mil. Kč připadající na 113 609 smluv. Naopak neúčelové půjčky byly poskytnuty nejvíce klientům, jedná se o 279 326 uzavřených smluv, přičemž jejich souhrnný dluh je významně nižší. Jedná se o částku 6 602,62 mil. Z toho vyplývá, že o spotřebitelské úvěry nejčastěji žádají klienti, jejichž účel není vždy znám a zpravidla se jedná o menší částku než u ostatních sledovaných půjček (ČLFA, 2020).

Graf 4 - Struktura nebankovních spotřebitelských úvěrů v ČR v roce 2019

Zdroj: vlastní zpracování dle ČLFA

3.11.4 Platební aplikace a P2P

Platební aplikace slouží jako místo, kde si lze půjčit peníze a zároveň je investovat. Tato online platforma je provozována nebankovním zprostředkovatelem a propojuje investora s volnými finančními prostředky, který chce zhodnotit své peníze, s žadatelem o půjčku (Premium Life, 2020).

Důsledkem zprůsnění spotřebitelského zákona je omezení počtu nespolehlivých poskytovatelů úvěrů a půjček. Tím ale dochází k obcházení zákona a legislativy tak, že se vytvořil peer-to-peer (P2P) trh s půjčkami. Tento typ půjčky se také „lidé půjčují lidem“. Existuje i alternativa této služby, kdy lidé půjčují firmám peer-to-business (P2B). Většina těchto platform funguje jako tržiště, kde se setkávají investoři a žadatelé o půjčku. Žadatel musí uvést výši a účel půjčky a investor si vybere, komu půjčí. Dále závisí na výši úroku, ten je stanován individuálně, buď jej stanoví zprostředkovatel na základě úvěru, nebo žadatel stanoví maximální úrok. Pokud obě strany souhlasí, protne se nabídka s poptávkou a zprostředkovatel vše smluvně zajistí a přemístí peníze. Přináší to své výhody a rizika (Premium Life, 2020).

Výhodou pro investora je lepší využití finančních prostředků a možnost získat tak vyšší obnos, než kdyby měl peníze na spořicí účet. Žadatel může dostat nižší úrok, ale jen v případě, že by uspěl i u tradičních institucí. V případě, že by žadatel jinde půjčku nezískal, může očekávat vyšší úroky úměrné riziku. Zprostředkovatel získává zisk z poplatků za uvedené služby. Rizika v platební aplikaci mohou přijít na straně investora i žadatele. Pro investora je největším rizikem neschopnost splácet poskytnutou půjčku. Toto má řešení v případě, že zprostředkovatel nabízí tzv. zpětný odkup, tedy že pohledávku odkoupí zprostředkovatel, a tak investor o své peníze nepřijde. U žadatele je rizikové, že nebude schopen splácet své závazky. Je tedy dobré zvolit takovou finanční částku s úměrnými úroky, které je schopen splácet (Premium Life, 2020).

Mezi nejznámější P2P zprostředkovatele patří Zonky, který v České republice funguje od roku 2014. Dále FinBee, Žlutý meloun či Bankerat, která jako první společnost poskytovala půjčky typu P2P od roku 2010. Zprostředkovatelé P2B půjček jsou Mintos, Bondster, Grupeer (Premium Life, 2020).

3.11.5 Nebankovní poskytovatelé úvěrů v ČR

Dle údajů Ministerstva vnitra České republiky bylo k prosinci 2020 celkem 84 aktivních nebankovních poskytovatelů. V příloze (Příloha 3) je uveden celý seznam. Níže je vypsáno jen několik z nich a jejich stručná charakteristika. Vybrány byly instituce dle známosti, např. díky reklamním sdělením v televizi či na internetu, a také byly upřednostněny instituce, které jsou členem APNÚ a ČLFA, a umístili se na předních žebříčcích indexu odpovědného úvěrování (Ministerstvo financí, 2020).

Essox s.r.o. vznikl v České republice v roce 1993 na základě poskytování spotřebitelského financování a leasingu. Za její nejvýznamnější událost lze považovat vstup do skupiny Komerční banky a Société Générale v roce 2003. Dnes ji lze považovat za jednoho z největších nebankovních poskytovatelů. Společnost se také podílela na založení sdružení SOLUS, které přechází předlužování v rámci úvěrování. Je členem několika asociací BRKI a NRKI (ESSOX, 2021).

Zaplo finance s.r.o. je jedním z nebankovních poskytovatelů nabízející spotřebitelský úvěr na základě oprávnění, která udělila ČNB. Společnost Zaplo finance s.r.o.

začala svou působnost v roce 2013 a je dceřinou společností 4finance group, která je jednou z největších mezinárodních společností provozující nebankovní půjčky, tzv. před výplatou. Je také zakládajícím členem Asociace poskytovatelů nebankovních úvěrů, která obsahuje pouze prověřené poskytovatele (Akutní půjčka, 2020).

Provident Financial s.r.o. je finanční společnost se sídlem ve Velké Británii a celkem působí v 11 zemích. V České republice společnost poskytuje finanční služby od roku 1997 a zaměřuje se především na bezúčelové hotovostní i bezhotovostní půjčky, bez skrytých poplatků a ručitele. Její působnost je v dalších 10 zemích. V roce 2018 získala také licenci od ČNB (Provident, 2020).

Cofidis s.r.o. poskytuje své služby na území České republiky od roku 2004, ačkoliv její založení se datuje k roku 1982 ve Francii. Jedná se o mezinárodní společnost nabízející především online půjčky, spotřebitelské a revolvingové úvěry. V roce 2018 získala licenci na provozování nebankovních spotřebitelských úvěrů od ČNB (Cofidis, 2021).

Zonky s.r.o. spadá pod společnost Bonxy s.r.o., kde právě provozovaná platforma Zonky je pod značkou v České republice pro poskytování peer to peer půjček. Jedná se tedy o půjčování finančních prostředků mezi lidmi, tedy od soukromých osob a společností. Žadatel o úvěr tedy nedostane peníze od společnosti, ale od lidí a Zonky s.r.o. je pouze zprostředkovatelem, který propojuje zájemce o půjčky s věřiteli. Je náležitým držitelem licence pro poskytování nebankovních spotřebitelských úvěrů od ČNB. Společnost Bonxy s.r.o. je součástí skupiny PPF vlastněna Petrem Kellnerem, stejně jako jejich dceřiná firma Home Credit. Na území České republiky vznikla v roce 2014, a od listopadu 2019 hospodaří na našem území pod názvem Zonky s.r.o. (Akutní půjčka, 2020).

Home Credit a.s. byla založena v roce 1997 a je členem skupiny PPF Petra Kellnera. Hlavní činností je poskytování nákupů na splátky, jak v obchodech, tak na internetu. Krom toho nabízí i další služby jako hotovostní úvěry, konsolidaci stávajících půjček, úvěry na auta nebo kreditní karty. Je také členem v několika asociacích, např. česká leasingová a finanční asociace (ČLFA), Solus, zájmové sdružení právnických osob a další. V roce 2007 splnili požadavky České národní banky a byla jim tak udělena licence. Home Credit také poskytuje půjčky pod společností Kamali (Home Credit, 2020).

Creamfinance Czech s.r.o. jako nadnárodní společnost poskytuje své služby od roku 2011, jak na území České republiky, tak i v dalších 6 ti zemích. Je členem Asociace poskytovatelů nebankovních úvěrů a má na kontě několik ocenění související s vysokou bezpečností a ochranou osobních údajů. Creamfinance s.r.o. poskytuje flexibilní půjčky pod názvem CreditOn. Jejich úvěry spadají do krátkodobých rychlých online půjček. Je též držitelem licence k výkonu činnosti (CreditOn, 2020).

Fair Credit Czech s.r.o. je ryze česká společnost založena roku 2012, která poskytuje hotovostní i bezhotovostní půjčky. Je také členem Asociace poskytovatelů nebankovních úvěrů a též je držitelem licence pro provozování svých služeb. Půjčku si lze sjednat z pohodlí domova přes internet (Fair Credit, 2020).

3.11.6 Nebankovní poskytovatelé vzhledem k pandemii COVID-19

Vzhledem k nepříznivému vývoji epidemické situace COVID-19 v roce 2020 a jejích negativních dopadů na klienty nebankovních poskytovatelů požádala ministryně financí o společensky odpovědný přístup ke svým klientům. Jedná se především o klienty, kteří se během pandemie dostali do finanční tísně, kvůli které nemohou plnit své závazky a splácet úvěry dle sjednaného kalendáře (Ministerstvo financí, 2020).

Po ukončení zákonného úvěrového moratoria podle zákona 177/2020 Sb. o opatřeních v oblasti splácení úvěrů v souvislosti s pandemií COVID-19 s platností od 17.4.2020 byli poskytovatelé připraveni řešit situaci svých klientů. Princip přístupu ke klientům postižených pandemií musí být řešen individuálně, kdy bude sjednána individuální smlouva a klienti tak mohou požádat o prodloužení splátek až o 3 měsíce. Dalším principem jsou lhůty a poplatky, kdy poskytovatelé mohou účtovat jen předem sjednanou úrokovou sazbu, a pokud si budou účtovat poplatky, budou splatné až na konci doby platnosti úvěru. Je nutné, aby klient dodal doklad o zhoršení finanční situace či ztrátě hlavního příjmu. Pokud poskytovatel nevyhoví svému klientovi o rozložení či posunu splátek v souladu s nedodrženými principy, může se klient obrátit na příslušné organizace. Dále je potřeba, aby tito poskytovatelé prováděli reporting Ministerstvu financí s informacemi a statistikami o tíživé finanční situaci svých klientů a uváděli o nich záznam v úvěrových registrech. Je nutné, aby nebankovní poskytovatelé umístili prohlášení na své webové stránky a umístili tam postup vyřizování žádostí o odklad splátek (Ministerstvo financí, 2020).

K 14. prosinci 2020 se k odpovědnému přístupu ke svým klientům přihlásilo celkem 37 nebankovních subjektů z celkových 85. Z výše zmíněných nebankovních subjektů v kapitole 3.11.5 Nebankovní poskytovatelé úvěrů v ČR se k tomuto přístupu přihlásily všechny uvedené subjekty s výjimkou Zaplo finance s.r.o. (Ministerstvo financí, 2020).

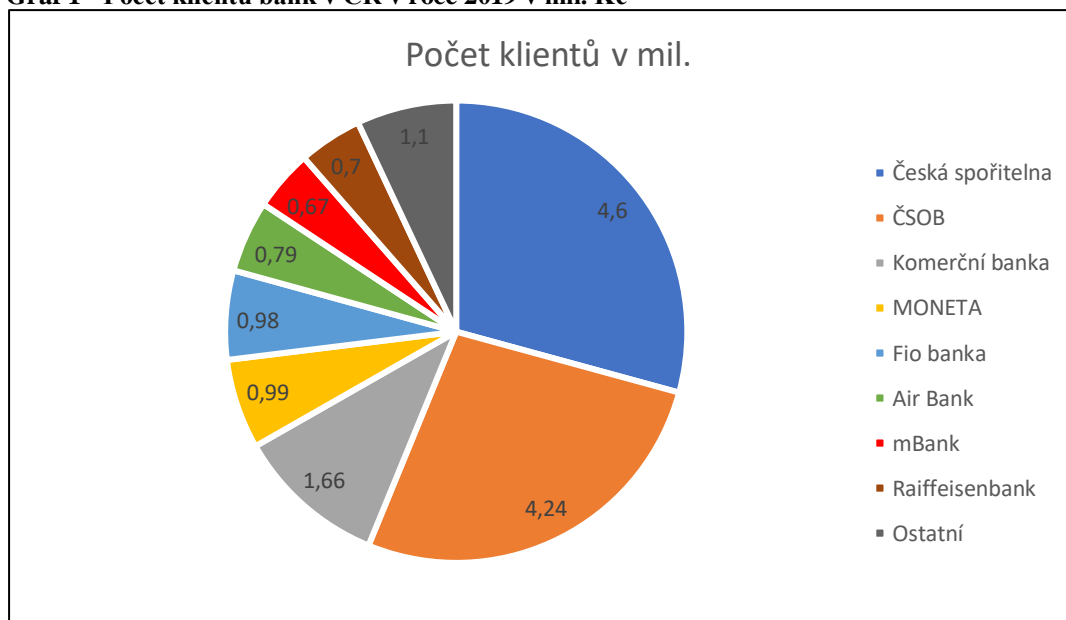
ČNB také naléhá na nebankovní poskytovatele, aby v době pandemie dostatečně prověřovali své klienty při poskytnutí půjčky. Lidé jsou v nouzi více než obvykle, a tak jsou ochotni přijmout jakoukoli nabídku. To, že přibývá množství lidí, kteří mají problémy s placením dluhů vyplývá z dat Exekutorské komory České republiky, kdy ke konci roku 2020 je vedena exekuce k necelým 760 tisícům lidí. Nehledě na to, že data z ČNB vypovídají o zvýšení zadluženosti domácností na spotřebu o 2,8 miliardy korun za období 5/2020-9/2020. V roce 2020 poprvé v historii dluh českých domácností překročil hranici 2,5 bilionu korun. Růst zadluženosti úzce souvisí s finanční vzdělaností obyvatelstva, ačkoli už několik let je finanční vzdělávání povinnou součástí školní výuky. Dle Ministerstva financí (2020) se úroveň finančního vzdělávání postupně zlepšuje. Je tedy třeba více než obvykle důkladně prověřovat své klienty z hlediska schopnosti plnění svých závazků (Jaroměřská, 2020).

3.12 Bankovní poskytovatelé úvěrů v ČR

Na základě informací komerčních bank z roku 2019 bylo vybráno 8 nejvýznamnějších bank z hlediska počtu klientů viz. graf č.2. Pouze tři banky překročily hranici milionu klientů a jedná se o Českou spořitelnu, ČSOB a Komerční banku. Těsně za nimi se této hranici blíží Moneta a Fio banka, ty lze za poslední roky považovat za lídry bankovního trhu. Největší meziroční nárůst klientů zaznamenávají Fio banka se 160 tis. klienty a Air Bank s nárůstem o 170 tis. klientů. Naopak ztrátu klientů lze shledávat u České spořitelny a Monety (Bureš, 2020).

Nevyšších zisků dosahují banky samozřejmě banky s většími počty klientů a jedná se o ČSOB a Českou spořitelnu. Patnáctimiliardové hranici se přiblížila i Komerční banka, která má podstatně méně klientů než zmíněné dvě společnosti. Dle údajů výročních zpráv komerčních bank je zřejmé, že bankám na českém trhu se daří a bankovní sektor je hodnocen jako stabilní. Česká národní banka sumarizovala čistý zisk všech bank a spořitelen v roce 2019 a uvedla, že stoupl souhrnný zisk o více jak 9,46 mld. Kč na celkových 90,9 mld. Kč (Bureš, 2020).

Graf 1 - Počet klientů bank v ČR v roce 2019 v mil. Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle výroční zprávy komerčních bank a banky.cz

Graf 2 uvádí rozložení klientů mezi bankami na českém bankovním trhu. Z grafu lze vyčíst, že největší zastoupení klientů má Česká spořitelna a ČSOB, obě banky mají více jak 4 miliony klientů. Pak už mají banky podstatně menší počet klientů, kdy Komerční banka má kolem 1,6 milionů. Všechny ostatní banky se pohybují pod hranicí 1 milionu klientů, kde Moneta Money Bank a Fio Bank mají téměř 1 milion klientů.

Česká spořitelna, a.s. je banka s nejdelsí tradicí v České republice, ačkoliv je sídlo majoritního akcionáře v Rakousku. Zároveň má největší podíl klientů kolem 4,6 mil, aktiva celkem tvoří 1 537,8 mld. Kč, počet zaměstnanců 9 820, počet poboček 438 a karet více jak 3 miliony (údaje za rok 2020). Čistý zisk má za posledních 5 let rostoucí tendenci a v roce 2019 dosáhli 17,7 mld. Kč (Bureš, 2020) (Česká spořitelna, 2021).

ČSOB je Československá obchodní banka, a. s. založena v roce 1964 jako státní banka pro poskytování služeb na československém trhu. Od roku 2007 je jejím majoritním vlastníkem belgická KBC banka, která je dceřinou společností KBC Group. V retailu působí banka pod dvěma značkami – ČSOB a Poštovní spořitelna. Počet klientů v roce 2019 byl zhruba 4,24 mil, čistý zisk byl ve výši 19,69 mld. Kč (Bureš, 2020) (ČSOB, 2020).

Komerční banka, a. s. vznikla v roce 1990 vyčleněním obchodní činnosti ze Státní československé banky. Počet klientů bylo v roce 2019 kolem 1,66 mil. A čistý zisk tvořil 14,90 mld. Kč. Sídlo majoritního akcionáře je ve Francii a z 60 % je největším akcionářem Société générale (Bureš, 2020) (Komerční banka, 2020).

MONETA Money bank, a. s. byla založena roku 1998 jako americká korporace GE Capital Bank. V roce 2020 zvýšila svůj podíl díky akvizici s Wüstenrod stavební spořitelnou a hypoteční bankou. MONETA zaměstnává více jak 3 000 zaměstnanců, vlastní 160 poboček a má téměř 1 milion klientů. Čistý zisk v roce 2019 činil 4 mld. Kč (Bureš, 2020), (Moneta, 2020).

Fio banka, a. s. je českým subjektem poskytující finanční služby na více než 80-ti pobočkách. Založení se datuje k roku 1993 a jako první banka spustila v roce 1998 Internet

banking. Čistý zisk v roce 2019 činil 2,23 mld Kč a počet klientů je 0,98 mil (Bureš, 2020), (Fio banka, 2020).

mBank S.A, organizační složka poskytuje své služby na území České republiky od listopadu 2007. mBank díky svým přístupem k zákazníkům patří mezi nejvýznamnější banky. Její internet banka jako první přinášela cenové výhody a pomáhá klientům zvyšovat schopnost řídit své finance. Počet klientů k roku 2019 byl 0,67 mil a čistý zisk tvořil 0,46 mld. Kč (Bureš, 2020), (mBank, 2020).

Air Bank, a. s. spadá pod mezinárodní investiční skupinu PPF Petra Kellnera. Založena byla v roce 2011 a v roce 2019 už měla téměř 800 000 klientů. Součástí Air Bank je také nebankovní poskytovatel půjček P2P Zonky. Čistý zisk v roce 2019 tvořil více jak 1,50 mld. Kč (Bureš, 2020), (AirBank, 2020).

Raiffeisenbank, a. s. působí v České republice od roku 2013. Počet klientů k roku 2019 je odhadován k 0,7 mil. a čistý zisk tvořil 4,19 mld. Kč. Sídlo majoritního akcionáře je v Rakousku a vlastní ho ze 75 % Raiffeisenbank International (Bureš, 2020).

4 Vlastní práce

Trh spotřebitelských úvěrů a půjček je velmi rozmanitý a pro spotřebitele nabízí spoustu možností. Spotřebitelé jsou snadno ovlivnitelní upoutávkami, reklamními sděleními a nabídka půjčky na ně doslova skáče na každém rohu. Nehledě na to, zda si vyberou bankovního či nebankovního poskytovatele, možnost porovnání poskytovatelů je velmi snadná. Na internetu dává téměř každý poskytovatel k dispozici úvěrovou kalkulačku, kam si lze zadat částku úvěrou, počet měsíců splácení a další parametry dle aktuálních potřeb spotřebitele a kalkulačka ukáže veškeré údaje ohledně úvěru.

Z tohoto důvodu budou v následující části práce porovnávány spotřebitelské úvěry od bankovních a nebankovních poskytovatelů úvěrů na základě modelových úvěrů. Ty budou porovnávány z hlediska výhodnosti dle úrokové míry, RPSN a dalších údajů, včetně hlediska rizikovosti pro spotřebitele. Zároveň bude hodnocen polostrukturovaný rozhovor s pracovníkem z nebankovní instituce ohledně ochrany spotřebitele.

4.1 Modelový úvěr I.

Pro srovnání bankovních i nebankovních úvěrů bude použit modelový úvěr I., který je sestaven následovně.

Výše úvěru – 70 000 Kč

Doba splácení – 24 měsíců (2 roky)

Žadatel – jedinec

Jedná se o muže ve věku 30 let s čistým příjmem 24 tisíc Kč. Bezdětný, je ženatý a v práci je zaměstnaný 4 roky (trvalý příjem 4 roky). Nemá žádnou poskytnutou půjčku, není uveden v registru dlužníků a má čistý trestní rejstřík. Maximální měsíční výše splátek, který mu příjem dovoluje, je 3 800 Kč. Za poskytnutý úvěr si zakoupí ojeté auto.

V rámci analýzy se jedná o osobní úvěr, bezúčelový poskytnutý bezhotovostním způsobem. U modelového úvěru I. budou sledovány podmínky poskytnutí úvěru ve výši 70 000 Kč po dobu splácení 24 měsíců. Výše úvěru byla zvolena na základě nejčastěji využívaného produktu a umožňuje porovnat všechny vybrané subjekty z tabulky 1 a z tabulky 9 a zároveň jde o produkt, který může využít průměrný klient. Výše úrokové sazby je fixní po celou dobu splácení. Ke splátce dochází každý měsíc (úmor a úrok).

4.2 Modelový úvěr II.

Pro porovnání bankovních poskytovatelů bude použit i modelový úvěr II. Tento úvěr bude sjednán na vyšší částku 500 000 Kč, jelikož u bankovních poskytovatelů je požadovaná částka zpravidla vyšší nežli u poskytovatele nebankovního. Tento modelový úvěr bude následně porovnán s modelovým úvěrem I.

Výše úvěru – 500 000 Kč

Doba splácení – 84 měsíců (7 let)

Žadatel – jedinec

Jedná se o muže ve věku 30 let s čistým příjmem 30 tisíc Kč. Bezdětný, ženatý a v práci je zaměstnaný 4 roky (trvalý příjem 4 roky). Nemá žádnou poskytnutou půjčku, není uveden v registru dlužníků a má čistý trestní rejstřík. Maximální měsíční výše splátek, který mu příjem dovoluje je 7500 Kč. Výše úrokové sazby je fixní. Ke splátce dochází každý měsíc (úmor a úrok).

4.3 Porovnání bankovních poskytovatelů

V následující části bude porovnáváno 6 bankovních subjektů poskytující neúčelové spotřebitelské úvěry. Zastoupení bankovních poskytovatelů je vybráno na základě počtu klientů, tudíž největší poskytovatelé finančních služeb, ale i subjekty menší, které naopak vynikají pro klientským přístupem. Dalším faktorem byly výsledky z Navigátoru bezpečného úvěru z roku 2018, kde se na modelovém úvěru hodnotily jednotlivé instituce z hlediska využívání registru dlužníků, průměrné rychlosti odpovědi na email, přístupu k informacím o úvěru, využívání mobilní aplikace, způsobu počítání splátky, účtování nákladů a sankcí, zajištění a zástava a dalších údajů. Byli vybráni především poskytovatelé, kteří se umístili na předních pozicích vyhodnocení s odpovědným přístupem ke klientům.

Na základě parametrů uvedených v modelových úvěrech byl vybrán produkt z portfolia, který splňuje uvedené podmínky. Každý produkt bude hodnocen z několika hledisek a následně porovnán s konkurenčními produkty ve stejném odvětví bankovních poskytovatelů. Veškerá data pro hodnocení bankovních úvěrů jsou získaná z online kalkulaček na webových stránkách poskytovatelů, nebo z žádosti o úvěr v emailové či telefonické komunikaci. Jako podklady sloužily dokumenty získané od poskytovatelů a také online srovnávače spotřebitelských úvěrů.

4.3.1 Základní informace o poskytnutí úvěru

Pro analýzu bankovních poskytovatelů bylo vybráno 6 poskytovatelů, kteří jsou uvedeny v tabulce 2. Jedná se především o akciové společnosti s výjimkou Monety Money bank, která je organizační složkou. Vzhledem k modelovým úvěrům byly vybrány produkty z portfolia, která splňují daná kritéria. Název produktu většinou obsahuje slovo půjčka, ačkoliv se vždy jedná o spotřebitelský úvěr. Pouze Air Bank a Fio banka má v názvu produktu uveden úvěr. Typ úvěru tak, jak je definován, je neúčelový, ale u České spořitelny je možno využít tento typ úvěru jako účelový. Využití prostředků ze všech úvěrů je možné na cokoli, bez doložení účelu a dokladů o koupi. Ve všech případech lze sjednání úvěru provést buďto online na internetu či v internetovém bankovníctví, nebo na pobočce, což je v několika případech za poplatek viz tabulka 2, nebo telefonicky s výjimkou Fio banky, která tuto možnost nenabízí. Na druhou stranu Fio banka má možnost objednat si ke sjednání úvěru kurýra, který vše vysvětlí a představí nabídku. Podpis úvěrové smlouvy probíhá u všech poskytovatelů několika způsoby. Je možné ji podepsat na pobočce, v případě online či telefonického sjednání se smlouva podepíše pomocí SMS zprávy, kam klientovi dorazí kód, který zadává do online verze úvěrové smlouvy. Nebo lze využít možnost kurýra, který smlouvu přiveze na klientovu adresu. K podpisu smlouvy může být využita jak papírová forma, tak forma elektronická, kde je použit biometrický podpis na tabletu či jiném zařízení (Air Bank, 2021), (Česká spořitelna, 2021), (Fio banka, 2021), (KB, 2021), (mBank, 2021), (Moneta, 2021).

Tabulka 2 - Základní informace o poskytnutí úvěru u bankovních poskytovatelů

Poskytovatel	Název produktu	Typ úvěru	Využití úvěru	Sjednání
Air Bank	Férový úvěr	neúčelový	Na cokoli	Online/na pobočce/ telefonicky
Česká spořitelna	Půjčka	neúčelový/ účelový	Na cokoli	Online/na pobočce/ telefonicky
Fio Banka	Splátkový úvěr	neúčelový	Na cokoli	Online /na pobočce/ kurýrem
Komerční banka	Osobní půjčka	neúčelový	Na cokoli	Online/na pobočce/ telefonicky
mBank	mPŮJČKA Plus	neúčelový	Na cokoli	Online/na pobočce/ telefonicky
Moneta Money Bank	Expres půjčka	neúčelový	Na cokoli	Online/na pobočce/ telefonicky

Zdroj: vlastní zpracování dle komerčních bank

4.3.2 Poplatky spojené s bankovním úvěrem

Dalším hodnotícím kritériem je výše poplatků za poskytnutí spotřebitelského úvěru. V reklamních sděleních nebo i na samotných stránkách poskytovatelů lze často shledávat termín „bez poplatků“ a „zdarma“, ovšem ne ve všech případech je toto tvrzení pravdivé a často má své podmínky. Poskytnutí úvěru online je u všech sledovaných subjektů poskytováno zdarma. V případě sjednání úvěru na pobočce si Česká spořitelna si účtuje 1 % z celkové výše úvěru, ale do maximální výše 5 000 Kč. Komerční banka a Moneta Money Bank mají stanovený fixní poplatek sjednání úvěru na pobočce. Komerční banka stanovila 490 Kč a Moneta Money Bank 1295 Kč. Všichni poskytovatelé nemají žádné další poplatky spojené s úvěrem viz tabulka 2 (Air Bank, 2021), (Česká spořitelna, 2021), (Fio banka, 2021), (KB, 2021), (mBank, 2021), (Moneta, 2021).

Tabulka 3 - Poplatky spojené s poskytnutím bankovního úvěru

Poskytovatel	Poplatek za poskytnutí úvěru	Další poplatky spojené s úvěrem	Předčasné splacení	Změna smluvních podmínek
Air Bank	Zdarma	Bez dalších poplatků	Zdarma	100 Kč
Česká spořitelna	Zdarma, (1% pobočka/ Max. 5000 Kč)	Bez dalších poplatků	1 % (0,5 % v posledním roce)	Bez poplatku
Fio banka	Zdarma	Bez dalších poplatků	Zdarma	Bez poplatku
Komerční banka	Zdarma (490 Kč pobočka)	Bez dalších poplatků	Zdarma	2000 Kč
mBank	Zdarma	Bez dalších poplatků	Zdarma	300 Kč
Moneta Money Bank	Zdarma (1295 Kč pobočka)	Bez dalších poplatků	1 % (0,5 % v posledním roce)	Bez poplatku

Zdroj: vlastní zpracování dle komerčních bank

Velmi častým kritériem spotřebitelů pro výběr bankovního poskytovatele je možnost předčasného splacení svých závazků a s tím spojené poplatky, které jsou uvedeny v tabulce 3. Předčasné splacení je většině případů zdarma, jen Česká spořitelna a Moneta Money bank mají zavedení poplatky. Výše poplatku za předčasné splacení je maximálně 1 %

z mimořádné splátky (předčasně splacené jistiny) a v posledním roce 0,5 % z mimořádné splátky. Poplatek za předčasné splacení je použit na pokrytí nákladů spojených s mimořádnou splátkou úvěru. Právo na předčasné splacení závazků je ukotveno podle nového zákona o spotřebitelském úvěru, stejně tak jeho maximální výše, kterou obě banky dodržely. Posledním sledovaným poplatkem je, poplatek za změnu smluvních podmínek. Lze tedy změnit výše i datum splátky, délka splácení úvěru v rámci nastavených hranic. Tyto služby má zpoplatněné Air Bank ve výši 100 Kč, Komerční banka ve výši 2000 Kč a mBank v hodnotě 300 Kč, zbylé sledované subjekty mají tyto změny zdarma (Air Bank, 2021), (Česká spořitelna, 2021), (Fio banka, 2021), (KB, 2021), (mBank, 2021), (Moneta, 2021).

4.3.3 Informace o pojištění a zajištění u bankovního úvěru

Dalším faktorem, jak ochránit spotřebitele, je možnost sjednání pojištění pro případ neschopnosti splácet své finanční závazky. Pojištění schopnosti splácet je nabízeno klientům v různých variantách a mohou se pojistit proti dlouhodobé nemoci, při ztrátě zaměstnání, plné invaliditě či pro případ úmrtí. V tomto případě se liší nabídky jednotlivých bankovních poskytovatelů ve výši úhrady dluhu nebo jeho pojištěné části. V mnoha případech se ještě pojištění sdružuje do tzv. balíčků, kde každý balíček zahrnuje určité vyjmenované situace, které vedou k neschopnosti splácení. V Tabulce 3 je uveden přehled pojištění a jeho výše. V případě, že poskytovatel nabízel více balíčků pojištění za různých podmínek, byl vypočten jejich průměr.

Všechny uvedené subjekty v Tabulce 3 pojištění nabízí, ale liší se výše částky. Výše pojištění je zpravidla vypočtena jako procentní část z měsíční splatné částky nebo procentní část z celé výše poskytnutého úvěru. AirBank, Česká spořitelna a Moneta Money Bank mají pojištění stanové na výši procentní části z měsíční splátky, ta je pohybuje od 8,5 – 9,9 %. Zbylé Fio Banka, Komerční bank a mBank stanovily výši pojištění jako procentní část z počáteční výše úvěru (Air Bank, 2021), (Česká spořitelna, 2021), (Fio banka, 2021), (KB, 2021), (mBank, 2021), (Moneta, 2021).

Zajištění spotřebitelské úvěru nikdy nesmí být ve zjevném nepoměru k hodnotě pohledávky. Pokud k zajištění dojde, je užitá nemovitá věc nebo věcné právo k věci nemovité, a to formou zástavního práva. V případě poskytovatelů uvedených v tabulce 4 nebylo požadováno zajištění.

Tabulka 4 - Pojištění a zajištění u bankovních subjektů

Poskytovatel	Pojištění / % ze splátky	Zajištění	Souhlas manžela/ky
AirBank	Ano / 8,7 % z měsíční splátky	Bez zajištění	Nad 300 000 Kč
Česká spořitelna	Ano / 8,5 % z měsíční splátky	Bez zajištění	Nad 300 000 Kč
Fio Banka	Ano / 0,70 % z počáteční výše úvěru	Bez zajištění	Nad 300 000 Kč
Komerční banka	Ano / 0,10 % z počáteční výše úvěru	Bez zajištění	nevyžaduje
mBank	Ano / 0,25 % z počáteční výše úvěru	Bez zajištění	Nad 300 000 Kč
Moneta Money Bank	Ano / 9,9 % z měsíční splátky	Bez zajištění	Nad 500 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle komerčních bank

V mnoha případech bankovních poskytovatelů je poskytnuta nižší úroková míra, pokud spotřebitel využije možnost pojištění. Jednak chrání sebe, proti neschopnosti klienta splácet své závazky, ale také je pojištěn i klient v případě, že by došlo k nečekané situaci a své závazky by nebyl schopen plnit. Může tak přecházet problémům s dluhovou spirálou či exekucí.

4.3.4 Předložení dokladů k poskytnutí bankovního úvěru

K uzavření úvěrové smlouvy je vyžadováno předložení příslušných dokladů, které instituce požaduje. V tabulce 5 je přehled, co je nutné k žádosti o úvěr. U všech zmíněných poskytovatelů je nutné při žádosti o úvěr přeložit doklad totožnosti ve formě občanského průkazu. Ve většině případů, až na Českou spořitelnu je nutné předložit i druhý doklad. Jedná se o kontrolu daného žadatele, zda se opravdu jedná o danou osobu na občanském průkazu a předcházet tak zneužití cizí identity (Air Bank, 2021), (Česká spořitelna, 2021), (Fio banka, 2021), (KB, 2021), (mBank, 2021), (Moneta, 2021).

Tabulka 5 - Přeložení dokladů u bankovního úvěru

Poskytovatel	Doklad totožnosti	Předložení druhého dokladu	Doložení příjmů
Air Bank	Ano (Občanský průkaz)	Ano (Řidičský, zbrojní průkaz, cestovní pas nebo rodný list)	Ano
Česká spořitelna	Ano (Občanský průkaz)	Ne	Ano*
Fio Bank	Ano (Občanský průkaz)	Ano (cestovní pas, řidičský průkaz)	Ano
Komerční banka	Ano (Občanský průkaz)	Ano (Řidičský, zbrojní průkaz, cestovní pas nebo rodný list)	Ano
mBank	Ano (Občanský průkaz)	Ano (Řidičský průkaz, cestovní pas nebo rodný list)	Ano
Moneta Money Bank	Ano (Občanský průkaz)	Ano (Řidičský průkaz, cestovní pas nebo rodný list)	Ano*

**jen v případě, že žadatel má účet u jiné banky, než kde o úvěr žádá*

Zdroj: vlastní zpracování dle komerčních bank

Jako druhý doklad lze předložit zpravidla řidičský průkaz, cestovní pas nebo rodný list. V několika případech, jako u Air Bank a Komerční banky lze předložit i zbrojní průkaz. Jediný sledovaný poskytovatel Česká spořitelna nevyžaduje k předložení druhého dokladu ve formě průkazu, pasu nebo rodného listu, ale vyžaduje pouze předložení příjmů, a to jen v případě, že má účet u jiné banky. Stejně tak Moneta Money Bank, ačkoliv vyžaduje předložení druhého dokladu, doklad příjmů žádá jen v případě, že má žadatel účet u jiného poskytovatele. Ostatní sledované subjekty vyžadují druhý doklad i doložení příjmů viz tabulka 5. Doklad o příjmech je vyžadován za 3 měsíce z trvalého zdroje příjmů, nikoli ve zkušební době či výpovědní lhůtě (Air Bank, 2021), (Česká spořitelna, 2021), (Fio banka, 2021), (KB, 2021), (mBank, 2021), (Moneta, 2021).

4.3.5 Charakteristika žadatele o bankovní úvěr

V tabulce 6 jsou uvedeny požadavky na žadatele, které musí při žádosti o bankovní úvěr splňovat. Ve všech případech je podmínkou věk nad 18 let. Bankovní úvěr je vhodný i pro cizince, ale jen v případě, že mají na území České republiky trvalý pobyt. V některých případech, například u mBank, lze úvěr poskytnout i cizincům s přechodným pobytem, ale pouze u občanů Slovenské republiky. Aby žadateli byla schválena žádost o úvěr, nesmí být uveden v registru dlužníků jako neplatič, tudíž někdo, kdo neplní své závazky. Je tedy nutné a zákonem dané, aby poskytovatel spotřebitelského úvěru do těchto registrů nahlížel a zkontroloval potenciálního klienta. Všichni sledovaní poskytovatelé nahlíží do registrů dlužníků SOLUS, BRKI a NRKI. Nezbytnou podmínkou je také české telefonní číslo (s českou předvolbou) a skutečnost, že uživatel je plátcem daní v ČR (Air Bank, 2021), (Česká spořitelna, 2021), (Fio banka, 2021), (KB, 2021), (mBank, 2021), (Moneta, 2021).

Tabulka 6 - Charakteristika žadatele o bankovní úvěr

Poskytovatel	Vhodné pro cizince	Trvalý pobyt na území ČR	Věk klienta	Využití registru dlužníků
Air Bank	Ano	Ano	18 let	BRKI, NRKI, SOLUS
Česká spořitelna	Ano	Ano	18 let	BRKI, NRKI, SOLUS
Fio Bank	Ano	Ano	18 let	BRKI, NRKI, SOLUS
Komerční banka	Ano	Ano	18 let	BRKI, NRKI, SOLUS
mBank	Ano	Ano*	18 let	BRKI, NRKI, SOLUS
Moneta M. B.	Ano	Ano*	18 let	BRKI, NRKI, SOLUS

**lze i přechodné bydliště nebo kontaktní adresa v případě žadatelů občanů ČR, pro nerezidenty doložit povolení k pobytu*

Zdroj: vlastní zpracování dle komerčních bank

4.3.6 Parametry bankovního úvěru

Dle vybraných bankovních poskytovatelů jsou v tabulce 7 uvedeny parametry úvěru. Výše úvěru se pohybuje nejčastěji od 5 000 Kč až do výše 6 000 000 Kč, kde maximální výše úvěru je u Fio Banky nestandardně vysoká, pokud se jedná o neúčelový úvěr. Dle tabulky 7 lze vyčíst, že nejčastěji jsou půjčky poskytovány do výše 1 milionu korun. Délka

splácení se pohybuje od 3-120 měsíců v závislosti na výši úvěru. Typ splácení je vždy proveden formou inkaso, jelikož je nejvhodnější pro pravidelné úhrady, kde se může účtovaná částka měnit (Air Bank, 2021), (Česká spořitelna, 2021), (Fio banka, 2021), (KB, 2021), (mBank, 2021), (Moneta, 2021).

Tabulka 7 - Parametry úvěrů u bankovních poskytovatelů

Poskytovatel	Minimální výše úvěru	Maximální výše úvěru	Délka úvěru	Účet u daného poskytovatele	Forma úhrady
Air Bank	5 000 Kč	900 000 Kč	6-96	Ano	inkaso
Česká spořitelna	20 000 Kč	700 000 Kč	12-120	Ne	inkaso
Fio Banka	10 000 Kč	6 000 000 Kč	6-96	Ano	inkaso
Komerční banka	10 000 Kč	2 500 000 Kč	12-96	Ano	inkaso
mBank	10 000 Kč	600 000 Kč	12-96	Ano	inkaso
Moneta M. B.	5 000 Kč	800 000 Kč	3-120	Ne	inkaso

Zdroj: vlastní zpracování dle komerčních bank

U České spořitelny a Monety Money Bank není nutné mít sjednaný bankovní účet pro poskytnutí úvěru, jedinou podmínkou je, aby účet na připsání úvěru byl vedený v České republice a na jméno žadatele. U ostatních poskytovatelů uvedených v tabulce 7 je vyžadováno, aby měl klient u stejné banky vedený účet a aktivně ho využíval (příchozí platby – výplata atd.) (Česká spořitelna, 2021), (Moneta, 2021).

4.3.7 Využití modelového úvěru I.

Na základě parametrů stanovených v modelovém úvěru I. bylo porovnáváno 6 bankovních poskytovatelů z hlediska výše úrokové sazby, RPSN, měsíční splátky a celkového přeplatku oproti původní výši sjednaného úvěru, který tvořil 70 000 Kč.

V tabulce 8 jsou uvedeny veškeré hodnoty potřebné pro analýzu bankovních úvěrů v případě včasného a řádného splácení a bez pojištění. Úroková sazba p. a. určuje roční procentní podíl částky poskytnutého úvěru, za kterou bude úvěr poskytnut. Čím je úroková sazba nižší, tím je úvěr levnější. Ovšem je třeba si dát pozor, často může být nízká úroková sazba velmi atraktivní, ale poskytovatelé si mohou účtovat další poplatky. Z toho důvodu je důležitější termín výše RPSN. Roční procentní sazba nákladů zahrnuje úrokovou sazbu

a veškeré další poplatky spojené s poskytnutím úvěru. Na základě RPSN lze vyhodnotit výhodnost a nevýhodnost daného úvěru. U analyzovaných poskytovatelů se výše úrokové sazby pohybuje od 3,5 % p. a. do 9,88 % p. a. což je poměrně vysoký rozdíl. S nižší úrokovou sazbou přichází Moneta Money Bank a Fio Banka, naopak vyšší sazbu mají Česká spořitelna a mBank. Hodnoty RPSN jsou samozřejmě vyšší nežli samotná úroková sazba, ale v některých případech se neliší o velkou část. Ve většině případů se jedná o rozdíl do výše 0,2 % od výše úrokové sazby. Jediná společnost mBank má hodnotu RPSN vyšší o téměř 1 %. Výše RPSN se samozřejmě odrazí na výši přeplatku za celou dobu splácení. V některých případech nízkého RPSN je celkový přeplatek nižší, než je výše jedné měsíční splátky. To lze vidět u společnosti Moneta Money Bank (Air Bank, 2021), (Česká spořitelna, 2021), (Fio banka, 2021), (KB, 2021), (mBank, 2021), (Moneta, 2021).

Tabulka 8 - Využití modelového úvěru I.

Poskytovatel	Úroková sazba p.a. v %	RPSN v %	Měsíční splátka	Celkem zapláceno	Přeplatek
Air Bank	5,9	6,08	3 102 Kč	74 430 Kč	4 430 Kč
Česká spořitelna	9,06	9,88	3 038 Kč	76 800 Kč	6 800 Kč
Fio Bank	4,85	4,97	3 067 Kč	73 591 Kč	3 591 Kč
Komerční banka	6,9	7,11	3 258 Kč	75 052 Kč	5 052 Kč
mBank	8,9	9,72	3 195 Kč	76 673 Kč	6 673 Kč
Moneta M. B.	3,5	3,55	3 024 Kč	72 580 Kč	2 580 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle komerčních bank

Z tabulky 8 vychází jako nejvýhodnější poskytovatel spotřebitelských úvěrů Moneta Money Bank s přeplatkem pouze 3,55 %, což je výše RPSN a jedná se o 2 580 Kč. Poté je Fio Banka s přeplatkem 3 591 Kč. S největším přeplatkem je společnost Česká spořitelna s částkou 6 800 Kč a mBank dosahující částky 6 673 Kč. Ostatní posuzované společnosti se pohybují v rozmezí výše přeplatku od 3 500 Kč do 5 100 Kč. Ačkoliv výše RPSN a přeplatku jsou jedny z hlavních kritérií hodnocení výhodnosti úvěru, je třeba hodnotit i jiné faktory. Například Moneta Money Bank má sice nejmenší přeplatek, ale naopak si účtuje poplatky za předčasné splacení úvěru (Air Bank, 2021), (Česká spořitelna, 2021), (Fio banka, 2021), (KB, 2021), (mBank, 2021), (Moneta, 2021).

4.3.8 Využití modelového úvěru II.

Modelový úvěr II. bude použit u stejných poskytovatelů se stejným produktem, ale s jinou výší spotřebitelského úvěru. Jelikož u bankovních úvěrů jsou žádosti o úvěr v poněkud vyšších částkách, byla zvolena částka 500 000 Kč. Všechna data uvedená v tabulce 9 jsou předpokládána v případě včasného a řádného splácení a částky jsou uvedeny bez pojištění. Výše RPSN je v tomto případě nepatrně vyšší než úroková míra, ale rozdíl je nižší než 0,3 % (Air Bank, 2021), (Česká spořitelna, 2021), (Fio banka, 2021), (KB, 2021), (mBank, 2021), (Moneta, 2021).

Tabulka 9 - Využití modelového úvěru II.

Poskytovatel	Úroková sazba p.a. v %	RPSN v %	Měsíční splátka	Celkem zapláceno	Přeplatek
Air Bank	3,9	3,97	6 802 Kč	571 368 Kč	71 368 Kč
Česká spořitelna	5,2	5,51	7 121 Kč	598 164 Kč	98 164 Kč
Fio Banka	4,85	4,97	7 032 Kč	590 665 Kč	90 665 Kč
Komerční banka	3,8	3,86	6 860 Kč	569 578 Kč	69 578 Kč
mBank	5,9	6,06	7 280 Kč	611 548 Kč	111 548 Kč
Moneta M. B.	3,5	3,55	6 720 Kč	564 474 Kč	64 474 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle komerčních bank

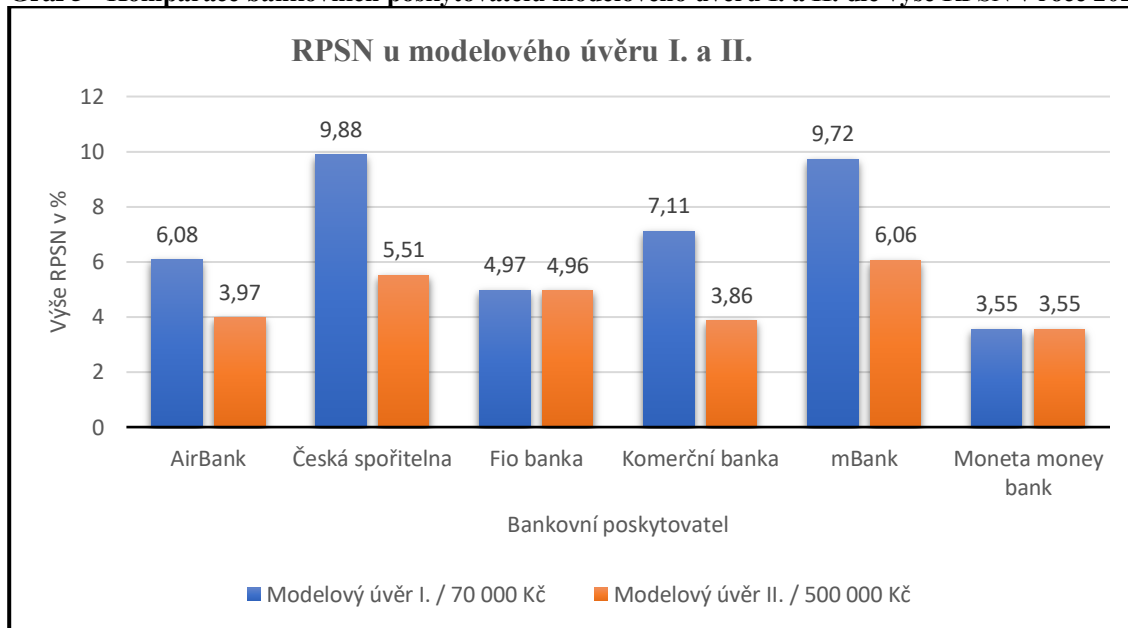
Výše měsíční splátky dle tabulky 9 se pohybuje v rozmezí 6 720 Kč do 7 280 Kč, což se projeví znatelným rozdílem na výsledném přeplatku. Nejnižší měsíční splátku nabízejí poskytovatelé Air Bank, Komerční banka a Moneta Money Bank. Jejich RPSN nepřesáhlo hodnotu 4 % p.a. a výše měsíční splátky je pod 6 900 Kč. Za méně výhodné lze považovat Českou spořitelnu, Fio banku a mBank, kde se výše RPSN pohybuje 5 -6 % p.a. a výše měsíční splátky nad 7 000 Kč. Ve výsledném přeplatku se nejvýhodnější Moneta Money bank a nejméně výhodná mBank liší o 47 075 Kč. Což je téměř 10% rozdíl z celkové výše úvěru, a to je znatelný rozdíl pro spotřebitele. Ačkoliv Moneta Money Bank vyšla opět jako nejvýhodnější, je třeba podotknout fakt, že za předčasné splacení jistiny si účtuje poplatky (Air Bank, 2021), (Česká spořitelna, 2021), (Fio banka, 2021), (KB, 2021), (mBank, 2021), (Moneta, 2021).

4.3.9 Komparace bankovních poskytovatelů modelového úvěru I. a II.

V následujícím grafu 5 je vyobrazený rozdíl ve výši RPSN u modelových úvěrů I. a II. u všech sledovaných bankovních poskytovatelů. Obecně lze říct, že čím vyšší je sjednaná částka úvěru a čím kratší je doba splatnosti, tím se i snižuje výše úrokové míry a výše RPSN.

Dle přehledu v grafu 5 je viditelný pokles RPSN u II. modelového úvěru u AirBank o více než 2 % p. a. na 3,97 % p.a., u České spořitelny je razantní pokles o 4,37 % p.a. na 5,51 % p.a., u Komerční banky je také znatelný pokles o 3,25 % p.a. na hodnotu 3,86 % p.a. a u mBank o 3,66 % p.a. na 6,06 % p.a. V případě Fio banky a Monety Money bank je výše RPSN stále stejná při porovnání dvou modelových úvěrů (Air Bank, 2021), (Česká spořitelna, 2021), (Fio banka, 2021), (KB, 2021), (mBank, 2021), (Moneta, 2021).

Graf 5 - Komparace bankovních poskytovatelů modelového úvěru I. a II. dle výše RPSN v roce 2021

Zdroj: vlastní zpracování dle komerčních bank

4.4 Porovnání nebankovních poskytovatelů

V následující části bude posuzováno 6 nebankovních poskytovatelů, kteří nabízejí takovou službu, aby splňovala podmínky modelového úvěru I. Mnoho nebankovních subjektů poskytuje úvěry maximálně ve výši několika desítek tisíc korun, ti být v následující části hodnoceni nemohou. Důležitým kritériem pro výběr nebankovních poskytovatelů bylo, aby byli přinejmenším v průměru hodnocení indexu odpovědného úvěrování. Údaje použité v následujících částech jsou platné k datu 3/2021.

4.4.1 Základní informace o poskytnutí úvěru

V tabulce 10 je přehled vybraných nebankovních poskytovatelů. Jejich produkt vždy v názvu obsahuje slovo půjčka. Úvěr je ve všech případech pouze neúčelový a lze ho použít na cokoli bez doložení účelu. Sjednání úvěru probíhá u všech poskytovatelů pouze formou online nebo telefonicky. Při sjednání online se smlouva podepisuje formou SMS zprávy nebo poštou, kdy podepsanou smlouvu je třeba zaslat zpět. V některých případech lze smlouvu podepsat telefonicky, kdy klient musí slovně potvrdit, že souhlasí s podpisem smlouvy. U některých poskytovatelů, jako je Fair Credit a Home Credit je možné smlouvu podepsat u kurýra, který přijede na adresu klienta. Půjčka od společnosti Provident nebo Fair Credit poskytuje stejnou výši půjčky i v hotovostní verzi, kde peněžní částku přivezou klientovi domů (Cofidis, 2021), (ESSOX, 2021), (Fair Credit, 2021), (Home Credit, 2021), (Provident, 2021), (Zonky, 2021).

Tabulka 10 - Základní informace o poskytnutí úvěru u nebankovních poskytovatelů

Poskytovatel	Název produktu	Typ úvěru	Využití úvěru	Sjednání
Cofidis	Půjčka Cofidis	neúčelový	Na cokoli	Online / telefonicky
ESSOX	Hotovostní půjčka	neúčelový	Na cokoli	Online / telefonicky
Fair Credit	Půjčka na účet	neúčelový	Na cokoli	Online / telefonicky
Home Credit	Flexibilní půjčka	neúčelová	Na cokoli	Online / telefonicky
Provident	Půjčka	neúčelový	Na cokoli	Online / telefonicky
Zonky	Půjčka na cokoli	neúčelový	Na cokoli	Online / telefonicky

Zdroj: vlastní zpracování dle nebankovních subjektů

4.4.2 Poplatky spojené s nebankovním úvěrem

Nebankovní poskytovatelé často lákají klienty na „půjčky bez poplatku“, proto v tabulce 11 je uveden přehled poplatků spojených s nebankovním úvěrem. Společnost Provident si účtuje poplatek za poskytnutí úvěru ve výši 1500 Kč za balíček, který obsahuje zpracování a garanci celkové ceny, splátkové prázdniny a garanci neuplatnění pohledávky v případě úmrtí klienta. Další společnost, která má ve smluvních podmínkách poplatek, je společnost Zonky, ta si účtuje 2 % z výše sjednaného úvěru, minimálně však 400 Kč, a tuto částku nepromítá do výše RPSN (Provident, 2021), (Zonky, 2021).

Dle přehledu v tabulce 11 žádná se společností nemá uvedeny žádné další poplatky, právo na účtování poplatků mají společnosti v případě nečekaných vynaložených nákladů, například poplatky za poskytnutí písemností o splácení úvěru na vlastní žádost v částce 200 Kč nebo poplatek za změnu platebního kalendáře ve výši 500 Kč a další poplatky, které uvádí společnost Provident. Dále mohou být účtovány poplatky v případě opožděných plateb a odeslání upomínky, které v tomto případě řádného splácení nejsou brány v potaz. V případě modelového úvěru I. se jedná o řádného platiče, tudíž není třeba počítat s nečekanými poplatky (Cofidis, 2021), (ESSOX, 2021), (Fair Credit, 2021), (Home Credit, 2021), (Provident, 2021), (Zonky, 2021).

Tabulka 11 - Poplatky spojené s nebankovním úvěrem

Poskytovatel	Poplatek za poskytnutí úvěru	Další poplatky spojené s úvěrem	Předčasné splacení	Změna smluvních podmínek
Cofidis	Bez poplatku	Bez dalších poplatků	1 % (v posledním roce 0,5 %)	Bez poplatku
ESSOX	Bez poplatku	Bez dalších poplatků	1 % (v posledním roce 0,5 %)	1000 Kč
Fair Credit	Bez poplatku	Bez dalších poplatků	1 % (v posledním roce 0,5 %)	Bez poplatku
Home Credit	Bez poplatku	Bez dalších poplatků	Zdarma	Bez poplatku
Provident	1 500 Kč	Bez dalších poplatků	1 % (v posledním roce 0,5 %)	Bez poplatku
Zonky	2 % (min. 400 Kč)	Bez dalších poplatků	Zdarma	Bez poplatku

Zdroj: vlastní zpracování dle nebankovních subjektů

Poplatek za předčasné splacení je stanoven dle zákona na maximální hodnotu 1 % a 0,5 % v posledním roce z mimořádné splátky, náklady jsou vynaloženy především na administrativní náklady spojené s přípravou předčasného splácení. Tyto poplatky mají zahrnuté všechny společnosti s výjimkou Home Credit a Zonky, ty mají službu bezplatnou. Co se týče poplatku změna smluvních podmínek, u většiny společností v tabulce 11 nejsou uvedeny poplatky za tuto službu, jen společnost ESSOX si účtuje 1000 Kč (ESSOX, 2021).

4.4.3 Informace o pojištění a zajištění u nebankovního úvěru

Možnost sjednat si pojištění proti neschopnosti splácet své závazky poskytují všechny subjekty bankovního systému. U nebankovních poskytovatelů je to individuální, kde společnosti poskytující půjčky ve výši několika desítek tisíc Kč tyto služby neposkytují.

V tabulce 12 jsou uvedeny společnosti, které pojištění nabízí a které nikoliv. Všichni zmínění poskytovatelé nabízejí možnost sjednat si pojištění. Jediná společnost Fair Credit neposkytuje pojištění na bezhotovostní půjčky, ale lze si sjednat pojištění pouze k hotovostní půjčce. Výše poplatku za pojištění je rozdílné i z hlediska jeho účtování. Cofidis poskytuje pojištění a kalkuluje si 0,65 % z jistiny úvěru v měsíčních splátkách. Společnost ESSOX poskytuje pojištění za úhradu 0,45 % z aktuální výše čerpaného úvěru. Home Credit poskytuje pojištění s poplatkem ve výši 7,9 % z minimální měsíční splátky úvěru. Zonky si za pojištění účtuje 8,9 % z aktuální měsíční částky. Jediná společnost Provident má fixní měsíční částku bez ohledu na výši sjednaného úvěru. K poskytnutí úvěru nevyžaduje žádná ze společností zajištění úvěru movitou či nemovitou zástavu a též nepožaduje souhlas manžela/ky (Cofidis, 2021), (ESSOX, 2021), (Fair Credit, 2021), (Home Credit, 2021), (Provident, 2021), (Zonky, 2021).

Tabulka 12 - Pojištění a zajištění u nebankovního úvěru

Poskytovatel	Pojištění / měsíčně	Zajištění	Souhlas manžela/ky
Cofidis	Ano / 0,65 %	Bez zajištění	ne
ESSOX	Ano / 0,45 %	Bez zajištění	ne
Fair Credit	Ne	Bez zajištění	ne
Home Credit	Ano / 7,9 %	Bez zajištění	ne
Provident	Ano / 129 Kč	Bez zajištění	ne
Zonky	Ano / 8,9 %	Bez zajištění	ne

Zdroj: vlastní zpracování dle nebankovních subjektů

4.4.4 Předložení dokladů k poskytnutí nebankovního úvěru

Aby žadateli byl schválen nebankovní úvěr, je třeba předložit několik dokladů a dodržet podmínky stanovené nebankovní společností. Dostatečné prověření klienta chrání jak poskytovatele nebankovních služeb proti případnému nesplácení splátek, tak samotného žadatele, aby se nedostal do finančních problémů a neschopnosti splácet.

V tabulce 13 je přehled požadovaných dokladů pro sjednání nebankovního úvěru. Všechny uvedené společnosti požadují předložení a kopii občanského průkazu z obou stran. Ovšem předložení druhého dokladu už není podmínkou u všech společností. K předložení druhého dokladu nevyzývají žadatele společnosti Fair Credit a Provident, přičemž Fair Credit vyžaduje doklad potvrzující adresu bydliště, může se jednat o SIPO či nájemní smlouvu. Tento dokument vyžaduje i Provident, ale jen v případě, že se jedná o hotovostní půjčku. Bez předložení druhého dokladu nemusí být bezpečně prokázána totožnost žadatele a může se jednat o podvodné jednání ze strany klienta a zneužití cizího dokladu totožnosti (Cofidis, 2021), (ESSOX, 2021), (Fair Credit, 2021), (Home Credit, 2021), (Provident, 2021), (Zonky, 2021).

Tabulka 13 – Předložení dokladů k nebankovnímu úvěru

Poskytovatel	Doklad totožnosti	Předložení druhého dokladu	Doložení příjmů
Cofidis	Ano (Občanský průkaz)	Ano (řidičský průkaz, cestovní pas nebo rodný list)	Ano
ESSOX	Ano (Občanský průkaz)	Ano* (řidičský průkaz, cestovní pas, zbrojní průkaz, průkaz zdravotní pojišťovny, platební karta nebo rodný list)	Ano
Fair Credit	Ano (Občanský průkaz)	Ne	Ano
Home Credit	Ano (Občanský průkaz)	Ano (řidičský průkaz, rodný list, cestovní pas, zbrojní průkaz)	Ne
Provident	Ano (Občanský průkaz)	Ne	Ano
Zonky	Ano (Občanský průkaz)	Ano (řidičský průkaz, cestovní pas nebo zbrojní průkaz)	Ano

**v případě, že je žadatel zároveň klientem společnosti, nevyžaduje se druhý doklad*

Zdroj: vlastní zpracování dle nebankovních subjektů

Co lze uznat jako druhý předložený doklad je uvedeno v tabulce 13, zpravidla se jedná o řidičský průkaz, cestovní pas nebo rodný list. V některých případech lze uznat i další možnosti, například společnost ESSOX akceptuje i zbrojní průkaz, průkaz zdravotní pojišťovny nebo kreditní kartu, to požaduje pouze u žadatelů, kteří nejsou jejich klienty (ESSOX, 2021).

Doložení příjmů žadatele je nedílnou podmínkou pro schválení spotřebitelského úvěru. U nebankovního sektoru to není vždy podmínkou, viz společnost Home Credit, ta nevyžaduje potvrzení o příjmech. Nemůže si tedy ověřit, zda žadatel má trvalý příjem finančních prostředků a zda je bude schopný splácet. Pro žadatele to může být lákavé, že mu úvěr bude poskytnut za takových podmínek, ale časem na to může doplatit svou neschopností splácet své závazky a dostat se tak do insolvence. Zato společnost Provident požaduje po žadateli o půjčku doklad o trvalých příjmech doložený nejčastěji výplatními páskami nebo výpisem z účtu za poslední dva měsíce. Půjčku lze poskytnout důchodcům, osobám na mateřské nebo rodičovské dovolené a v určitých případech i osobám bez zaměstnání. Zonky i Fair Credit si žádá doložení příjmů z internetového bankovníctví za poslední 3 měsíce. U společnosti Cofidis je nutné doložit potvrzení o výši příjmů za poslední měsíc, což je oproti ostatním poskytovatelům krátká doba. Essox kontroluje úvěruschopnost doložením příjmů na základě potvrzení o výši příjmů, výpisu z účtu, výplatní pásky a pracovní smlouvy. Pokud se jedná o důchodce, je nutné předložit důchodovou výměru nebo poslední doklad vyplaceného důchodu (složenko nebo výpis z BÚ). Pokud se jedná o osobu na rodičovské dovolené, je třeba předložit rozhodnutí o přiznání příspěvku. V některých případech může poskytovatel žádat také nájemní smlouvu. Pokud se jedná o důchodce, je nutné předložit důchodovou výměru nebo poslední doklad vyplaceného důchodu (složenko nebo výpis z BÚ). V případě osoby na rodičovské dovolené, je třeba předložit rozhodnutí o přiznání příspěvku. Kompletní přehled je shrnut v tabulce 13 (Cofidis, 2021), (ESSOX, 2021), (Fair Credit, 2021), (Home Credit, 2021), (Provident, 2021), (Zonky, 2021).

4.4.5 Charakteristika žadatele nebankovního úvěru

V následující tabulce 14 je přehled charakteristik, které musí potenciální žadatel o úvěr splňovat. Požadavky na minimální věkovou hranici a trvalý pobyt na území České republiky mají všichni poskytovatelé nebankovních služeb stejné. Zda je úvěr umožněn i pro cizince zobrazuje první sloupec. Jediná společnost Cofidis neposkytuje úvěr cizincům, ostatní společnosti ano, ale jen v případě, že předloží doklad o trvalém nebo dlouhodobém pobytu v České republice. Cofidis poskytuje půjčku pouze osobám se státním občanstvím ČR nebo SR s trvalým pobytem v České republice (Cofidis, 2021), (ESSOX, 2021), (Fair Credit, 2021), (Home Credit, 2021), (Provident, 2021), (Zonky, 2021).

Tabulka 14 – Charakteristika žadatele nebankovního úvěru

Poskytovatel	Vhodné pro cizince	Trvalý pobyt na území ČR	Věk klienta	Využití registru dlužníků
Cofidis	Ne	Ano	18 let	SOLUS, NRKI
ESSOX	Ano	Ano	18 let	SOLUS, NRKI, BRKI
Fair Credit	Ano	Ano	18 let	SOLUS, NRKI*
Home Credit	Ano	Ano	18 let	SOLUS, NRKI
Provident	Ano	Ano	18 let	SOLUS, NRKI, BRKI
Zonky	Ano	Ano	18 let	SOLUS, NRKI, BRKI

*není prioritou

Zdroj: vlastní zpracování dle nebankovních subjektů

I nebankovní společnosti musí využívat k ochraně svých klientů registr dlužníků a vyvarovat se tak neplatičům. Společnost Fair Credit využívá k ověření bonity klientů registry dlužníků, ovšem úvěr lze poskytnout i klientům, kteří tam mají negativní záznam, protože jejich prioritou je doložení příjmů, nikoliv záznam v registru dlužníků. Úvěr může být poskytnut i ve chvíli, kdy má klient exekuci, což může představovat ještě větší zátěž pro klienta, pokud nebude schopen splácet finanční závazky. Zbylé společnosti hledí především na platební morálku žadatele a pokud uvidí v registrech dlužníků dlouhodobé neplacení svých závazků, nabídku klientovi bohužel neposkytnou (Fair Credit, 2021).

4.4.6 Parametry nebankovního úvěru

Nebankovní úvěry se liší oproti bankovním především ve výši poskytovaného spotřebitelského úvěru. V tabulce 15 je zobrazen přehled jednotlivých poskytovatelů, kde lze vidět především nižší maximální výši úvěru. U společností Cofidis a Zonky je výše spotřebitelského úvěru až 1 000 000 Kč, přičemž u zbylých společností je to v rozmezí maximálně 100 000 Kč až 250 000 Kč, což je podstatně méně nežli u bankovních poskytovatelů. Délka splácení je se pohybuje od 3 měsíců do 120 měsíců v závislosti na výši úvěru. Žádný z poskytovatelů nevyžaduje zřídit si (pokud to umožňuje) účet a finanční prostředky jsou zaslány na běžný účet žadatele (Cofidis, 2021), (ESSOX, 2021), (Fair Credit, 2021), (Home Credit, 2021), (Provident, 2021), (Zonky, 2021).

U nebankovních poskytovatelů je možností, jak splácet úvěr, daleko více. Bankovní převod je nerozšířenější formou a preferují ji všichni poskytovatelé. Společnost Cofidis navíc umožňuje formy inkaso, poštovní poukázka nebo hotovostní vklad. ESSOX k bankovnímu převodu nabízí i možnost inkaso. Společnost Home Credit nabízí splátku složenkou nebo terminálem Sazky. Provident má formu úhrady splátky u bezhotovostního úvěru bankovním převodem, v případě využití hotovostní půjčky je forma úhrady na týdenní nebo měsíční bázi v hotovosti finančnímu asistentovi (Cofidis, 2021), (ESSOX, 2021), (Fair Credit, 2021), (Home Credit, 2021), (Provident, 2021), (Zonky, 2021).

Tabulka 15 - Parametry nebankovního úvěru

Poskytovatel	Minimální výše úvěru	Maximální výše úvěru	Délka úvěru	Účet u daného poskytovatele	Forma úhrady
Cofidis	20 000 Kč	1 000 000 Kč	12-84	ne	Inkaso / bankovní převod / poštovní poukázka / hotovostní vklad
ESSOX	10 000 Kč	100 000 Kč	6-84	ne	Inkaso / bankovní převod
Fair Credit	40 000 Kč	150 000 Kč	12-36	ne	Bankovní převod
Home Credit	10 000 Kč	250 000 Kč	3-84	ne	Bankovní převod / Složenkou / terminál Sazky
Provident	6 000 Kč	170 000 Kč	12-48	ne	Bankovní převod
Zonky	20 000 Kč	900 000 Kč	12-120	ne	Bankovní převod

Zdroj: vlastní zpracování dle nebankovních subjektů

4.4.7 Využití modelového úvěru I.

Do analýzy porovnání nebankovních poskytovatelů byl využit modelový úvěr I. a jednotlivé úvěry hodnoceny dle úrokové sazby, RPSN, měsíční splátky a celkového přeplatku oproti původní částce 70 000 Kč. Veškerá data uvedená v tabulce 16 jsou za předpokladu včasného splácení, bez sankcí a bez pojištění.

Jak již bylo uvedeno u porovnání modelového úvěru u bankovních poskytovatelů, nejvíce vypovídající hodnota k určení výhodnosti spotřebitelského úvěru je výše RPSN. Od té se odvíjí výše měsíční splátky i celkový přeplatek úvěru. Výše úrokové sazby dle tabulky 16 má velký rozptyl, pohybuje se v rozmezí od necelých 4 % až po 60 %. Základním pravidlem úrokové sazby je, že čím je vyšší, tím je i vyšší riziko spotřebitele, že nebude schopen splácet. To lze vidět u společnosti Fair Credit, jejich úroková sazba je 60,73 % což je nejvíce ze všech sledovaných poskytovatelů. Tato společnost nebere příliš v potaz registr dlužníků, nevyžaduje druhý doklad totožnosti a poskytuje úvěr na základě doložení příjmů, které nemusí mít ověřené. Jelikož může získat úvěr i žadatel, který má negativní záznam, tato skutečnost se musí projevit ve výši úrokové sazby. Společnost Provident má výši úrokové sazby 26 % z důvodu, že nepožadují po žadateli doložení druhého dokladu. To stejné lze vidět u Home Credit, jejich úroková sazba je 13,88 % a to především kvůli tomu, že nepotřebují k poskytnutí úvěru doložit příjmy. Opět je to pro společnost rizikové, a to se promítá do výše úrokové sazby. Zbylé společnosti mají úrokovou sazbu podobnou bankovním subjektům (Cofidis, 2021), (ESSOX, 2021), (Fair Credit, 2021), (Home Credit, 2021), (Provident, 2021), (Zonky, 2021).

Tabulka 16 - Využití modelového úvěru I. u nebankovních poskytovatelů

Poskytovatel	Úroková sazba p.a. v %	RPSN v %	Měsíční splátka	Celkem zapláceno	Přeplatek
Cofidis	6,19	6,37	3 108 Kč	74 592 Kč	4 592 Kč
ESSOX	3,92	3,99	3 037 Kč	72 888 Kč	2 888 Kč
Fair Credit	60,73	102,35	5 603 Kč	134 472 Kč	64 472 Kč
Home Credit	13,88	14,8	3 334 Kč	80 027 Kč	10 027 Kč
Provident	26,00	31,58	3 834 Kč	92 009 Kč	22 009 Kč
Zonky	2,99	5,02	3 070 Kč	73 665 Kč	3 655 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle nebankovních subjektů

Dále je v tabulce 16 zobrazen přehled výše RPSN, která se odvíjí od úrokové sazby spolu s dalšími poplatky. Zpravidla je hodnota vyšší nežli úroková sazba, ale je důležité sledovat o kolik se RPSN navýší. Největší nárůst lze sledovat u společnosti Fair Credit, kde se RPSN zvýšilo o 41,62 % na 102,35 a navíc ani není možné u společnosti sjednat pojištění proti neschopnosti splácet závazky. Klient by v případě úvěru zaplatil téměř jednonásobek sjednané výše. Hodnota RPSN u zbylých subjektů už není tak enormní, společnost Provident uvádí výši RPSN o 5,58 % vyšší než je úroková míra. Společnost Zonky má RPSN vyšší o zhruba 2% a zbylé společnosti Cofidis, ESSOX a Home Credit mají RPSN vyšší o necelé 1%. Dle výše RPSN lze vidět i výši měsíční splátky a celkového přeplatku. U Fair Creditu s nejvyšším RPSN je přeplatek 64 472 Kč což je opravdu alarmující. Provident má celkový přeplatek 22 009 Kč, což je sice o poznání méně, ale stále se jedná o vysokou částku. Home Credit má také relativně vysoký přeplatek ve výši 10 027 Kč. Zbylé subjekty mají podobnou výši RPSN a celkový přeplatek podobně jako subjekty bankovní, jedná se o částky od 2 888 Kč u ESSOX až po 4 592 Kč u společnosti Cofidis (Cofidis, 2021), (ESSOX, 2021), (Fair Credit, 2021), (Home Credit, 2021), (Provident, 2021), (Zonky, 2021).

4.4.8 Využití modelového úvěru II.

Na základě informací získaných v tabulce 16 je možné provést modelový úvěr II, ve výši 500 000Kč u dvou společností, která splňují toto kritéria. Jedná se o společnosti Cofidis a Zonky. Zbylé společnosti neposkytují takovou výši úvěru a nelze je zahrnout do analýzy (Cofidis, 2021), (Zonky, 2021).

Tabulka 17 - Modelový úvěr II u nebankovních subjektů

Poskytovatel	Úroková sazba p.a. v %	RPSN v %	Měsíční splátka	Celkem zapláceno	Přeplatek
Cofidis	7,89	8,18	8 739 Kč	629 208 Kč	129 209 Kč
Zonky	2,99	3,73	7 746 Kč	567 668 Kč	67 668 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle nebankovních subjektů

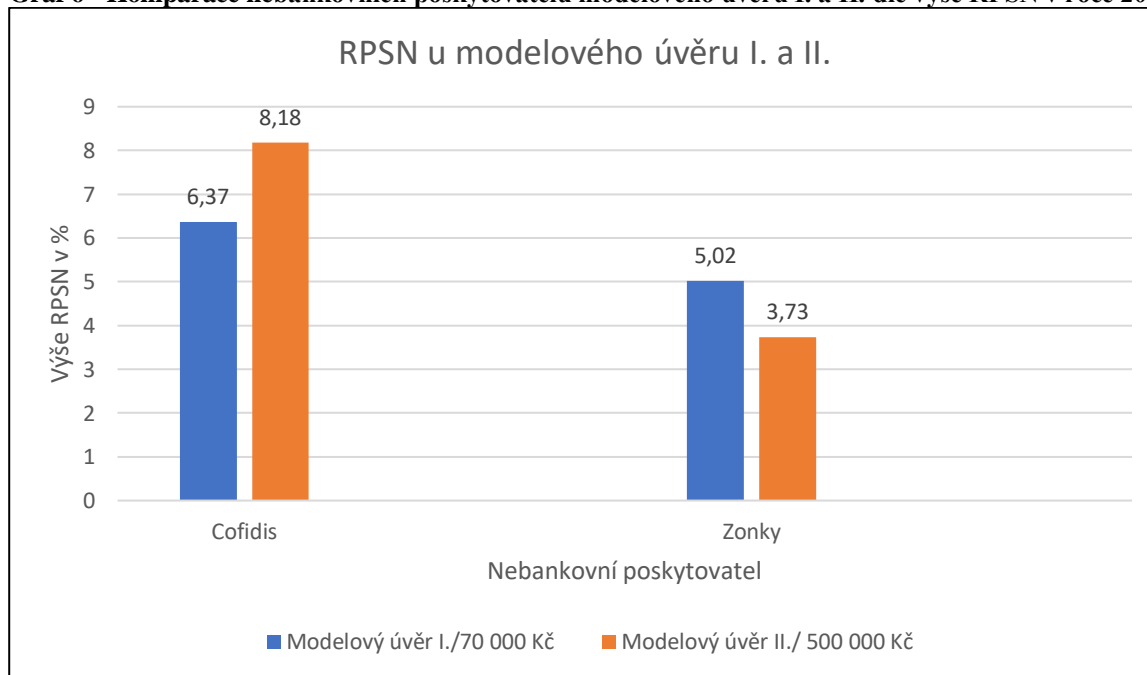
Dle tabulky 17 lze vidět razantní rozdíl mezi analyzovanými společnostmi, kde výše RPSN i celkového přeplatku u společnosti Cofidis je zhruba jednou tak vyšší nežli u Zonky. Nutné je zmínit fakt, že společnost Zonky má poplatek za prostředkování úvěru

2% z půjčené částky, v tomto případě je to 10 000Kč a tato hodnota je započtena do celkové výše přeplatku (Cofidis, 2021), (Zonky, 2021).

4.4.9 Komparace nebankovních poskytovatelů modelového úvěru I. a II.

Graf 6 uvádí výši RPSN u obou sledovaných modelových úvěrů. Lze vidět opačný efekt změny RPSN v případě zvýšení poskytnuté částky. Cofidis na tuto změnu reaguje zvýšením o 1,81 % což je opačný efekt než uplatňují poskytovatelé bankovních úvěrů. Společnost Zonky reaguje na změnu výše úvěru opačným způsobem a výše RPSN je snížena o 1,29 %. Reaguje stejně jako poskytovatelé bankovních úvěrů. Pro společnost Cofidis je očividně riskantnější poskytovat vyšší částku úvěru, a proto je tento typ úvěru méně výhodný, nežli úvěr na nižší částku viz modelový úvěr I (Cofidis, 2021), (Zonky, 2021).

Graf 6 - Komparace nebankovních poskytovatelů modelového úvěru I. a II. dle výše RPSN v roce 2021

Zdroj: vlastní zpracování dle nebankovních subjektů

4.5 Rozhovor s pracovníkem nebankovního subjektu

K dosažení požadovaných dat bylo použito kvalitativní výzkumné šetření metodou **polostrukturovaného rozhovoru**. Rozhovor byl řízený, strukturovaný s použitím otevřených otázek. Struktura otázek byla rozvíjena a doplňována dle situace. Tento typ rozhovoru je nejvhodnější, jelikož je možné na otázky rozvíjet a zahrnout vlastní poznatky a názory respondenta.

Respondentem byla zaměstnankyně společnosti Provident Financial s.r.o., která poskytla informace potřebné pro zhodnocení nebankovních subjektů spojených s ochranou spotřebitele. Rozhovor probíhal přes online prostředí, které bylo nahráváno a následná fakta byla přepsána do přílohy (Příloha 4). Respondent byl seznámen s účelem rozhovoru a že získaná data budou použita a analyzována v diplomové práci.

4.5.1 Výsledky polostrukturovaného rozhovoru

Polostrukturovaný rozhovor byl především zaměřen na ochranu spotřebitele a s tím dostatečné ověření úvěruschopnosti spotřebitele. Zprvu byly kladeny otázky na pracovní pozici respondenta a délku pracovního úvazku. Jedná se tedy o pozici Junior Financial Reporting Specialist, kterou respondent vykonává více jak 1 rok. Dále byl respondent tázán, zda k ověření bonity používají registry dlužníků. Odpověď byla že „ano“ a v následující otázce dál rozvinuta. Respondent potvrdil, že k posouzení bonity žadatelů využívají registry NRKI a BRKI a dodal „*Důvodem zamítnutí může být například právě nedostatečná úvěruschopnost nebo negativní informace zjištěné v Bankovním a nebankovním registru klientských informací.*“

Je třeba se zaměřit co vše musí splňovat žadatel o půjčku, kde jednou z podmínek je trvalý příjem. Respondentovi byla položena otázka, zda poskytnou půjčku nezaměstnanému či pracovní neschnému. Odpověď byla následující „*Důležité je, aby klient měl stálý zdroj příjmů, takže to může být i osoba v důchodu, osoba na mateřské nebo rodičovské dovolené a v určitých případech i osoba bez zaměstnání, např. pobírající invalidní důchod. Do jaké výše je posuzováno individuálně.*“ Z odpovědi vyplývá, že je možné poskytnout úvěr i nezaměstnané osobě, osobám v důchodu či rodičovské nebo mateřské dovolené. Větší pravděpodobnost poskytnutí půjčky mají zaměstnané osoby, proto následovala otázka, zda si zaměstnanost žadatelů ověřují u zaměstnavatele. Odpověď byla poněkud nejednoznačná a respondent nedokázal odpovědět.

Dalším faktorem pro ochranu spotřebitele je doložení náležitých dokladů. V otázce tedy zaznělo, jaké doklady je nutné předložit pro poskytnutí půjčky s odpovědí „*Je nutné předložit platný občanský průkaz nebo povolení k trvalému či dlouhodobému pobytu na území ČR nebo cestovní pas, druhý doklad o trvalém příjmu doložený nejčastěji výplatními páskami, výpisem z účtu nebo v případě OSVČ daňovým přiznáním a třetí doklad v případě hotovostní varianty půjčky také doklad potvrzující adresu Vašeho bydliště (SIPO, nájemní smlouva apod.)*.“ Z této odpovědi vyplývá, že společnost Provident nepožaduje po žadateli druhý doklad prokazující totožnost žadatele, např. řidičský průkaz, rodný list apod. Proto následovala otázka, jak si ověřují identitu žadatele na základě jednoho dokladu, když je půjčka sjednána online. „*Pro ověření totožnosti je nutné doložit kopii přední i zadní strany platného občanského průkazu a selfie s přední stranou občanského průkazu v ruce tak, aby byla viditelná celá tvář*.“ Aktivně zareagoval respondent a vysvětlil ověření totožnosti v online podobě.

V neposlední řadě byly otázky směřovány k výši úrokové míry a RPSN. Je nutné jej uvádět a srozumitelně představit každému žadateli. Otázka zněla, zda jsou klientům vždy poskytnuty srozumitelné údaje o výši úrokové sazby a RPSN. „*Ano, vše je srozumitelně popsáno ve smlouvě a finanční asistenti vše klientům před podepsáním smlouvy opakují a upozorňují je na tyto skutečnosti. Provident si dal za cíl být přehledný, transparentní a vstřícný ke svým zákazníkům*.“ Vzhledem k tomu, že žadateli jsou vždy sděleny všechny náležitosti při poskytování úvěru a zdá se, že společnosti opravdu jde o ochranu spotřebitele, na závěr byla respondentovi položena otázka, zda upozorňují klienty na splatnost svých závazků. „*Na splátku upozorňujeme emailem každý měsíc 7 dní před datem splatnosti minimální měsíční splátky s odkazem pro přihlášení do zákaznického účtu, kde je aktuální rozpis plateb. Poté ještě 3 dny před datem splatnosti obdrží zákazníci SMS připomínku na mobilní telefon*.“ V zájmu společnosti je omezení množství neplatičů, a tak upozorňují na blížící se platby emailem a SMS zprávou.

4.5.2 Prověrování bonity žadatelů nebankovním subjektem

Cílem polostrukturovaného rozhovoru bylo zjistit, zda nebankovní subjekt dostatečně prověřuje bonitu svých klientů a chrání je tak před případným předlužením a společnost před neplatiči. Úvěruschopnost žadatele prověřují u dvou nejvýznamnějších registrů NRKI a BRKI, ačkoli v rozhovoru nezazněl registr SOLUS, dle předchozí analýzy poskytovatelů úvěrů společnost Provident tento registr uvádí. Respondent zároveň potvrdil, že pokud má žadatel negativní záznam v uvedených registrech, úvěr mu nebude poskytnut za žádných podmínek. Jedním z podmínek úvěruschopnosti je také stálý zdroj příjmu. Nehledě na to, zda je osoba zaměstnaná, v důchodu či na rodičovské nebo mateřské dovolené. Tudíž pokud žadatel předloží doklad o trvalém příjmu, není třeba tento fakt ověřovat. V tomto případě by společnost posílila ověřování žadatelů, pokud by si ověřovala stav žadatelů u zaměstnavatele nebo příslušného úřadu.

Jediný snad zjištěný nedostatek lze shledávat u dokladů, které žadatel musí doložit. V rozhovoru ani u analýzy společnosti není zmínka o doložení druhého dokladu totožnosti, což může nést rizika s neužitím občanského průkazu. Ačkoliv společnost požaduje doklad o trvalém příjmu doložen výplatními páskami nebo výpisy z účtu, nejedná se o doklad žadatele, a tak může vzniknout zneužití OP. Jen přece, výpis z účtu či výplatní pásky půjde lépe oklamat a vytvořit podvodný doklad. Respondent uvedl, že k ověření totožnosti žadatele je nutné provést fotografii obličeje spolu s občanským průkazem. Pokud tomu v praxi tak opravdu je, lze toto shledávat za dostatečné. Veškeré další náležitosti jako nahlížení do registru dlužníků nebo upozornění na splátku společnost uvádí, tudíž lze považovat, že bonitu spotřebitele prověřují dostatečně.

Dle odpovědí respondenta lze shledávat jednání společnosti Provident za odpovědné a důvěryhodné. Pro případné žadatele nehrozí, že by společnost nedostatečně prověřila jejich bonitu a dostala je tak do potíží. Sjednání úvěru lze považovat za bezpečné a společnost splňuje všechna kritéria pro odpovědného poskytovatele.

5 Výsledky a diskuse

Z dat získaných ve vlastní práci bude následně vytvořena vícekriteriální analýza variant, která dle stanovených kritérií bude hodnotit jednotlivé poskytovatele spotřebitelského úvěru.

5.1 Komparace bankovních a nebankovních subjektů

V následující části práce bude sestavena analýza pro komparaci bankovních a nebankovních subjektů z hlediska výhodnosti a potenciálních rizik pro spotřebitele.

5.1.1 Stanovení kritérií

Pro hodnocení vícekriteriální analýzy variant Saatyho metodou je nutné nejprve určit kritéria, která budou hodnocena. Pro hodnocení spotřebitelského úvěru z hlediska výhodnosti a ochrany spotřebitele je nutné vzít taková kritéria, která budou vypovídající. V potaz nebudou brány kritéria, které vyšla u všech spotřebitelů stejně. Pro hodnocení modelového úvěru I. byla vybrána následující kritéria:

- k_1 kritérium – předčasné splacení,
- k_2 kritérium – pojištění,
- k_3 kritérium – předložení druhého dokladu,
- k_4 kritérium – doklad o příjmech,
- k_5 kritérium – využití registru dlužníků,
- k_6 kritérium – výše RPSN.

Předčasné splacení úvěru je bráno jako první kritérium k_1 , kde bude hodnoceno, zda je tato možnost zpoplatněna či nikoli. Maximální výše poplatku za předčasné splacení je dáno zákonem, tudíž ho nelze překročit. Pokud je předčasné splacení zdarma, zcela bez poplatků, bude v analýze uvedena hodnota 0, pokud si společnost poplatky účtuje, bude uvedena hodnota 1. Povaha tohoto kritéria bude mít minimalizační funkci.

Možnost využití **pojištění** proti neschopnosti splácet je dalším kritériem k_2 . Využití této možnosti chrání jak spotřebitele, proti neschopnosti splácet své závazky, ale také samotného poskytovatele. Pojištění se nevztahuje do výše RPSN a je jen na žadateli, zda si pojištění sjedná či nikoli, není tedy povinné. Výše pojištění u jednotlivých subjektů bylo

přepočteno na finanční částku, kterou je nutné platit měsíčně. U toho kritéria opět platí minimalizační kritérium, tudíž čím nižší poplatek za pojištění, tím je úvěr výhodnější.

Kritériem k_3 je povinnost **předložit druhý doklad**. Je hodnoceno, zda poskytovatelé vždy vyžadují po žadateli předložení dalšího dokladu k občanskému průkazu. Lze tím ověřit totožnost žadatele a zda se nejedná o podvodnou žádost. V případě, že subjekt požaduje předložení druhého dokladu, bude mu udělena hodnota 1, v případě že nepožadoval druhý doklad, byla mu udělena 0. V tomto případě je kritérium maximalizační.

Doklad o příjmech je nedílnou součástí kritéria k_4 k ověření bonity klienta a jeho schopnosti splácet finanční závazky bez obtíží. Bez předložení příjmů nelze vyhodnotit finanční situaci klienta a mohl by si tak půjčit víc, než je schopný splácet. Pokud společnost vyžaduje doklad o příjmech, bude udělena hodnota 1, v případě že společnost nepožaduje druhý doklad, byla udělena hodnota 0. Povaha tohoto kritéria je opět maximalizační.

Zda poskytovatelé využívají k posouzení žadatelů **registr dlužníků** je dalším důležitým kritériem k_5 . Mohou tak zjistit minulost žadatele a jeho záznam o řádném splácení či potížích se splácením svých závazků. Pokud má žadatel negativní zázpis, neměl by mu být poskytnut další úvěr. Hodnoty pro toto kritérium jsou uvedeny podle počtu registrů, který daný subjekt ke kontrole využívá, proto je toto kritérium maximalizační.

A posledním velmi důležitým kritériem k_6 je výše **RPSN**. Tu musí ze zákona uvádět všechny subjekty poskytující finanční služby a žadatel podle ní hodnotí výhodnost či nevýhodnost úvěru. V případě výše RPSN je pro klienta výhodnější subjekt, který má RPSN nejnižší. Proto toto kritérium je minimalizační povahy.

Tabulka 18 - Saatyho metoda kvantitativního párového porovnávání

Kritérium / Poskytovatel	Předčasné splacení (k_1)	Pojištění (k_2)	Druhý doklad (k_3)	Doložení příjmů (k_4)	Registr dlužníků (k_5)	RPSN % (k_6)
AirBank	0	269	1	1	3	6,08
Česká spořitelna	1	258	0	1	3	9,88
Fio Banka	0	490	1	1	3	4,97
Komerční banka	0	70	1	1	3	7,11
mBank	0	175	1	1	3	9,72
Moneta	1	299	1	1	3	3,55
Cofidis	1	455	1	1	2	6,37
ESSOX	1	315	1	1	3	3,99
Fair Credit	1	1000	0	1	0	102,35
Home Credit	0	263	1	0	2	14,8
Provident	1	129	0	1	3	31,58
Zonky	0	273	1	1	3	5,02
Povaha	MIN	MIN	MAX	MAX	MAX	MIN

Zdroj: vlastní zpracování dle komerčních bank a nebankovních subjektů

V tabulce 18 jsou uvedeny všechny analyzované subjekty bankovního i nebankovního sektoru včetně stanovených kritérií a doplněných dílčích hodnot. Pro přehlednost tabulky je doplněna i povaha kritérií. Tato tabulka slouží jako zdroj pro sestavení bazické metody a vyhodnocení optimálního poskytovatele spotřebitelských úvěrů.

5.1.2 Váhy kritérií

Dalším krokem Saatyho metody je výpočet vah jednotlivých kritérií. V první řadě je nutné sestavit Saatyho matici pro párové porovnání kritérií.

Tabulka 19 - Párové porovnání kritérií

Kritérium	k_1	k_2	k_3	k_4	k_5	k_6
k_1	1	2	5	7	7	8
k_2	1/2	1	3	5	3	6
k_3	1/5	1/3	1	3	4	5
k_4	1/7	1/5	1/3	1	1	4
k_5	1/7	1/3	1/4	1	1	4
k_6	1/8	1/6	1/5	1/4	1/4	1

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce 19 jsou stanoveny preference v párovém porovnání jednotlivých kritérií. Saatyho matice S_i podle Brožové a kol. splňuje náležitosti matice, kde podmínka matice je čtvercové řádu $m \times m$. *Diagonála* je tvořena číslem jedna, jelikož každé kritérium je samo sobě rovnocenné. Dále platí, že tabulka je *reciproční* dle vzorce 2.2 a dále je nutné ověřit konzistentnost tabulky. U kvalitativního párového porovnání nelze téměř nikdy vytvořit dokonale konzistentní matici, ale musí splňovat index poměru konzistence dle vzorce 2.3. Hodnota náhodného (random) indexu je určena dle Saatyho v tabulce 1.

Saatyho matici v tabulce 19 lze označit za dostatečně konzistentní, jelikož hodnota CR je 0,065 a splňuje podmínku $CR < 0,10$. Pro výpočet byla použita hodnota $CI = 0,080899537$ a RI z tabulky 19, které je 1,24. Pro veškeré výpočty výše zmíněných vzorců pro zjištění konzistentnosti matice byl použit doplněk Matrix v tabulkovém procesoru Microsoft Excel. V příloze (Příloha 5) je výstup tabulky se všemi hodnotami spojených s výpočtem.

V dalším kroku bylo nutné sestavit geometrický průměr z dat a následně sestavit váhy jednotlivých kritérií. Z normalizovaného geometrického průměr všech řádků Saatyho matice byly vypočteny váhy uvedené v tabulce 20. K výpočtu geometrického průměru každého z řádků v matici byl použit tabulkový procesor Microsoft Excel.

Tabulka 20 - Stanovení vah

Kritérium	Geometrický průměr	Váhy
k_1	0,200682204	0,021681
k_2	0,352078995	0,038038
k_3	1,44224957	0,155818
k_4	2,116932863	0,228709
k_5	1,164993051	0,125864
k_6	3,979057208	0,42989
Celkem	9,255993892	1

Zdroj: vlastní zpracování

U stanovených vah má největší podíl k_6 výše RPSN, který udává cenu úvěrů. Toto kritérium je jednou z nejdůležitějších, jelikož tak žadatel může hodnotit výhodnost úvěrů. Menší váha připadá na kritéria, která nejsou povinná při sjednání úvěru, ale i tak jsou pro mnohé důležitá.

5.1.3 Bázická metoda

Po stanovení vah k jednotlivým kritériím následuje transformace výsledků metodou bazické varianty. Tato metoda je založena na stanovení referenčních, tedy nejlepších hodnot v daném sloupci v závislosti na minimalizační či maximalizační povaze. Před vyhodnocením bazické metody bylo nutné zjistit, že v souboru neexistuje tzv. dominovaná varianta, což hodnoty v tabulce 21 splňují a neexistuje zde taková varianta.

Tabulka 21 - Bázická metoda

Poskytovatel	Předčasné splacení	Pojištění	Druhý doklad	Doložení příjmů	Registr dlužníků	RPSN %	$u(a_i)$	Pořadí
AirBank	1	0,2602	1	1	1	0,5838	0,7893378	5.
Česká spořitelna	0	0,2713	0	1	1	0,3593	0,5174491	9.
Fio Banka	1	0,1428	1	1	1	0,7142	0,8408182	4.
Komerční banka	1	1	1	1	1	0,4992	0,7811568	6.
mBank	1	0,4	1	1	1	0,3652	0,7008708	8.
Moneta M.B.	0	0,2341	1	1	1	1	0,9458958	1.
Cofidis	0	0,1538	1	1	0,6667	0,5573	0,7112636	7.
ESSOX	0	0,2222	1	1	1	0,8897	0,8981249	2.
Fair Credit	0	0	0	1	0	0,0346	0,2428434	12.
Home Credit	1	0,2661	1	0	0,6667	0,2698	0,3851935	11.
Provident	0	0,5426	0	1	1	0,1124	0,4218384	10.
Zonky	1	0,2564	1	1	1	0,7071	0,8420891	3.
V (váhy)	0,021	0,038	0,155	0,228	0,125	0,429		
povaha	MIN	MIN	MAX	MAX	MAX	MIN		
B (báze)	0	70	1	1	3	3,55		

Zdroj: vlastní zpracování

Do tabulky 21 byly doplněny hodnoty vzhledem k bázi dle vzorců 2.7 a 2.8, kde v případě maximalizační povahy se jedná o kritérium výnosového a u minimalizační povahy platí nákladový vztah. (Fiebelová, 2007)

Následně byly vypočteny hodnoty agregované dílčí hodnoty užítku za pomoci tabulkového procesoru Microsoft Excel. Z výsledných hodnot bylo sestaveno pořadí od nejlepších hodnot po nejhorší a na základě toho zvolena optimální varianta poskytovatele úvěrů vzhledem k výhodnosti a bezpečnosti pro žadatele.

Z tabulky 21 vyplývá jako optimální varianta bankovní poskytovatel Moneta Money bank. Ta splňuje veškeré požadavky z hlediska odpovědného úvěrování a ze všech sledovaných poskytovatelů nabízí nejvýhodnější výši RPSN. Jediné, co lze vytknout je poplatek za předčasné splacení a vyšší částka za poskytnutí pojištění. Naopak nejhůře hodnocen dopadl Fair Credit. Tento nebankovní poskytovatel může představovat pro žadatele riziko s poskytnutím úvěrů, jelikož společnost nevyžaduje druhý doklad, nenahlíží do registru dlužníků a nenabízí možnost si sjednat pojištění. Jeho výše RPSN je alarmující, a takovýto poskytovatel by měl změnit přístup k poskytování úvěrů.

Na předních žebříčcích je jako druhá společnost nebankovní poskytovatel ESSOX, a to především z důvodu, že je členem finanční skupiny Komerční banka a jedná se o jednoho z nejvýznamnějších poskytovatelů nebankovních finančních služeb, a tak se snaží držet krok s bankovními společnostmi. Dále jsou společnosti Zonky, Fio banka, Air Bank a Komerční banka. U těchto poskytovatelů je naprosto bezpečné žádat o úvěr a splňují veškerá kritéria pro odpovědné úvěrování, liší se jen výši poplatku za pojištění a RPSN. Podobně jsou na tom společnosti mBank a Cofidis, kteří jsou průměrem sledovaných poskytovatelů. Své služby nabízí klientům s minimalizací rizik, ale jejich výše RPSN není příliš atraktivní.

Podstatně hůře jsou na tom společnosti Česká spořitelna, Provident a Home Credit. Tyto společnosti nevyžívají všechny sledované možnosti k ověření identity a bonity žadatele, jejich výše RPSN jsou vysoké oproti ostatním poskytovatelům. Těmto poskytovatelům je lepší se vyhnout a zvolit někoho více odpovědného.

5.2 Výsledky

Z výsledků analýzy plyne, že z hodnocených společností je optimální variantou bankovní společnost Moneta Money Bank. I přes to, že si účtuje poplatky za zprostředkování úvěru na pobočce a za předčasné splacení úvěru, má bezkonkurenčně nejnižší hodnotu RPSN. Z hlediska ochrany spotřebitele splňuje veškeré náležitosti s ověřením Kompromisními variantami jsou dvě nebankovní společnosti ESSOX a Zonky. Z toho plyne, že i některé nebankovní subjekty poskytují spotřebitelům dobré podmínky při zprostředkování úvěrů. Kantnerová uvádí, že zpravidla jsou nebankovní poskytovatelé méně výhodní z hlediska úrokové sazby nežli bankovní. Dle analýzy lze vidět, že tento fakt dnes už neplatí a lze sjednat úvěr za obdobnou úrokovou sazbu u obou typů poskytovatelů.

Dále bylo zjištěno, že nemusí být vždy bezpečnější získání úvěru u bankovní společnosti. Protože i nebankovní společnosti musí být držitelem licence ČNB a jsou pod jejím dohledem a musí splňovat požadavky odpovědného úvěrování.

Závisí tak na rozhodnutí spotřebitele, pro jaký úvěr a u jaké společnosti se rozhodne. Je vhodné zmínit, že bankovní subjekty jsou většinou méně ochotné nést vyšší riziko při poskytování úvěru. Více prověřují úvěruschopnost spotřebitele a striktně se drží stanovených pravidel. To však neplatí vždy u nebankovních poskytovatelů. V mnoha případech nepožadují po klientovi doložení druhého dokladu. Nebankovní společnost Fair Credit sice nahlíží do registru dlužníků, ale nebere jej v potaz. Požaduje pouze předložení potvrzení příjmů. Nebankovní společnost Home Credit nepožaduje po svých klientech ani doložení potvrzení příjmů. Nedůslednost těchto společností při ověřování bonity svých klientů může vést k neschopnosti plnění závazků na straně klienta. Jak uvádí Ministerstvo financí (2020), v případě že nebude dostatečně posouzena úvěruschopnost žadatele, smlouva je neplatná a žadateli budou vráceny zaplacené úroky. Tímto opatřením je klient chráněn v případě, že poskytovatel nebyl dostatečně důsledný při ověřování jeho bonity. Společnosti za toto prověřování berou plnou zodpovědnost a je nutné tento úkon vykonávat svědomitě a odpovědně, což potvrzuje Dohnal (2019).

Určitým způsobem lze tuto nedůslednost považovat za výhodu pro někoho, kdo neuspěl u bankovních poskytovatelů vzhledem k negativní historii splácení či nemá dostatečný trvalý příjem. V případě nebankovních poskytovatelů lze poskytnout úvěr i osobám v insolventci či exekuci, což u bankovních subjektů možné není.

Důležité je seznámit spotřebitele s riziky, která jsou spojená s nebankovními půjčkami. Nejen, že je snazší u takového poskytovatele půjčku získat, ale je nutné často počítat s vyššími poplatky za zprostředkování a vyšší hodnotou RPSN. Jak již bylo zmíněno, v několika případech není úvěruschopnost žadatele dostatečně prověřena. To může vyústit v neuhrazení splátky úvěru klientem a vzniku sankcí a dalších finančních nároků ze strany poskytovatele úvěru. Klient se tak může dostat do dluhové spirály.

Na základě polostrukturovaného rozhovoru se zaměstnancem nebankovní společnosti, lze hodnotit jednání některých nebankovních společností za bezpečné a zcela srovnatelné s bankovními poskytovateli. Vyjma některých extrémně vysokých hodnot RPSN a nedůslednosti ověřování bonity u některých nebankovních poskytovatelů, lze obecně jednání těchto společností hodnotit jako transparentní a legitimní.

5.3 Doporučení

Na základě výsledků komparace bankovních a nebankovních poskytovatelů spotřebitelských úvěrů bude uvedeno několik doporučení, jak ochránit potenciálního žadatele a předcházet tak rizikům s nesplácením úvěrů.

Zákon o spotřebitelském úvěru stanovuje omezení a limity pro maximální výši některých poplatků, například poplatku za předčasné splacení. Avšak tyto limity nejsou zákonem nastaveny u všech druhů poplatků, některé tak dosahují extrémních hodnot. Proto by bylo vhodné zavést zákonné limity pro všechny poplatky, které jsou s úvěry spojeny. Jednou z možností, jak přecházet nekalým praktikám poskytovatelů úvěrů je **nastavení horní hranice výše RPSN**. Ačkoli limit prozatím není zákoně určen, bylo by vhodné ho do budoucna implementovat. Na základě analýzy nebankovních poskytovatelů vzešly najevo vysoké rozdíly v hodnotách RPSN, které bohužel nelze považovat za lichvu, jelikož spotřebitel je vždy s touto hodnotou seznámen.

Daleko větším problémem je nedostatečná finanční vzdělanost žadatelů a jejich nízká informovanost v úvěrovém segmentu. Spotřebitelé často jednají rychle, bez znalosti zákona, jsou nezkušení a smlouvám dokážou jen obtížně porozumět. Srozumitelné zpracování smlouvy tak, aby nedocházelo ke zkreslení informací, povede dle Dohnala (2019) k lepšímu pochopení náležitostí smlouvy. Jedním z cílů, jak dosáhnout lepší informovanosti spotřebitelů o úvěrových institucích je **používání Indexu predátorského úvěrování**, zpracované organizací Člověk v tísni, nebo **Navigátorů bezpečného úvěrování**. Index predátorského úvěrování analyzuje subjekty na základě obsahu smluv a smluvních podmínek, kde výsledná analýza poukáže na jejich srozumitelnost. Oba dokumenty udávají informace o vybraných úvěrových společnostech a představí tak veřejnosti nástroj, jak finanční instituce jednoduše porovnat. Lze tak předcházet nevhodnému výběru poskytovatele úvěrů.

6 Závěr

Trh se spotřebitelskými úvěry je velmi rozsáhlý a poskytovatele lze vybírat z bankovních i nebankovních institucí. Se zvyšující se spotřebou domácností roste i výše objemu sjednaných spotřebitelských úvěrů. S tím je spjatá zadluženost českých domácností, která úzce souvisí s finanční vzdělaností obyvatelstva. Ačkoli finanční gramotnost českých občanů již několik let vykazuje postupné zlepšování, objem nesplacených spotřebitelských úvěrů se neustále zvyšuje, což vede k finančním problémům spotřebitelů. Touto problematikou se zabývá několik institucí, které se svými regulacemi a opatřeními snaží minimalizovat rizika s nesplácením finančních závazků spotřebitelů.

Spotřebitelé se na úvěrovém trhu mohou špatně orientovat, jelikož nabídek je enormní množství. Nehledě na to, že jednání spotřebitelů je často rychlé, bez ohledu na budoucí dopad a často pod psychickou zátěží. Příčinou těchto jednání bývá právě neznalost zákona a finanční negramotnost spotřebitelů, která ačkoli se snižuje, je třeba ji neustále doplňovat o analýzy a dokumenty, které pomohou spotřebitelům se orientovat v dané problematice.

Tato práce má přispět k informovanosti a ochraně spotřebitele tak, že představí potenciálním žadatelům náležitosti úvěru a vysvětlí klíčové informace spojené s výběrem poskytovatele spotřebitelských úvěrů. Spotřebitel bude při vstupu do problematiky seznámen s českým trhem spotřebitelských úvěrů a veškerých úkonů s tím spojených. Důraz je kladen především na ochranu spotřebitele a výhodnost úvěrových služeb, jaké má spotřebitel práva a co vše musí úvěrový subjekt zohlednit při poskytování úvěrů.

Cílem práce byla komparace bankovních a nebankovních subjektů a jejich produktů z portfolia, který splňuje náležitosti modelového úvěru za účelem zjištění bezpečnosti a výhodnosti úvěru. Na základě analýzy byly zjištěny pozitiva nebankovních poskytovatelů, ale také nedostatky, které souvisí s ochranou spotřebitele a je třeba se na ně zaměřit. Klíčovým parametrem pro analýzu byla výše RPSN, dokládání dokladů totožnosti, druhého dokladu na kontrolu identity, dokládání trvalého příjmu a náhled do registru dlužníků. Kladně lze hodnotit výši úrokové sazby i RPSN, která v mnoha případech je zcela srovnatelná s bankovními produkty. Bohužel u některých nebankovních poskytovatelů byla výše RPSN nepřiměřeně vysoká. To by na základě doporučení této práce vyřešilo zavedení horního limitu RPSN pro poskytované úvěry.

Nedostatek je sledán u předkládání dokladů k ověření bonity žadatele. V analýze se pracovalo se subjekty, které nevyžadovaly předložení některých dokladů, což lze považovat za nedostatek a je nutný důraznější dohled ČNB. Pokud nebudou ověřeny veškeré náležitosti s posouzením úvěruschopnosti klienta, spotřebiteli hrozí riziko, že nebude schopen splácet své finanční závazky.

Je nutné zmínit otevřenost sledovaných poskytovatelů, veškerá potřebná data pro analýzu byla veřejně dostupná a tento segment lze hodnotit jako transparentní. Spotřebitel dohledá veškeré důležité informace spjaté s poskytováním úvěrů v této práci, či může využít analýzu Index predátorského úvěrování, či Navigátor bezpečného úvěrování. Je tedy jen na uvážení spotřebitele, pro jakou společnost se rozhodne. Obecně lze říct, že jednání úvěrových institucí lze považovat za odpovědné, k čemuž přispěl zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru a nutnosti být držitelem licence od ČNB.

Výsledkem práce je navržení několika doporučení, která by mohla zabránit nekalým praktikám v nebankovním sektoru a zvýšit informovanost spojenou s poskytnutím úvěru.

7 Seznam použitých zdrojů

AČSS, Asociace českých stavebních spořitelén, *Členové AČSS*. [Online]. 2019 [Cit. 2021-3-2]. Dostupné z: <http://www.acss.cz/cz/o-nas/clenove-acss/>

AIR BANK, *Půjčková kalkulačka*. [Online] 2021 [Cit. 2021-3-2]. Dostupné z <https://www.airbank.cz/produkty/pujcka/>

AIR BANK, *O první bance, kterou můžete mít rádi*. [Online] 2020 [Cit. 2021-3-1]. Dostupné z <https://www.airbank.cz/o-air-bank/>

AKTUAL.24, *Historie půjček - Jak se půjčovaly peníze v minulosti?*. [Online] 2018 [Cit. 2020-12-20]. Dostupné z <https://www.aktual24.cz/zabava/11082-historie-pujcek-jak-se-pujcovaly-penize-v-minulosti>

AKUTNÍ PŮJČKA, *O společnosti Benxy s.r.o.*. [Online] 2020 [Cit. 2021-1-16]. Dostupné z <https://www.akutnipujcka.cz/zonky-pujcka/spolecnost/>

AKUTNÍ PŮJČKA, *O společnosti Zaplo finance s.r.o.*. [Online] 2020 [Cit. 2021-1-16]. Dostupné z <https://www.akutnipujcka.cz/zaplo-pujcka/spolecnost/>

APNU, Asociace poskytovatelů nebankovních úvěrů, *Lichváři*. [Online] 2020 [Cit. 2021-1-16]. Dostupné z <http://apnu.cz/lichvári/>

APNU, Asociace poskytovatelů nebankovních úvěrů, *O nás*. [Online] 2020 [Cit. 2021-1-2]. Dostupné z <http://www.apnu.cz/o-nas/>

BAKEŠ, Milan, *Finanční právo*. Praha: C.H.Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-440-7.

BROŽOVÁ, Helena, HOUŠKA Milan, ŠUBRT, Tomáš, *Modely pro vícekritériální rozhodování*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2003. ISBN 978-80-123-1019-3.

BUREŠ, Michal, *Kam plyne zisk 78 miliard Kč z českých bank?*. [Online] 2020. [Cit. 2021-3-2]. Dostupné z <https://www.finance.cz/496071-kdo-vlastni-ceske-banky/>

CNCB, Czech Non-banking Credit Bureau, *Informační memorandum nebankovního registru klientských informací*. [Online] 2021. [Cit. 2021-3-9]. Dostupné z <https://www.cncb.cz/o-cncb/informacni-memorandum/nrki/>

COFIDIS, *O nás*. [Online] 2021. [Cit. 2021-1-15]. Dostupné z <https://www.cofidis.cz/o-spolecnosti/spolecnost-cofidis/>

COFIDIS, *Půjčka Cofidis*. [Online] 2021. [Cit. 2021-3-3]. Dostupné z <https://www.cofidis.cz/pujcka-cofidis/>

CREDITON, *O nás..* [Online] 2020. [Cit. 2021-1-16]. Dostupné z <https://www.crediton.cz/o-nas/crediton>

ČESKÁ SPOŘITELNA, *Nastavte si půjčku podle sebe*. [Online] 2021 [Cit. 2021-3-3]. Dostupné z <https://www.csas.cz/cs/osobni-finance/pujcky/pujcka>

ČESKO. *Bankovníctví ; Platební styk ; Finanční arbitr ; Praní špinavých peněz ; Stavební spoření : další předpisy : podle stavu k 27.8.2012*. Ostrava: Sagit, 2012. ISBN 978-80-7208-940-6.

ČLFA, Česká leasingová a finanční asociace, *Statistiky ČLFA 2019*. [Online] 2020. [Cit. 2021-1-11]. Dostupné z <https://www.clfa.cz/statistiky/informace-o-trhu/statistiky-clfa-2007-2020>

ČNB, Česká národní banka, *Tomáš Nidetzký: Nebankovní poskytovatelé úvěrů musí mít nově licenci*. [Online] 2017 [Cit. 2020-12-28]. Dostupné z https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/vlog-cnb/Tomas-Nidetzky-Nebankovni-poskytovatele-uveru-musi-mit-nove-licenci

ČNB, Česká národní banka, *Seznam měnových finančních institucí*. [Online] 2021 [Cit. 2021-02-28]. Dostupné z https://www.cnb.cz/cs/statistika/menova_bankovni_stat/seznamy-instituci-pro-potreby-menove-a-financni-statistiky/seznam-mfi/

ČNB, Česká národní banka, *Dohled nad úvěrovými institucemi*. [Online] 2020 [Cit. 2020-12-12]. Dostupné z <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/vykon-dohledu/postaveni-dohledu/dohled-nad-uverovymi-institucemi/>

ČNB, Česká národní banka, *O ČNB*. [Online] 2020 [Cit. 2020-11-10]. Dostupné z https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/

ČNB, Česká národní banka, *Statistika zprostředkovatelů financování aktiv (finanční leasing, spotřebitelský úvěr, splátkový prodej, faktoring a forfaiting)*. [Online] 2020 [Cit. 2020-12-8]. Dostupné z <https://www.kurzy.cz/cnb/ekonomika/metodika/13>

ČSOB, Československá obchodní banka, *O ČSOB a skupině*. [Online] 2020 [Cit. 2021-3-2]. Dostupné z <https://www.csob.cz/portal/csob/o-csob-a-skupine>

DOHNAL, Jakub, *Posouzení úvěruschopnosti spotřebitele a následky jeho nesprávného posouzení pro poskytovatele úvěrů*. [Online] 2019 [Cit. 2021-3-9]. Dostupné z <https://www.epravo.cz/top/clanky/posouzeni-uveruschopnosti-spotrebitela-a-nasledky-jeho-nespravneho-posouzeni-pro-poskytovatele-uveru-109681.html>

DOUBLE INFORMATION, *Co vše si lze představit pod pojmem NEBANKOVNÍ PŮJČKY*. [Online] 2020 [Cit. 2020-11-12]. Dostupné z <https://www.doubleinformation.cz/nebankovni-pujcky-druhy-rady/>

DTEST, *Jaké údaje musí obsahovat smlouva o spotřebitelském úvěru a co se stane, když je neobsahuje?*. [Online] 2021 [Cit. 2021-3-9]. Dostupné z <https://www.dtest.cz/nejcastejsi-problemy/jake-udaje-musi-obsahovat-smlouva-o-spotrebitelskem-uveru-a-co-se-stane-kdyz-je-neobsahuje/81>

ESSOX, *Jak na půjčku*. [Online] 2021 [Cit. 2021-3-3]. Dostupné z <https://www.essox.cz/>

ESSOX, *Kdo jsme*. [Online] 2021 [Cit. 2021-1-15]. Dostupné z <https://www.essox.cz/kdo-jme>

FAIR CREDIT, *O nás..* [Online] 2020 [Cit. 2021-1-16]. Dostupné z <https://www.faircredit.cz/o-spolecnosti/>

FAIR CREDIT, *Spočítejte si u nás půjčku*. [Online] 2021 [Cit. 2021-1-16]. Dostupné z <https://www.faircredit.cz/pujcka-kalkulacka/#pujcka-na-ucet/#kalkulacka>

FIALA, František, *Nebankovní poskytovatelé spotřebitelského úvěru a žádost o udělení oprávnění k jejich činnosti*. [Online] 2016 [Cit. 2020-12-27]. Dostupné z <https://www.epravo.cz/top/clanky/nebankovni-poskytovatele-spotrebitelskeho-uveru-a-zadost-o-udeleni-opravneni-k-jejich-cinnosti-104083.html>

FIEBELOVÁ, Jana a Jana KLICNAROVÁ, *Rozhodovací modely pro ekonomy*. České Budějvice: Jihočeská univerzita, 2007. ISBN 978-80-7394-035-5.

FIO BANKA, *Historie*. [Online] 2021 [Cit. 2021-3-2]. Dostupné z <https://www.fio.cz/o-nas/fio-banka/historie>

FIO BANKA, *Splátkový úvěr*. [Online] 2021 [Cit. 2021-3-3]. Dostupné z <https://www.fio.cz/bankovni-sluzby/uvery/splatkovy-uver>

HOME CREDIT, *O Home Creditu*. [Online] 2021 [Cit. 2021-1-16]. Dostupné z <https://www.homecredit.cz/o-nas/o-home-credit>

HOME CREDIT, *Flexibilní půjčka*. [Online] 2021 [Cit. 2021-3-3]. Dostupné z <https://www.homecredit.cz/pujcky>

CHUDOBA, Jan, *RPSN a nový zákon o spotřebitelském úvěru*. [Online] 2016 [Cit. 2020-11-2]. Dostupné z <https://www.epravo.cz/top/clanky/rpsn-a-novy-zakon-o-spotrebitelskem-uveru-104207.html>

Insolvence ; Exekuční řád ; Veřejné dražby [ÚZ 2019 č. 1322]. Ostrava: Sagit, 2019. ISBN 978-80-7488-356-9.

JAROMĚŘSKÁ, Petra, *Ihned a zdarma. ČNB zpřísní kontrolu nad poskytovateli úvěrů*. [Online] 2020 [Cit. 2021-3-3]. Dostupné z <https://www.euro.cz/byznys/ihned-a-zdarma-cnb-zprisni-kontrolu-nad-poskytovateli-uveru>

KALABIS, Zbyněk, *Základy bankovníctví : bankovníctví obchody, služby, operace a rizika*. Brno: BizBooks, 2012. ISBN 978-80-265-0001-8.

KANTNEROVÁ, Liběna, *Základy bankovníctví : teorie a praxe*. Praha: C. H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-595-4.

KB, Komerční banka, *Osobní půjčka*. [Online] 2021 [Cit. 2021-3-3]. Dostupné z https://www.kb.cz/cs/obcane/pujcky/osobnipujcka?utm_term=pujcky_exact&utm_id=128245&utm_medium=cpc&utm_source=google&utm_campaign=osobni_uver~osobni_uver_brand&utm_content=search&tgt=S1-12165490226-125532880708-494373325859

KB, Komerční banka, *Vše o KB*. [Online] 2020 [Cit. 2021-3-2]. Dostupné z <https://www.kb.cz/cs/o-bance/vse-o-kb-rozcestnik>

KB, Komerční banka, *Lichva*. [Online] 2021 [Cit. 2021-2-20]. Dostupné z <https://www.kb.cz/cs/podpora/slovník/vyrazy-zacinajici-na-l/lichva>

KOVALČÍK, Martin, *Index odpovědného úvěrování : Společnost Člověk v tísní znovu porovnává malé půjčky*. [Online] 2019 [Cit. 2021-2-12]. Dostupné z <https://www.clovekvtisni.cz/index-odpovedneho-uverovani-spolecnost-clovek-v-tisni-znovu-porovnavava-male-pujcky-5863gp>

KROH, Michael, *Jak si vzít úvěr*. Praha: Grada Publishing s.r.o., 1999. ISBN 80-7169-617-X

KURKA René, PAŘÍKOVÁ, Anežka, *Subjekty finančního trhu : vybrané aspekty likvidace a insolvence*. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-277-09.

KURZY.CZ, *Centrální banky*. [Online] 2020 [Cit. 2020-12-20]. Dostupné z <https://www.kurzy.cz/ekonomika/centralni-banky/>

LUX, Marshall, *What's Behind the Non-Bank Mortgage*. [Online] 2015 (PDF). [Cit. 2021-1-30]. Dostupné z https://www.hks.harvard.edu/sites/default/files/centers/mrcbg/working.papers/42_Nonbank_Boom_Lux_Greene.pdf

MÁLEK, Petr, *Osobní finance 1.vyd.* Brno: ESF MU, 2010. ISBN 978-80-210-5157-7.

MAREK, Karel, *K úvěru a zápůjčce*. [Online] 2015 [Cit. 2021-3-9]. Dostupné z http://www.bulletin-advokacie.cz/k-uveru-a-zapujcce?browser=mobi&fbclid=IwAR3dc-8YIVGc79_zKU2gEPANRLMR3SrHM4bP1U8Hni9wAyx6VmU4tot388

MBANK, *Seznamte se s mBank*. [Online] 2020 [Cit. 2021-3-2]. Dostupné z <https://www.mbank.cz/o-nas/o-bance/>

MBANK, *Půjčka od mbank*. [Online] 2021 [Cit. 2021-3-2]. Dostupné z https://www.mbank.cz/partner/mpujckaplus/google_brand.html?gclid=CjwKCAjw6fCCBhBNEiwAem5SO_PRSaVvyv61Sko_enFrc5YYQP9jkrArEbFAd8II9_OqThoLN0hFXxoC_VLMQAvD_BwE

MINISTERSTVO FINANCÍ, *Zpráva o vývoji finančního trhu v roce 2018*. [Online] 2019 [Cit. 2021-1-9]. Dostupné z <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/financni-stabilita-a-dohled/vyvoj-financniho-trhu/2018/zprava-o-vyvoji-financniho-trhu-v-roce-2-35509>

MINISTERSTVO FINANCÍ, *Nová právní úprava distribuce úvěrů pro spotřebitele*. [Online] 2014 (PDF). [Cit. 2020-12-6]. Dostupné z [file:///C:/Users/camil/Downloads/Spotřebitelsky-uver_Konzultace_2014-11_Nova-pravni-uprava-distribuce-uveru-pro-spotrebitele%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/camil/Downloads/Spotřebitelsky-uver_Konzultace_2014-11_Nova-pravni-uprava-distribuce-uveru-pro-spotrebitele%20(1).pdf)

MINISTERSTVO FINANCÍ, *Dohled nad ochranou spotřebitele*. [Online] 2017 [Cit. 2020-12-11]. Dostupné z <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/popis-financniho-trhu/dohled-nad-ochranou-spotrebitele>

MINISTERSTVO FINANCÍ, *Právní rámce*. [Online] 2017 [Cit. 2020-12-11]. Dostupné z <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/uvery/regulace-uveru>

MINISTERSTVO FINANCÍ, *K ochraně spotřebitele v oblasti spotřebitelského úvěru*. [Online] 2019 (PDF). [Cit. 2021-2-12]. Dostupné z file:///Users/jakubzima/Downloads/OECD_Material_2019_Doporuceni-OECD-k-ochrane-spotrebitele-v-oblasti-spotrebitelskeho-uveru.pdf

MINISTERSTVO FINANCÍ, *Základní informace*. [Online] 2019 [Cit. 2020-12-11]. Dostupné z <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/spotrebitelske-uvery/zakladni-informace>

MINISTERSTVO FINANCÍ, *Základní informace*. [Online] 2019 [Cit. 2021-1-4]. Dostupné z <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/uvery/zakladni-informace>

MINISTERSTVO FINANCÍ, *Prohlášení nebankovních poskytovatelů úvěrů*. [Online] 2020 (PDF). [Cit. 2021-1-22]. Dostupné z file:///C:/Users/camil/Downloads/2020-12_Prohlaseni-nebankovnich-poskytovatel-uveru.pdf

MINISTERSTVO FINANCÍ, *Právní rámce*. [Online] 2017 [Cit. 2020-11-18]. Dostupné z <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/uvery/regulace-uveru>

MINISTERSTVO FINANCÍ, *Úvěry*. [Online] 2017 [Cit. 2020-11-18]. Dostupné z <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/uvery>

MINISTERSTVO FINANCÍ, *Prohlášení nebankovních poskytovatelů úvěrů o pomoci klientům po skončení úvěřivého moratoria*. [Online] 2020 [Cit. 2021-2-22]. Dostupné z <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/spotrebitelske-uvery/aktuality/2020/prohlaseni-nebankovnich-poskytovateluv-40307>

MONETA MONEY BANK, *Co je úrok?*. [Online] 2019 [Cit. 2020-10-17]. Dostupné z <https://www.moneta.cz/slovník-pojmu/detail/co-je-urok>

MONETA MONEY BANK, *Co je registr dlužníků?*. [Online] 2020 [Cit. 2020-11-9]. Dostupné z <https://www.google.com/search?q=moneta+co+je+registr+dlu%C5%BEn%C3%ADk%C5%AF&oq=moneta+co+je+registr+dlu%C5%BEn%C3%ADk%C5%AF&aqs=chrome..69i57.4355j0j4&sourceid=chrome&ie=UTF-8>

MONETA MONEY BANK, *O nás*. [Online] 2020 [Cit. 2021-3-2]. Dostupné z <https://www.moneta.cz/o-nas>

MONETA MONEY BANK, *Osobní Expres půjčka*. [Online] 2021 [Cit. 2021-3-2]. Dostupné z https://www.moneta.cz/pujcky-a-uvery/pujcka-na-cokoliv?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=2006MON008|txt|src|pujcky-nonbrand-b-generic&creative=451255979222&keyword=p%C5%AFj%C4%8Dka&AgentID=24552&gemid1=12319&gclid=CjwKCAjw6fCCBhBNEiwAem5SOyrsj

MYNÁŘ, Martin, *Finanční systémy*. Ostrava: Technická univerzita Ostrava, 2012. ISBN 978-80-248-2585-4.

NBÚ, *Navigátor bezpečného úvěru 2018*. [Online] 2018 [Cit. 2021-3-6]. Dostupné z http://www.eeip.cz/wp-content/uploads/2019/04/190121_NBU_studiefinal.pdf?fbclid=IwAR1hO2OmQ_hxa_xfOSK78xBEo2IurbdGoeFRv8e-UFZw99b1JCEGOVHgOmU

POLOUČEK, Stanislav, *Peníze, banky, finanční trhy*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-152-9.

POLOUČEK, Stanislav, V: *Bankovníctví, 2. vydání*. Praha: C. H. Beck. 2013. ISBN 978-80-7400-491-9.

PREMIUM LIFE, *Půjčky a investice jako dvě strany jedné mince, tedy vlastně aplikace*. [Online] 2020 [Cit. 2021-2-2]. Dostupné z <https://premiumlife.cz/post/P2Ppujcky>

PROVIDENT, *Kdo jsme?*. [Online] 2020 [Cit. 2021-1-16]. Dostupné z <https://www.provident.cz/o-spolecnosti>

PROVIDENT, *Půjčka Provident*. [Online] 2021 [Cit. 2021-3-3]. Dostupné z <https://www.provident.cz/pujcky/pujcka-provident>

REJNUŠ, Oldřich, *Finanční trhy, 4.vyd.* Praha: Grada Publishing a.s., 2014. ISBN 978-80-247-3671-6.

REVENDA, Zbyněk, *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. Praha: Management Press, 2014. ISBN 978-80-7261-279-6.

SAATY, Thomas, *Mathematical principles of decision making: generalization of the analytic network process to neural firin and synthesis*. Pittsburgh: RWS Publications, 2010. ISBN: 978-1-888603-10-1.

STARIO AGENCY, *Půjčka nebo úvěr? Právní rozdíly mezi půjčkou a úvěrem přehledně*. [Online] 2020 [Cit. 2021-1-11]. Dostupné z <https://www.epravo.cz/top/aktualne/pujcka-nebo-uver-pravni-rozdily-mezi-pujckou-a-uverem-prehledne-111666.html?mail>

VALOUCH, Petr, *Leasing v praxi, 4.vydání*. Praha: Grada Publishing a.s., 2009. ISBN 978-80-247-7779-5.

VEBER Jaromír, SRPKOVÁ Jitka a kol, *Podnikání malé a střední firmy, 2. vydání*. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-2409-6.

ZONKY, *Půjčka s úrokem od 2,99 %*. [Online] 2021 [Cit. 2021-3-3]. Dostupné z https://zonky.cz/nejlevnejsi/?gclid=Cj0KCQjw9YWDBhDyARIsADt6sGaeBAS0JvU74ZPW6r0PISD9QGlpwGbPTvy4QiQhobi9RtqdNf27QIaAogEEALw_wcB

8 Přílohy

Příloha 1 - Povinné informace ve smlouvě o spotřebitelském	101
Příloha 2 - Seznam finančních bankovních institucí v ČR.....	103
Příloha 3 - Seznam nebankovních institucí v ČR	105
Příloha 4 - Polostrukturovaný rozhovor	108
Příloha 5 - Výpočet konzistence Saatyho matice.....	110

POVINNÉ INFORMACE VE SMLOUVĚ, VE KTERÉ SE SJEDNÁVÁ SPOTŘEBITELSKÝ ÚVĚR

(1) Smlouva, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, musí vždy obsahovat

- a) druh spotřebitelského úvěru,
- b) kontaktní údaje smluvních stran, zejména poštovní adresu pro doručování, telefonní číslo, případně adresu pro doručování elektronické pošty,
- c) dobu trvání spotřebitelského úvěru, celkovou výši spotřebitelského úvěru a podmínky jeho čerpání,
- d) určení zboží nebo služby a jejich cenu, která by byla placena bez využití spotřebitelského úvěru, v případě spotřebitelského úvěru ve formě odložené platby za zboží nebo službu a smluv o vázaném spotřebitelském úvěru,
- e) výpůjční úrokovou sazbu, podmínky upravující použití této sazby a případně údaj o jakémkoliv indexu nebo referenční sazbě použitelné pro počáteční úrokovou sazbu, jakož i o době, podmínkách a postupu pro změnu úrokové sazby. Uplatňují-li se za různých okolností různé úrokové sazby, uvádějí se výše uvedené informace o všech úrokových sazbách,
- f) roční procentní sazbu nákladů na spotřebitelský úvěr, veškeré předpoklady použité pro výpočet této sazby a celkovou částku splatnou spotřebitelem, vyjádřenou číselným údajem a vypočtenou k okamžiku uzavření smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr,
- g) výši, počet a četnost plateb, jež má spotřebitel provést, a případně způsob přiřazování plateb k jednotlivým dlužným částkám s různými úrokovými sazbami pro účely splácení,
- h) informace o právu obdržet kdykoliv bezplatně výpis z účtu v podobě tabulky umožnění, je-li zahrnuto umožnění jistiny spotřebitelského úvěru s pevně stanovenou dobou trvání,
- i) soupis uvádějící lhůty a podmínky pro splacení úroku a veškeré související opakující se či jednorázové poplatky, mají-li být poplatky a úroky splaceny bez umožnění jistiny,
- j) případné poplatky za vedení jednoho nebo více účtů zaznamenávajících platební transakce a čerpání a podmínky, za nichž lze tyto poplatky změnit, ledaže je otevření účtu nepovinné, poplatky za používání platebních prostředků pro platební transakce i čerpání a veškeré další poplatky vyplývající ze smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr,
- k) úrokovou sazbu použitelnou v případě opožděných plateb splatnou v okamžiku uzavření smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, a podmínky pro její úpravu a veškeré další důsledky vyplývající z prodlení spotřebitele,
- l) náklady na služby notáře či jiné obdobné náklady,
- m) požadavek na případné zajištění nebo pojištění,
- n) informaci o právu na odstoupení od smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, lhůtě, během níž může být toto právo vykonáno, a dalších podmínkách pro výkon tohoto práva, včetně informace o povinnosti spotřebitele zaplatit čerpanou jistinu a příslušný úrok podle § 11 odst. 3, jakož i o částce úroku splatné za den,

- o) informaci o právech vyplývajících z § 14 odst. 3 a 4 a podmínkách jejich uplatnění,
- p) informaci o právu na předčasné splacení spotřebitelského úvěru, o případném právu věřitele na náhradu vzniklých nákladů a o způsobu jejich stanovení,
- q) informaci o postupu v případě ukončení smluvního vztahu,
- r) informaci o možnosti mimosoudního řešení spotřebitelských sporů prostřednictvím finančního arbitra, označení příslušného orgánu dozoru, a

1

- s) informaci o tom, zda případné použití kapitálu, vytvořeného platbami spotřebitele namísto splacení spotřebitelského úvěru, povede k úplnému splacení spotřebitelského úvěru.

(2) V případě možnosti přečerpání, kde spotřebitelský úvěr musí být splacen na požádání nebo do tří měsíců, musí smlouva, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, obsahovat

- a) informace stanovené v odst. 1 písm. a) až c) a e),
- b) informace o právu na odstoupení od této smlouvy, lhůtě, během níž může být toto právo vykonáno, a dalších podmínkách pro výkon tohoto práva,
- c) upozornění, že spotřebitel může být kdykoliv vyzván ke splacení plné výše spotřebitelského úvěru, vyplývá-li tato možnost z této smlouvy,
- d) informace o poplatcích platných od okamžiku uzavření této smlouvy a o podmínkách, za nichž lze tyto poplatky změnit.

(3) Dohoda, kterou se za účelem odvrácení řízení o nárocích věřitele odkládá v důsledku prodlení spotřebitele platba nebo mění způsob splacení, přičemž smluvní ujednání jsou ve svém souhrnu pro spotřebitele alespoň stejně výhodná jako v původní smlouvě, musí obsahovat informace stanovené v odstavci 1 písm. a) až h), k) a p).

Příloha 2 - Seznam finančních bankovních institucí v ČR

Název	Ulice	CZ_Kategorie
Air Bank a.s.	Evropská 2690/17	Banka
Artesa, spořitelní družstvo	Škrétova 490/12	Spořitelní a úvěrní družstvo
Bank Gutmann Aktiengesellschaft, pobočka Česká republika	Václavské náměstí 832/19	Banka
Bank of Communications Co., Ltd., Prague Branch odštěpný závod	Rohanské nábřeží 693/10	Banka
Bank of China (CEE) Ltd. Prague Branch	Na Florenci 2116/15	Banka
Banka CREDITAS a.s.	Sokolovská 675/9	Banka
BNP Paribas Personal Finance SA, odštěpný závod	Karla Engliša 3208/5	Banka
BNP Paribas S.A., pobočka Česká republika	Ovocný trh 1096/8	Banka
Citfin, spořitelní družstvo	Radlická 751/113e	Spořitelní a úvěrní družstvo
Citibank Europe plc, organizační složka	Bucharova 2641/14	Banka
COMMERZBANK Aktiengesellschaft, pobočka Praha	Jugoslávská 934/1	Banka
Česká exportní banka, a.s.	Vodičkova 701/34	Banka
Česká národní banka	Na příkopě 864/28	Centrální banka
Česká spořitelna, a.s.	Olbrachtova 1929/62	Banka
České spořitelní družstvo	Hostýnská 520/14	Spořitelní a úvěrní družstvo
Českomoravská stavební spořitelna, a.s.	Vinohradská 3218/169	Banka
Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s.	Jeruzalémská 964/4	Banka
Československá obchodní banka, a. s.	Radlická 333/150	Banka
Československé úvěrní družstvo	Gočárova třída 312/52	Spořitelní a úvěrní družstvo
Deutsche Bank Aktiengesellschaft Filiale Prag, organizační složka	Jungmannova 745/24	Banka
Družstevní záložna Kredit	V Celnici 1028/10	Spořitelní a úvěrní družstvo
Equa bank a.s.	Karolinská 661/4	Banka
Expobank CZ a.s.	Na strži 2097/63	Banka
Fio banka, a.s.	V celnici 1028/10	Banka
HSBC Continental Europe, Czech Republic	Na Florenci 2116/15	Banka
Hypoteční banka, a.s.	Radlická 333/150	Banka
Industrial and Commercial Bank of China Limited, Prague Branch, odštěpný závod	Na strži 1702/65	Banka
ING Bank N.V.	Českomoravská 2420/15	Banka
J&T BANKA, a.s.	Sokolovská 700/113a	Banka
Komerční banka, a.s.	Na příkopě 969/33	Banka
mBank S.A., organizační složka	Pernerova 691/42	Banka
Modrá pyramida stavební spořitelna, a.s.	Bělehradská 222/128	Banka
MONETA Money Bank, a.s.	Vyskočilova 1442/1b	Banka
MONETA Stavební Spořitelna, a.s.	Vyskočilova 1442/1b	Banka
MUFG Bank (Europe) N.V. Prague Branch	Klicperova 3208/12	Banka
NEY spořitelní družstvo	Rohanské nábřeží 671/15	Spořitelní a úvěrní družstvo

Oberbank AG pobočka Česká republika	nám. Přemysla Otakara II. 6/3	Banka
PARTNER BANK AKTIENGESELLSCHAFT, odštěpný závod	Nové sady 996/25	Banka
Peněžní dům, spořitelní družstvo	Havlíčkova 1221	Spořitelní a úvěrní družstvo
PKO BP S.A., Czech Branch	Klimentská 1216/46	Banka
Podnikatelská družstevní záložna	Celetná 595/17	Spořitelní a úvěrní družstvo
Poštová banka, a.s., pobočka Česká republika	Prosecká 851/64	Banka
PPF banka a.s.	Evropská 2690/17	Banka
PRIVAT BANK der Raiffeisenlandesbank Oberösterreich Aktiengesellschaft, pobočka Česká republika	Dlouhá 733/29	Banka
Privatbanka, a.s., pobočka Česká republika	Na Florenci 2116/15	Banka
Raiffeisen stavební spořitelna a.s.	Koněvova 2747/99	Banka
Raiffeisenbank a.s.	Hvězdova 1716/2b	Banka
Saxo Bank A/S, organizační složka	Na poříčí 1079/3a	Banka
Sberbank CZ, a.s.	U Trezorky 921/2	Banka
SMBC Bank EU AG Prague Branch	Pobřežní 620/3	Banka
Stavební spořitelna České spořitelny, a.s.	Vinohradská 1632/180	Banka
TRINITY BANK a.s.	Senovážné náměstí 1375/19	Banka
UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.	Želetavská 1525/1	Banka
Volksbank Raiffeisenbank Nordoberpfalz eG pobočka Cheb	Kubelíkova 602/4	Banka
Všeobecná úverová banka a.s., pobočka Praha; zkráceně: VUB, a.s., pobočka Praha	Pobřežní 620/3	Banka
Waldviertler Sparkasse Bank AG	Klásterská 126	Banka
Western Union International Bank GmbH, organizační složka	Václavské náměstí 806/62	Banka

Příloha 3 - Seznam nebankovních institucí v ČR

Název instituce nebo označení osoby	Ulice	Město, obec	Datum licence od
ACEMA Credit Czech, a.s.	U libeňského pivovaru 63/2	Praha	04.05.2018
AsisTeam s.r.o.	Riegrovo náměstí 182/20	Kroměříž	16.05.2018
BB Finance Czech s.r.o.	Počernická 272/96	Praha	25.05.2018
BOHEMIA ENERGY Finance s.r.o.	Kolbenova 931/40b	Praha	16.03.2018
Bohemia Faktoring, a.s.	Letenská 121/8	Praha	23.03.2018
Bona Fit, a.s.	Sladkovského 601	Pardubice	22.05.2018
CentroFinance, s.r.o.	Husovo nám. 42/29	Beroun	17.05.2018
CFIG SE	Sladkovského 767	Pardubice	15.05.2018
COFIDIS s.r.o.	Bucharova 1423/6	Praha	16.02.2018
Comfort Money s.r.o.	Vinohradská 2396/184	Praha	27.04.2018
CONSUMER FINANCE HOLDING ČESKÁ REPUBLIKA, a.s.	Pobřežní 620/3	Praha	27.04.2018
COOL CREDIT, s.r.o.	Václavské náměstí 841/3	Praha	13.04.2018
Creamfinance Czech, s.r.o.	Argentinská 286/38	Praha	30.05.2018
CREDIT EASY s.r.o.	Letenská 121/8	Praha	28.02.2018
CREDIT holding s.r.o.	Bělehradská 572/63	Praha	08.03.2018
CreditPortal, a.s.	Argentinská 286/38	Praha	16.05.2018
Creditstar Czech s.r.o.	Pobřežní 249/46	Praha	17.05.2018
ČESKÁ ÚVĚROVÁ POKLADNA a.s.	Tyršova 1438/38	Ostrava	17.05.2018
Český Triangl, a.s.	Heršpická 800/6	Brno	02.02.2018
ČSOB Leasing, a.s.	Na Pankráci 310/60	Praha	30.11.2017
De vries Justitia s.r.o.	Na poříčí 1047/26	Praha	16.05.2018
Diners Club CS, s.r.o., organizační složka	Široká 36/5	Praha	10.05.2018
DQ Holding s.r.o.	Ondříčková 2166/14	Praha	15.05.2018
D.S. Leasing, a.s.	Pražákova 1008/69	Brno	11.07.2019
EC Financial Services, a.s.	Koněvova 2660/141	Praha	30.11.2017
Emma´s credit s.r.o.	Na bojišti 1472/20	Praha	04.04.2018
ESSOX s.r.o.	F. A. Gerstnera 52	České Budějovice	06.04.2018
EXPRESS MONEY s.r.o.	Pražská 13/19	Liberec	24.05.2018
Fair Credit Czech s.r.o.	Kubánské náměstí 1391/11	Praha	16.01.2018
FCE Credit, s.r.o.	Karolinská 654/2	Praha	21.02.2018
FINANCIAL CAPITAL, a.s.	Velké náměstí 162/5	Hradec Králové	16.05.2018
Fincapus s.r.o.	Karolinská 661/4	Praha	11.05.2018
FINDIGO CZ s.r.o.	Fügnerovo náměstí 1808/3	Praha	16.03.2018
FINEMO.CZ SE	Ostrovského 253/3	Praha	26.04.2018
Finspace s.r.o.	Revoluční 764/17	Praha	15.05.2018
FIXCREDIT MONEY s.r.o.	Poděbradova 992/111	Ostrava	25.05.2018
Gentar s.r.o.	Slavíkova 1568/23	Praha	27.04.2018

GO Invex Finance s.r.o.	Sazovická 492/5	Praha	23.05.2018
HELP FINANCIAL s.r.o.	Příčná 1217	Kosmonosy	12.03.2018
HFS s.r.o.	Koněvova 2442/150	Praha	22.05.2018
Home Credit a.s.	Nové sady 996/25	Brno	30.11.2017
Hypo Trading s.r.o.	Tovačovského 318/18	Kroměříž	24.10.2018
IDCC EUROPE Finance, a.s.	V lužích 735/6	Praha	24.05.2018
IMMO Leasing, SE	Argentinská 286/38	Praha	23.05.2018
Intrum Czech, s.r.o.	Za Pasáží 1609	Pardubice	29.05.2018
JET Money s.r.o.	Hněvotínská 241/52	Olomouc	04.05.2018
J&T Leasingová společnost, a.s.	Pobřežní 297/14	Praha	20.04.2018
KAPPA CREDIT s.r.o.	Únorová 858/6	Ostrava	05.04.2018
Kontex Trade International s.r.o.	Na Okruhu 488/27	Praha 4 – Písnice	19.04.2018
KREDIT FINANCE, s.r.o.	1. máje 540	Třinec	21.02.2018
Kreditní dům s.r.o.	Pařížská 66/13	Praha	26.04.2019
LeaderFin s.r.o.	Lužná 716/2	Praha	17.05.2018
Mercedes-Benz Financial Services Česká republika s.r.o.	Daimlerova 2296/2	Praha	11.04.2018
MINIGENIUS s.r.o.	Na Hřebenkách 2768/57	Praha	23.05.2018
MINIHOTOVOST, SE	náměstí T. G. Masaryka 2392/17	Břeclav	17.05.2018
MONETA Auto, s.r.o.	Vyskočilova 1442/1b	Praha	28.03.2018
Money Store s.r.o.	Korunní 810/104	Praha	25.05.2018
O.K.V. Leasing, s.r.o.	Strojírenská 396/4	Žďár nad Sázavou	18.05.2018
OPR-Finance s.r.o.	Hvězdova 1716/2b	Praha	05.03.2018
Orange finance s.r.o.	Karlínské náměstí 238/6	Praha	29.05.2018
PERFECT CREDIT, a.s.	Karlovo nám. 34/28	Třebíč	26.04.2018
P&P Loan s.r.o.	Studentská 342	Bohumín	05.04.2018
ProCredia, a.s.	Jiráskovo náměstí 2684/2	Plzeň	12.04.2018
PROFI CREDIT Czech, a.s.	nábřeží Závodu míru 2739	Pardubice	11.05.2018
PRONTO CREDIT s.r.o.	Rybná 716/24	Praha	16.05.2018
Provident Financial s.r.o.	Olbrachtova 2006/9	Praha	22.02.2018
První chodská develop, a.s.	čp. 320	Klenčí pod Čerchovem	07.01.2019
Raiffeisen – Leasing, s.r.o.	Hvězdova 1716/2b	Praha	09.03.2018
Rapida Money a.s.	Veveří 3163/111	Brno	23.11.2018
RB leasing, s.r.o.	Medkova 1723/6	Hradec Králové	24.05.2018
RCI Financial Services, s.r.o.	Želetavská 1525/1	Praha	11.05.2018
Rerum Finance, s.r.o.	Mezibranská 1579/4	Praha	03.05.2018
s Autoleasing, a.s.	Budějovická 1912/64b	Praha	18.01.2018
Service Plan SE	Sokolovská 428/130	Praha	24.05.2018
SIM PŮJČKA s.r.o.	Na Zatlance 3283/10	Praha	11.05.2018
Simfina a.s.	Počernická 509/85	Praha	19.04.2018

SWISS FUNDS, a.s.	Masarykovo náměstí 102/65	Jihlava	21.05.2018
ŠkoFIN s.r.o.	Pekařská 635/6	Praha	30.11.2017
TGI Money a.s.	Vítkovická 3083/1	Ostrava	12.12.2017
TOMMY STACHI s.r.o.	Táboritská 1000/23	Praha	22.05.2018
Toyota Financial Services Czech s.r.o.	Bavorská 2662/1	Praha	21.02.2018
UniCredit Leasing CZ, a.s.	Želetavská 1525/1	Praha 4 – Michle	22.05.2018
UNILEASING a.s.	Randova 214	Klatovy	21.05.2018
VATAONLINE s.r.o.	Na poříčí 1040/10	Praha	27.04.2018
VELAPO a.s.	Dělnická 213/12	Praha	12.03.2018
Via SMS s.r.o.	Lazarská 1719/5	Praha	24.05.2018
VITACREDIT s.r.o.	Selské nám. 9/43	Olomouc	11.05.2018
Viva Credit s.r.o.	Pod Krejčárkem 975/2	Praha	16.05.2018
Zaplo Finance s.r.o.	Jankovcova 1037/49	Praha	16.05.2018
Zonky s.r.o.	Evropská 2690/17	Praha	15.05.2018

Polostrukturovaný rozhovor

Přepsaný polostrukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami se zaměstnancem společnosti Provident Financial s.r.o. ze dne 25.2.2021.

- 1. Jak dlouho pracujete u společnosti Provident Financial s.r.o.?**
1 rok a 4 měsíce.
- 2. Jaká je Vaše pozice ve společnosti Provident Financial s.r.o.?**
Junior Financial Reporting Specialist
- 3. Používáte k ověření bonity registr dlužníků?**
Ano.
- 4. Prověřujete dostatečně bonitu klientů, než jim poskytnete půjčku?**
Ano, každou žádost o půjčku posuzujeme individuálně na základě pravidelného příjmu a ověření v registru NRKI/BRKI. Důvodem zamítnutí může být například právě nedostatečná úvěruschopnost nebo negativní informace zjištěné v Bankovním a nebankovním registru klientských informací (NRKI/BRKI).
- 5. Pokud bude klient v negativní databázi registru dlužníků, poskytnete mu i tak půjčku? Případně do jaké výše.**
Ne.
- 6. Poskytnete půjčku nezaměstnanému/pracovně neschopnému? Případně do jaké výše.** Důležité je, aby klient měl stálý zdroj příjmů, takže to může být i osoba v důchodu, osoba na mateřské nebo rodičovské dovolené a v určitých případech i osoba bez zaměstnání, např. pobírající invalidní důchod. Do jaké výše je posuzováno individuálně.
- 7. Ověřujete si zaměstnanost klientů u zaměstnavatele?**
Nevím.
- 8. Kolik a jaké doklady jsou potřeba k poskytnutí půjčky?**
 1. Platný občanský průkaz nebo povolení k trvalému/dlouhodobému pobytu na území ČR nebo cestovní pas.
 2. Doklad o trvalém příjmu doložený nejčastěji výplatními páskami, výpisem z účtu nebo v případě OSVČ daňovým přiznáním.
 3. V případě hotovostní varianty půjčky také doklad potvrzující adresu Vašeho bydliště (SIPO, nájemní smlouva apod.).
- 9. Jak dlouho obvykle trvá, než schválíte půjčku?**
U online půjčky je to po vyplnění žádosti během několika minut. U klasické půjčky to bude asi trvat trochu déle, ale popravdě nevím, jak dlouho, ten proces je složitější, po zažádání o půjčku se do 1 pracovního dne žadateli ozve finanční asistent a domluví si termín osobní schůzky, kde tento finanční asistent informuje

žadatele o celém procesu a vyplní s ním žádost, která pak je posuzována, a to asi nebude trvat nijak dlouho.

10. Když je půjčka sjednána online, jak si ověřujete, zda je žadatel opravdu shodný s údaji na dokladu?

Pro ověření totožnosti je nutné doložit kopii přední i zadní strany platného občanského průkazu a selfie s přední stranou občanského průkazu v ruce tak, aby byla viditelná celá tvář.

11. Jsou vždy klientům poskytnuty srozumitelně údaje ohledně výše úrokové míry a RPSN a jak?

Ano, vše je srozumitelně popsáno ve smlouvě a finanční asistenti vše klientům před podepsáním smlouvy opakují a upozorňují je na tyto skutečnosti. Provident si dal za cíl být přehledný, transparentní a vstřícný ke svým zákazníkům.

12. Používáte systém, který upozorní klienta na splatnost splátky?

Na splátku upozorníme emailem každý měsíc 7 dní před datem splatnosti minimální měsíční splátky s odkazem pro přihlášení do zákaznického účtu, kde je aktuální rozpis plateb. Poté ještě 3 dny před datem splatnosti obdrží zákazníci SMS připomínku na mobilní telefon.

Příloha 5 - Výpočet konzistence Saatyho matice

Kritérium	k_1	k_2	k_3	k_4	k_5	k_6	Celkem	Průměr	Konzistence
k_1	0,48	0,50	0,51	0,41	0,43	0,29	2,60	0,434077069	6,680118651
k_2	0,24	0,25	0,31	0,29	0,18	0,21	1,48	0,246826023	6,692791204
k_3	0,10	0,08	0,10	0,17	0,25	0,18	0,88	0,146409602	6,615089147
k_4	0,07	0,05	0,03	0,06	0,06	0,14	0,41	0,068752791	6,179703569
k_5	0,07	0,08	0,03	0,06	0,06	0,14	0,44	0,072836459	6,117097674
k_6	0,06	0,04	0,02	0,01	0,02	0,04	0,19	0,031098057	6,14218585
								CI	0,080899537
								RI	1,24
								CR	0,065241562